

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ה' (תשפ"א)

מאמרים נבחרים משיבות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

וישב - חנוכה

זהר המבואר
הפגור והקבוע

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מלפני מנחה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

נס שיש לנו צדיקים

"אלה מועדי ה' אשר תקראו אִתָּם" (יה טו) - חכמי הדורות יודעי העתים שגבה ועצמה מעלתם שכל מועדי ה' נקראים על ידי קביעותם וקידושם את הזמנים והעיתים.

בסוף הגלות, ש"דרכי ציון אבלות מבלי בא מועד", וככל שמקווים לאור מתגבר ונכפל החושך, דווקא משם מפציע אור החכמים יודעי הבינה, אשר ניתן להם מאור הגנוז לקבוע מועדים חדישים אשר בהם ידע ישראל את המעשה אשר יעשה, עד כי יבקע ויורה אור החדש על ציון במזרח.

הנס האמיתי של חנוכה, הם צדיקי החסידות ענקי הדורות, שבלעדיהם נשתכח תורה מישראל, והם בעצמם אורות המאירים לכל ישראל במושבותם.

אוצר פניני החסידות - חנוכה

מאמרים נבחרים ושמועות נאות בשורשי חנוכה המכונים ומרוממים את האדם לעולמות נעלים | מעשי צדיקים | ספיר והלום - הארה חסידית ועובדין טבין |

אור הגאולה לישרי לב

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

וישב - חנוכה

נתגלה לי משמנים אשר הספור בשבחו של הבעש"ט
הוא סגולה לישועה שבחי הבעש"ט הוא החלק השני
של תהלים, עצתי אמונה לכל הדורות, בשחלה חלילה
אדם מישראל, הרי אם יוכל הוא עצמו לקרא את ספרי
הצדיקים מה טוב, ואם לאו יקריאו לפניו פרק בפרק
ופרק בערב.

(אוהל ישכר - וואלבראו)

אוצר פניני החסידות - וישב

- א **אביר יעקב** | דרך החסידות – הפחת שלקחת התעוררות והתלהבות בכל שכבות העם | פאור משל הנגמל והפחמני
- א **תפארת שלמה** | חידוש הבעל שם טוב ויעי"א שפלא דבקות בצדיקים אין לעולם קיום | טעות השבטים – ספרו שאינם צריכים מנהיג
- ב **לחזות בנעים ה'** | דברי המדרש אודות בטוחונו של יוסף הצדיק בשר המשקים
- ג **קפס ושי** | באור פסילת ילא זכר – וישקחהו? על פי מעשה הרבי רבי זוסקא מאניפולי זיע"א
- ד **מקור ברוך** | ניצוץ חם של האב משיפע פלאות על קפס הבן
- ד **תורה אור** | מגורי מלשון 'אוצר ומלשון 'יראה ומגור' | באור הענין על דרך העבודה
- ה **פתוחי חותם** | יעקב יוסף נחשבים כאחד ומה שתנון יוסף כאילו תנון יעקב
- ה **דברות חיים** | כל המנקה ותרצון בעולם הזה הוא להפיר את השם יתברך
- ו **אמרות טהורות** | באור הפסוק על דרך למוד זכות על פרנסתם של עם ישראל בצוק העתים
- ו **ישועות משה** | 'את אחי אנכי מבקש' – על ידי אהבת רעים מתחיל האדם להיות דרוש ומבקש
- ו **פתוחי חותם** | השופר דמים אין תפלתו נשמעת
- ז **פתוחי חותם** | בזכות המצוות הקב"ה מגן על ישראל בכלת
- ז **באר משה** | נסיונו של יוסף היה למעלה מכוונתו האולאה שהזכיר וכות יעקב אבינו וכוה לא היה עומד בו
- ט **דברי יואל** | ימות ידוקנו של אביו נראתה לו – יוסף שנו מה ששלמד לו אביו ונראה בעל השמועה עומד לנגדו
- ט **אוהב שלום** | תנקה – נר קטן המבליח את אפלת ימי החרף עד שאיני אור חג הפסח
- ט **בני בנימין** | צורת תבנית יד פשוטה לקבל שבים בשמים מ"ח אלויל עד תנקה
- י **שחן דחוננו** | התעוררות ה"ג מרות בימי תנקה אמורה להביא את האדם להתעורר ולפסעו בעצמו להתנהג על פייהם
- י **בני יששכר** | באור דברי רבי פנחס מקוריץ שהארת אור הגנוו מתגלה בהדלקת הנרות
- יב **קב הישר** | געת הדלקת הנרות באים מלאכים לענות אמן על הפרכות
- יב **מאיר עיני חכמים** | הארת הדלקת נר תנקה – עבודת הבורא עם השבע בדבקות, והוא דבר חדש שלא היה אפילו בעמדם מתן תורה

אוצר פניני החסידות - חנוכה

- יב **דברי שלום** | נר תנקה מסגל להאיר אפלו לאלו שקדשת השבת אינה מאירה להם
- יג **פתוחי חותם** | על ידי התורה והמצוות בקדשה וטהרה זוכים לקפס זרחה הרמוזים בג"ר
- יג **לב שמחה** | 'שמונת ימי תנקה' – בכל יום וקללים כל השמונה ימים
- יד **מגן אברהם** | על ידי הנרות מתעוררת החיות באדם לשורר ולהודות לקב"ה
- יד **נמוקי ארז חיים** | ישוב מנהג האדמו"רים המתאחרים מלהדליק הנרות
- טו **לקוטי שיחות** | מחלוקת הרמב"ם והמאירי בפאריז נצחון המלחמה בתנקה
- טז **בית ישראל** | הלילה הראשון הוא תנקה לזמנים הבאים
- טז **שם משמואל** | השמן הנמשך אחר הפתילה – למוד להמשיכות האדם אחר קונו בכל עת ובכל מצב
- טז **עבודת ישראל** | נר איש וביתו – מצות נר תנקה להשיפע קדשה על כל בני ביתו
- יז **אמרי חיים** | נר איש וביתו – השפעה על בני הבית כל ישובו בחצר ורחני

אוצרות גאוני הדורות - וישב

- יח **ידע שמשון** | הטעם שאסור לאכל אכר מן החי הוא כדי שלא יתנה אכני
- יח **פתחי תורה** | סברתו של יוסף שיש לשבטים דין בני נח היה רעה ליעקב אבינו
- יט **צלח רכב** | ונביו שמר את הדבר – רמז לשלשת גזרות ינו
- יט **לחם אשר** | הליכת השבטים לידותו כדי שלא תנו מצות כבוד אב על יוסף
- יט **נחלי דבש** | לאחר שהתלנה מלאך גבריאל עם יוסף נמלכו להמתות בידים
- כ **ידע אברהם** | מאיפה גיל אדם ננעש על ענותיו
- כ **חומת אגן** | תיה רעה אקלתהו – רמז לנסיון אשת פוטיפר
- כ **לקוטי בשמים** | יראת בני יעקב מהתאבלות יעקב על יוסף
- כא **מלא העמר** | העומד למות בקרוב אין מתו נשקח ממנו
- כא **שבט סופר** | אמונת יוסף בהשגחת הבורא יתברך בכל המצבים
- כא **בן דוד** | ומנח בגדו אצלה – רמז לנרות תנקה
- כא **נחלת יעקב** | חטאו של יוסף שלא המתין מלבקש משר המשקים עד יום השלישי
- כב **מקרא מפרש** | שכחת יוסף משר המשקים

אוצרות גאוני הדורות - חנוכה

- כב **חיים מירושלים** | הטעם שלא חיבו חכמים לעשות משתה ושתמה בתנקה
- כג **מאיר נתיבים** | נס נר מערבי ביום הראשון
- כג **ראשי בשמים** | עשית שמונה ימי תנקה להורות שבם השבע הוא בבחינת נס
- כג **לחם שלמה** | מצות פרסומא נסא בתנקה לתראות גדל כח החכמים
- כד **תורת יוחאל** | תכלית נס תנקה לתראות כח החכמים
- כד **למץ המנוחה** | ראית התנקה לזכר נס שרידת פח השמן
- כה **אבן ישפה** – אמרי יצחק | וקף עשית שם גדול וקדוש – הזכרת שם שמים בקראשונה
- כה **מעשי צדיקים** – וישב
- כה **מעשי צדיקים** – חנוכה
- לג **יומא דהילולא**
- לה **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה לחנוכה
- מא **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה – וישב
- מז **זוהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת וישב

החדוש בדרך החסידות

אפיר יעקב

רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זיע"א

דרך החסידות – הפחת שלחבת התעוררות והתלהבות בכל שכבות העם | באור משל הגמל והפחמי

איתא הפשתי הנה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה אנה יכנס כל הפשתן הזה, הנה פקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלף ששורף את כלו (רש"י לו א).

והענין הוא, כי יש דרך בעבודת השם בתורה ותפלה, בארבע אמות של הלכה, והמאור של התורה מחזירו למוטב. אבל יש דרך שני, הוא דרך החסידות, שהמאור שלה בוקע ועולה ללב כל אחד אפלו לכמה אלפים פרסאות. זה הנה דרך הבעל שם טוב וזקני המגיד זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל.

וזה שתמה הפחמי אנה יכנס כל הפשתן הזה, איך אפשר שכל הפשתן – הינו כל העולם הפשוט, אנה יכנס, איך אפשר שיכנסו לכתלי השיבות. פקח אחד אמר לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלף ושורף את כלו. ולכאורה צריך להבין אינה תרוץ הוא זה, הוא שואל אותו איך יכנס, והוא אומר לו שהניצוץ ישרף את כלו, ממילא כשישרף אין עוד מה לכנס.

אלא הענין הוא כמו שאמרתי, שהדרך הראשון – דרך הלמוד – באמת קשה מה יהיה עם המון העם, הפשתן הזה הינו יכנס, אבל הפקח משיב לו ניצוץ אחד יוצא מהמפוח שלף ושורף את כלם, בין מי שלומד, ובין מי שלומד רק מעט, על ידי החסידות מביא להתעוררות ולעבודת השם ותברך בהתלהבות.

ניצוץ אחד – פי על ידי הניצוץ באים להתדבקות ב'אחד', ושורף את כלם ומביא קדשה והתלהבות לעבודת השם ותברך, וזה הנה דרך החסידות מהפעל שם טוב וזקני המגיד זיע"ע ועל כל ישראל.

באור מאמר רבן גמליאל לרבי יהושע 'מכתלי ביתך נכר שפחמי אתה'

וזה פרוש הגמרא (ברכות כח) שאחרי שרבן גמליאל עבר מן הנשיאות ועלה רבי אלעזר בן עזריה, נתוספו ארבע מאות ספסלים בבית המדרש. ונשאלת השאלה איך. אבל אנחנו שומעים שרבן גמליאל אמר לבר פלוגתא שלו לרבי יהושע – 'מכתלי ביתך נראה שפחמי אתה', הינו שניצוץ אחד יוצא ממפוח שלף ששורף את כלו:

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

חדוש הבעל שם טוב זיע"א שלא דבקות בצדיקים אין לעולם קיום | טעות השכטים – סכרו שאינם צריכים מנהיג

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם (ו' א). פירש רש"י שלא הלכו אלא לרעות את עצמן. הענין בזה יבאר על פי הידוע גדל מעלת שנים עשר שבטי י"ה, שהם נגד י"ב צרופי הנק"ה ברוף הוא, ולכל אחד מהם היה לו עבודת לכבוד שמים לפי דרכו והלוכו בקדש, כמו שנגמור (פסוק יא) 'הלווא אחיד רעים בשכם' ראשי תבות ברוף שם כבוד מלכותו. ובזה יש להבין טעות השכטים שהיה עולה בדעתם לרעות את עצמן, פרוש שהם רועים בעצמן, ואינם צריכין לרב ומנהיג, כי כלם קדושים ועובדים הבורא ברוף הוא בכל לבכם.

וזקניו יחבם, כמו שנגאמר (פסוק א) 'פי בן זקנים הוא לו, ותרגומו כי בר חכים הוא ליה, פרוש שהיה מעורר עולם החכמה עולם הזקנה.

ולזה אחר מכירתו של יוסף כתיב (להלן לח א) ויגיד יהודה מאת אחיו, פרוש שהיה ירידה במלכות בית דוד, וסוף דבר פוק חזי מה עלתה בס, כי גם לחם לא היה להם, עד שירדו למצרים. וזה הענין היה גם במשה רבנו עליו השלום, שאמר יוסף ה' עליכם' וגו' (דברים א יא), פרוש בחינת יוסף הוא צדיק הדור יהיה עמכם, ועל ידי זה יבקרף אהכם כאשר דבר לכם, בשעת מתן תורה:

דרכי אמונה ובטחון

לחזות בנעם ה'

רבי אברהם מסטריקוב זיע"א

דברי המדרש אודות בטחונו של יוסף הצדיק
בשר המשקים

בישמח ישראל לחג הספות (יום ד דתהומ"מ, אושפיזא דיוסף הצדיק אות כז) מביא את דברי המדרש רבקה (בראשית רבה פט א): 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' (תהלים מ ה) זה יוסף, 'ילא פנה אל רהבים' - שעל ידי שאמר לשר המשקים 'פי אם זכרתי והזכרתני' נתוסף לו על ידי זה שתי שנים וכו'.

התמיהות בדברי המדרש

ובישמח ישראל כתב: ודברי המדרש תמוהים מאוד, דהנה לבאורה קשה מאד על חז"ל מה ראו על ככה ליחס זאת ליוסף לחסרון בטחון, והלא ידוע כי ה' הוא המושיע ועם כל זה צריך להיות אינה סבה להישועה, בשלמא אם ראו חז"ל שישועתו של יוסף באה על ידי סבה אחרת, שפיר התרעמו עליו שטעה לתלות סבתו בשר המשקים והראה לדעת כי אין מעצור להושיע על ידי סבה אחרת גם כן, אמנם כאשר בעינים רואים כי

ההשפעה נוקא דרך הצדיק

זה הרמז בחלומו של יוסף והנה אנהנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגו' ותשתחווין לאלמתי' (פסוק ז). שהיה מרמז להם אף כי המה כלם קדושים, אף על פי כן הם צריכים לו להיות להם לראש ולמנהיג, כי הוא צנור כל ההשפעות בחינת צדיק יסוד עולם. כי כן היה פונת הבריאה ולישרי לב שמחה' (תהלים צו יא), כי על ידי הצדיק הולכים כל ההשפעות. ודבר זה גלה לנו הבעל שם טוב זכותו יגן עלינו שהפיץ אורו על פני תבל, כי בלתי דבוק חכמים שבדור איננו באפשרי להיות קיום לעולם.

כל הצדיקים צריכים להתבטל לצדיק יסוד
עולם שממנו חיותם

זה שהיה פונת יוסף לטובתם, ולא מפני התנשאות עליהם חלילה רק למען החיש טובתם. ולו שמעו ויחלו לקבל על מלכותו, אז יכול להיות גאלה שלמה, כמו שנגאמר (פסוק ב) 'יוסף בן שבע עשרה שנה', עולה בגימטריא 'טוב', אמרו לצדיק כי טוב' (ישעיה ג ט). אף מפני כי הלכו לרעות את עצמן, כאשר זה היה גם כן טעות קרח שאמר (במדבר טו א) 'כל העדה כלם קדשים ומדוע התנשאו וגו'.

ובאמת לא כן היה רצונו יתברך שמו, אף אמנם כלם קדושים, אדרבא לזה הם צריכים למשה רבנו שהיה המנהיג בדי שילכו ההשפעות על ידו, כמו שאיתא אצל רבי שמעון בר יוחאי באדרא רבא (וזה ח"ג קכז), שהיה יושב עמקה ומצוה לתלמידיו שיאמרו כל אחד דברי תורה לפניו, כמו שאמרו פתח רבי אבא וכדומה. לכן תלמידיו של רבי עקיבא אמרו כל הפורש מן הפורש מן החיים (קידושין טו), כי כל החיים שלהם היה על ידו, הן ההשפעות החכמה, ועניגי עולם הנה גם כן.

ירידתם כשמכרו את יוסף כי לא ירד השפעה

זה היה ענין יוסף, שהוא היה צדיק הדור, כמו שנגאמר (תהלים קה כב) 'לאסר שריו בנפשו'

ישוב דברי המדרש

ולפי זה אפשר לבאר פונת המדרש אשרי הגבר
אשר שם ה' מבטחו'. דהינו כפשוטו,
שמְשַׁלֵּיךְ על ה' את כל בטחונו, דְּזֶה הוא שיא
הבטחון, שאִינו עוֹשֶׂה שום השתדלות מצדו, ועל
זֶה אומר המדרש 'זֶה יוסף'. ורצונו לומר שלא
נחשב שזו היא הדרך הרצויה שצריכה להיות
אצל כל אדם, אלא 'זֶה יוסף' דִּיקָא, זֶה הדרך היא
רק ליוסף הצדיק שהיה בדרגה הגבוהה של בטחון
בה' וכנ"ל. והוא היה בבחינת 'שם ה' מבטחו'.

וממשיך המדרש ומביא ראיה לזה, ש'על
ידי שאמר לשר המשקים 'זכרתיני
והזכרתיני' נתוסף לו שתי שנים. והינו שהוא
נענש אפלו על דבר זה שעשה השתדלות כל
שהיא לצאת מבית האסורים, אמנם בודאי שזו
היא הדרך השייכת רק לגבי יוסף ואינה אצל
שאר בני אדם, ובודאי שרק יוסף לפי דרגתו
המיוחדת נענש על זה, ושאר בני אדם אדרבה
צריכים לעשות השתדלות לפרנסתם:

נפש ישי

רבי ישׂרָאֵל טְלוֹם יוסף מאטיניא זיע"א
באור כפילות 'ולא זכר - וישכחהו' על פי
מעשה בהרבי רבי זוסיא מאניפולי זיע"א
ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו (מ כג).
והקשניא ידוע הפלג ולא זכר וישכחהו
למה. וראיתי לישב זאת ממעשה רב אשר יספר
מהרבי רבי זוסיא זצ"ל מהאניפאלי, שפעם
אחת בימי עורכו גלות הגיע לאיזה מקום שאין
מפירין אותו והתגורר שמה בבית המדרש כמה
ימים, ובקרו אין לפיטה אפלו שנה פרוטה
במה שיוכל להשיב נפשו, ואין שואל אותו
מהמתפללים ומהלומדים בבית המדרש, ואין
דורש ומבקש על ענינו ומהיכן ירק זה חי.

וכאשר הרגיש פי ממש פלטה לו נפשו
מפני זלעפות רעב, ובתוך דברו עם

באמת סבת ישועתו היתה על ידי שר המשקים,
מנא זהו לחז"ל ליחס אליו לחסרון בטחון,
וזהו קושניא עצומה. עד כאן דברי הישמח
ישׂרָאֵל.

ועוד תימה, שהרי בתחלת דברי המדרש משמע
שמִיחָס ליוסף את גבורתו במדת הבטחון,
דְּזֶה לשונו: 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו,
זֶה יוסף', ומשמע מראשית הפסוק שיוסף הצדיק
הוא זה ששם מבטחו בה', ולבסוף מסיים שיוסף
נענש, כי היה חסר במדת הבטחון, ולכאורה
איך זה מתאים עם ראשית דבריו.

שתי מדרגות בבטחון, לפשוטי העם, ולבעלי
מדרגה גבוהה

ויש לבאר, שחובת האדם היא להכיר שהכל
הוא מאתו ותברך שמו והכל בהשגחה
פרטית, וצריך שיהיה לו בטחון מחלט בהשם
ותברך ה' וימפרנס לכל. ואולם בד בבד, מחוב
הוא להשתדל ולעסק ולדאג לצרכי מחיתו,
ואינו יכול לומר שלום עלי נפשי, אשב בביתי
ואבטח בה' שניזמן לי פרנסתי. ובחינה זו שייכת
לכל יהודי, שעוסק ומשתדל בצרכי פרנסתו.

אמנם ישנה דרגה גבוהה בבטחון בה', הרבה
למעלה מהדרגה האמורה, שהיא שיא
הבטחון (שפיץ אמונה), שהאדם תולה כל
יהבו ובטחונו בה', מבלי שעסק כלל בעניני
ועסקי פרנסתו, ויוסף הצדיק הגיע לדרגה
גבוהה זו של בטחון בה' פמִרְמָז בכמה מקומות.

מיוסף הצדיק לפי מדרגתו נדרשה מדת בטחון
גבוהה יותר

והנה איתא בגמרא (יבמות קכא): וסביביו נשערה
מאד, מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק
עם סביביו כחוט השערה וכו'. והצדיקים נענשים
אף על דברים דקים מאד. וכשיוסף אמר לשר
המשקים 'כי אם זכרתיני והזכרתיני', עשה בזה
איזה השתדלות כל שהיא שלא כפי המצופה ממנו,
לפי מדרגתו הגבוהה בבטחון, ונחשב לקצת חטא.

על ידי זה נאבד ממנו כל עבודתו הקשה מכל השנים שעברו, ובכה בכיה רבה והשקט לא יוכל, כי לא ידע לשית עצות למצא מרגוע לנפשו, ורק בזה נתקברה ונתה דעתו לתקן המענות, כי בקש מאד להשם ותברך אשר האיש הנ"ל שדבר אתו הדברי התנצלות ישפח כל הענין, ולא יקבל שום תועלת בסבתו ויהיה כאלו פלום לא דבר אתו ולא התנצל לפניו.

ועל הדרך זה יש להבין הנפול ולא זכר שר המשקים את יוסף, וכאלו יאמר הפתוב מה טעם לא זכר, וישכחהו הינו פעל יוצא, כי זה יוסף בעצמו פעל ועשה זאת כי בקש מהשם ותברך אשר שר המשקים ישפח כל הענין:

אחד מהם אמר אליו בתמהון לבו האיש יתכן שאין גם אחד מכם לא יתן לבו על איש מתגורר ביניכם כמה ימים לשאל אותו לדעת על ענינו, ואפשר אין לו מה לאכל.

והנה כאשר אף יצא יצא מלפניו האיש אשר דבר אתו ויך לבו בקרבו, זה מה עשה זוסיא כי שם בשר זרועו, ומה הסיר לבו, ואם היה רצון השם ותברך שיהיה לו לאכל, בודאי המציא לו מכל, כי אין מעצור לה, ולמה זה הוא לו לדבר או להתנצל לפני שום בן אדם.

והשב לנפשו זאת לעון ופשע רב על קצורו באמונה ובטחון בו ותברך שמו, ובודאי

פְּרַשְׁת וַיִּשָּׁב

כשהוא בקרירות, אין בכתו להשפיע על בניו שיתלחבו בעבודת השם ותברך:

וישב יעקב (הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה אנה יכנס כל הפשתן הזה, היה פקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כלו, רש"י) (לו א)

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (לו א)

תורה אור

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א
'מגורי' מלשון 'ארצ' ומלשון 'ראה ומגור'
| באור הענין על דרך העבודה

וישב הוא ענין השפלה וירידה ממקום עמידתו. ופרושו שפחינת יעקב, יו"ד עקב, נמשך ונשפלה להיות בארץ מגורי אביו. ומגורי יש בו ב' פרושים, הא' הוא לשון יראה, והב' הוא לשון אוצר, כמו מגורה מלאה פרות – שהוא פלי שאוצרין לתוכו.

וישניהם עולים בקנה אחד, כי יראת ה' היא אוצרו' פתיב (ישעיה לג ט), וכן בדברי רז"ל (ברכות לג): אוצר של יראת שמים, שהיא בחינת יראה עלאה, יראה בלשון בבחינת בטול

מקור ברוך

רבי ברוך מסענדט זיע"א
ניצוץ הם של האב משפיע פלאות על נפש הבן

וישב יעקב. פ"ש רש"י: **הפשתני הזה נכנסו** גמליו טעונים פשתן וכו', היה פקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כלו.

במדרש (ב"ר פד ה) מובא קצת בשנוי: משל לנפח שהיה פתוח וכו' ופתח בנו זקבי פתוח נגדו כו' גץ אחד יוצא משלך וגץ אחד משל בנך ואתה שורפן.

ויש לומר הפונה בזה בדרך מוסר, שאם יש ניצוץ חם לאב, בכתו להשפיע גם על בניו עד שיעשו בנים פזוק ופז. מה שאין פן

וַיִּצְחַק וַיַּעֲקֹב תִּקְנוּ מֵה שְׁפָגַם אָדָם הֲרֵאשׁוֹן. אַבְרָהָם תִּקְנוּ עֲבוּדָה זָרָה כְּשֶׁהַשְּׁלִיכוֹהוּ בְּאוּר כְּשִׂדִים, וַיִּצְחַק תִּקְנוּ שְׁפִיכוֹת דְּמַיִם כְּשֶׁנִּתְקַרַּב עַל גְּבֵי הַמְּזֻבָּח, וַיַּעֲקֹב תִּקְנוּ גְלוּי עֲרִיּוֹת. וְהִנֵּה כְּשֶׁנִּדְרָק, לֹא מְצִינֵנו תִּקְנוּ גְלוּי עֲרִיּוֹת בְּיַעֲקֹב כְּמוֹ תִּקְנוּ אַבְרָהָם וַיִּצְחַק שְׁעָשׂו הַדְּבָר בְּפִרְהֶסְיָא, זֶה נִתְפַּס עַל עֲבוּדָה זָרָה וְהַשְּׁלֵף לְאֵשׁ, וְזֶה פֶּשֶׁט צְוֹאָרוֹ עַל גְּבֵי הַמְּזֻבָּח לְכַבֹּד ה' יִתְבָּרַךְ, אֲבָל יַעֲקֹב לֹא מְצִינֵנו שְׂבָא לִידֵו דְּבַר עֲרֵוּה מִמֶּשׁ.

אָמְנָם מִמֵּה שְׂכָתוֹב בִּזְהַר הַקְּדוּשׁ (ח"ג רכג): דְּיַעֲקֹב יוֹסֵף גּוֹף אֶחָד נִחְשָׁבִים, מִשׁוּם דְּיַעֲקֹב רְמוּז בְּגוֹף יוֹסֵף רְמוּז בְּבְרִית, וְגוֹף וּבְרִית חֲשָׁבִינֵנו חַד, וְכִינֵן דְּגוֹף אֶחָד נִחְשָׁבִים, הֲרֵי יוֹסֵף נִתְנַסֵּה בְּעֲרִיּוֹת וְעַמֵּד עֲמִידָה גְּדוּלָּה, וְנִחְשָׁב כְּאֵלוֹ יַעֲקֹב בְּעֲצָמוֹ תִּקְנוּ גְלוּי עֲרִיּוֹת. וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאַרְצָא מְגוּרֵי אַבְיֵו, דְּהִינֵנו תִּקְנוּ יַעֲקֹב בְּאָדָם הֲרֵאשׁוֹן כְּמוֹ שְׂתִּיקָן יַצְחַק אַבְיֵו, דְּכְמוֹ שְׂתִּיקָן יַצְחַק שְׁפִיכוֹת דְּמַיִם, כִּף תִּקְנוּ יַעֲקֹב גְלוּי עֲרִיּוֹת. וְכִי תִּימָא הִיכֵן מְצִינֵנו שְׂתִּיקָן יַעֲקֹב גְלוּי עֲרִיּוֹת בְּפִרְהֶסְיָא, לְזֶה אָמַר אֵלֵה תְּלֻדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, דְּהִינֵנו דְּיַעֲקֹב יוֹסֵף נִחְשָׁבִים גּוֹף אֶחָד, וְיוֹסֵף תִּקְנוּ עֲרִיּוֹת תִּקְנוּ גְמוּר, שְׁנַתְּנִסָּה וְעַמֵּד, וְכֵאלוֹ יַעֲקֹב הוּא בְּעֲצָמוֹ תִּקְנוּ:

וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲהָ בְּשָׂרָה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תִּבְקֹשׁ וַיֹּאמֶר אֵת אַחִי אֲנִכִי מִבְּקֹשׁ (לז טו)

דְּבָרוֹת חֵיִים

רַבֵּי עַמְנוּאֵל מִפְּשֵׁעֵי דְּבִירָז זִיע"א
כָּל הַמְּגַמֵּה וְהַרְצוֹן בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא לְהַכִּיר אֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲהָ בְּשָׂרָה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תִּבְקֹשׁ, וַיֹּאמֶר אֵת אַחִי אֲנִכִי מִבְּקֹשׁ וְגו'. הַמְּלֻאָךְ גְּבִרְיָאֵל שְׂאֵל אֵת יוֹסֵף צְדִיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, מַה תִּבְקֹשׁ, כְּלוֹמַר מַה חִפְצָךְ וּמִשְׁאֲלָתְךָ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעַל מַה כָּל

— הוּא כְּלִי קְבוּל לְחֻכְמָה עֲלֵאָה שְׂתַהֵא שׁוֹרָה וּמִתְגַּלָּה בּוּ.

וַיִּנְקְרָא מְגוּרֵי אַבְיֵו כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת יו"ד עֶקֶב, הוּא בְּחִינַת הָאָרֶה וְהַמְּשֻׁכָּה מִבְּחִינַת חֻכְמָה עֲלֵאָה לְהַמְשִׁיף עַד סוּף כֹּל דְּרָגִין. וּבְחִינַת חֻכְמָה עֲלֵאָה נִקְרָאת 'אַבְיֵו'.

וְהִנֵּה זֶה הוּא בְּחִינַת יְחִוּדָא עֲלֵאָה וְאִתְדַבְּקוֹת רִוּחָא בְּרוּחָא בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה — לְהִיּוֹת כְּטַל אֵלֵיּו יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת חֻכְמָה עֲלֵאָה פְּנִ"ל. אִף בְּבְחִינַת יְחִוּדָא תַתְּמָא, דְּהִינֵנו לְהִיּוֹת כְּלִי וּמִכּוֹן לְשִׁבְתּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת קִיּוּם הָעוֹלָם בְּבְחִינַת מְלִכוּתוֹ שִׁיְהִיָּה גַם בְּזֶה שׁוֹרָה וּמִתְגַּלָּה בְּחִינַת ה' אֶחָד.

הִנֵּה זֶה נִמְשָׁף עַל יְדֵי יְשִׁיבָה וְהַשְּׁפֵלָה אַחֲרַת מִמְדַּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, לְהַמְשִׁיף מִדַּת חֶסֶד מֵרֵאשׁ כֹּל דְּרָגִין עַד סוּף כֹּל דְּרָגִין בְּאַרְצָא הַתַּתְּחוּנָה — הוּא כְּנַעַן — שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלִכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְ'מְלָךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אֲרִץ' (מְשַׁלֵּי כַּט ד') 'וְהוֹכֵן בְּחֶסֶד כְּסֵא' (יִשְׁעִיָּה טו ה).

שְׂקִיּוּם הָעוֹלָם הוּא בְּחֶסֶד, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב 'עוֹלָם חֶסֶד יְבִנְה' (תְּהִלִּים פט א), דְּהִינֵנו בְּעֲשִׂיַת הַמְּצוֹת כְּכֹלל שְׁשׁוּרְשָׁם הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, וּבְכַפְרָטוֹת הוּא מְצוֹת הַצְּדָקָה וְחֶסֶד, שְׁלִכְנָה הִיא נִקְרָאת בְּשֵׁם מְצוּהָ סֶתֶם כּו' שֶׁהִיא שְׂקוּלָה כְּנִגְדָּה כֹּל הַמְּצוֹת כְּמוֹ שְׂכָתוֹב בְּתַנְיָא (פְּלִ"ז כז ב):

אֵלֵה תְּלֻדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו' (לז ב)

פְּתוּחֵי חוֹתָם

רַבֵּי יַעֲקֹב אַבִּיחֲצִירָא זִיע"א
יַעֲקֹב וְיוֹסֵף נִחְשָׁבִים כְּאֶחָד וּמַה שְׂתִּיקָן יוֹסֵף כְּאֵלוֹ תִּקְנוּ יַעֲקֹב

אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ, דְּאָמַר בִּזְהַר הַקְּדוּשׁ (ח"ג קיא): דְּאָדָם הֲרֵאשׁוֹן כְּשֶׁעֲבַר עַל מְצוֹת ה' דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, עֲבַר עַל עֲבוּדָה זָרָה וְעַל שְׁפִיכוֹת דְּמַיִם וְעַל גְלוּי עֲרִיּוֹת, וְכֵשׁבָאוּ אַבְרָהָם

המה הולכים רק בדרך הנדחים על ידי הפרנסה, ובעונותינו הרבים פרנסת ישראל היא על ידי כן כל כך בדחוק, כי מאד גברה הסטרא אחרא רחמנא לצלן, והשם יתברך ירחם עלינו זה מהרה שלא יאבד חס ושלום שארית ישראל, וישפיע עלינו ועל כל ישראל כל טוב אמן:

ישועות משה

רבי משה יהושע מוויז'ניץ זיע"א

'את אחי אנכי מבקש' - על ידי אהבת רעים מתחיל האדם להיות דורש ומבקש

בתורה הקדושה בפרשת וישב פתיח את אחי אנכי מבקש, בארתי פעם, שפאשר

יושב האדם בדרך בלי חברותא לעבודת ה', מעלה בלבו לומר, כי התנהגותו ועבודתו את ה' - הנם רצויים, שכן מניין יוכח שעדין איננו שלם. אף אם מתחבר האדם בצוותא לחברים מקשיבים, התפצים בקרבת ה', והם מתועדים יחדיו ומשוחחים בעניני תכלית - נכח הוא לדעת כי עדין לא הגיע לתכלית הנרצה.

וזהו את אחי - פאשר נטפל האדם לאחים ורעים, אזי - אנכי מבקש, מתחיל הוא לבקש עוד, כי רואה הוא את מחסורו אשר חסרו לו. איננו עוד מרצה מתפלתו, אלא דורש מעצמו יקוד אש יותר, ודבקות מרבה בהשתפכות הנפש בעבודה שבלב זו תפלה:

ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו (לז טו)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחציקא זיע"א

השופר דמים אין תפלתו נשמעת

אפשר לרמוז במה שכתוב (ישעיה א טו) 'גם כי תרבו תפלה אפני שמע ידיכם דמים מלאוי, המוכן מזה דהשופר דמים אין

מגמתך וישפך. ויאמר לו יוסף את אחי אנכי מבקש, על פי מאמרם ז"ל (ירושלמי ברכות ט, ז) אהין וגמין רבויים הם, והינו אני עם אחי מבקשים להפיר את מי שאמר אנכי ה' אלוקיך:

וימצאהו איש והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש, ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפה הם רעים (לז טו-טז)

אמרות טהורות

רבי אורי מסאמבור זיע"א

באר הפסוק על דרך למוד זכות על פרנסתם של עם ישראל בצוק העתים

הצדיק נקרא יוסף (עיין בספר מאור עינים פרשת וישב), וימצאהו איש, פרוש הקדוש

ברוך הוא [[על שם ה' איש מלחמה עין תקו"ז תקון כא.]. וישאלהו מה תבקש, פרוש מה בקשתך. ויאמר את אחי אנכי מבקש, פרוש אני מבקש את בקשתי על אחינו בני ישראל, לראות את הנעשה להם בגלות המר הזה.

(וצעק) כבוד קדשתו קול גדול עד מאד: הגידה נא לי איפה הם רעים, פרוש אבקש ממה שתאמר לי מהיכן תצא להם עתה פרנסתם בגלות המר הזה, הלא פרנסתם עתה בדחק גדול עד אין לשער.

ויאמר נסעו מזה, פרוש על ידי שנתקו עצמם מעבודת הבוֹרָא יתברך שנקרא זה, על שם 'זה אלי ואנוהו' (שמות טו ב), לכן אין להם פרנסה רק מה שגשאר להם מהסטרא אחרא רחמנא לצלן (פך איתא בספרים הקדושים).

כי שמעתי אומרים גלכה דתינה, פרוש אומרים זה לזה למה לנו לילך בדרך התורה והמצוות, גלכה נא בדרך עקלתון - דרך רשעים הנדחים, כי הלא דרך רשעים צלחה, ותבא לנו פרנסתנו ממקום אחר.

וילך יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן, פרוש וכן הוא הדבר, כי עכשו בגלות המר הזה

באיזה גזרה בגלות, והיא שלחה, היא זאת היא השכינה, היא שבאה ללמד זכות על פנסת ישראל. והשכינה שלחה אל חמיה, שהוא הקדוש ברוך הוא, שחמיה גימטריא ס"ג.

וְאִמְרָה לו', לַאִישׁ שֶׁהוּא ה' אִישׁ מִלְחָמָה' (שמות טו א), אשר אלה המצות שזכרנו לו, והוא שנתן אותם לישראל להתעסק בהם, וממילא לו אנכי הרה, דאפתי בניו הם אפלו בגלות. שאם לא נתן להם מצות אלה, נאמר שאינם נקראים בניו, אבל כיון שנתן להם התורה והמצות, הם בניו והוא אביהם, וזהו שנאמר לַאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ אֲנֹכִי הֵרָה כְּאָמֹר. על כן אני מחלה ממך שתזכר לישראל זכות אלה המצות והתורה שמקמים, ותגאלם מיד.

הקב"ה לא עזב את ישראל בגלות

וְזָהוּ שאמר הכתוב הכר נא למי החתמת, הוא חותם אות ברית קדש ואות השבת ואות המועדים. והפתילים, קרי בה 'תפלין' וקרי בה פתילים, היא מצות הציצית. והמטה, היא התורה שנגדשת מ"ט פנים טהור וכו'. ובזכות אלה המצות הכר נא אותם והוצא את ישראל מן הגלות:

וַיִּמָּאן וַיֹּאמֶר אֵל אֲשֶׁת אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא יָדַע אֵתִי מִה כְּבִית וְגו', וְהִי כַּהַיּוֹם הַזֶּה וַיִּבֵּא הַכִּיֹּתֶה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ, וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַכִּיֹּת שֵׁם כְּבִית, וְתַתְּפֹשְׁהוּ כְּבָגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָכָה עִמִּי, וַיַּעֲזֹב כְּבָגְדוֹ בְיַדָּה וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחֹצְצָה (לט ח-ה)

באר משה

רבי משה יחיאל מאור'רוב זיע"א

נסיונו של יוסף היה למעלה מכהותיו ואלולא שהזכיר זכות יעקב אבינו וכחו לא היה עומד בו

מְצִינֵנו בַּחַז"ל (סוטה לו'): דיוקנו של אביו נראתה לו בחלון, ותמוה מאד שיוסף צדיקו של עולם יתנה זקוק לראות את אביו, שאם לא פן הנה חלילה נכשל (ועין בפרי

תפלתו נשמעת, דהכי קרא צוח ואמר גם כי תרבו תפלה אינני שמע' משום ד'דיכס דמים מלאו' שהיא שפיכות דמים.

וְהִנֵּה פשוט דהשבטים היו מתפללים שלש תפלות, משום דתפלות אבות תקנום (ברכות כו:), ומקרח לומר דבניהם היו מתפללים. והנה 'בצע' ראשי תבות ב'ק'ר צ'ה'רים ע'רב, רומז על שלש תפלות.

וְזָהוּ שאמר להם יהודה, מה נשאר לנו להתפלל שלש תפלות בכל יום הרמוזים בראשי תבות 'בצע', אם נהרג את אחינו וכסינו את דמו, דהשופך דמים אין תפלתו מתקבלת כאמור:

הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה (לח כה)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

בזכות המצוות הקב"ה מגן על ישראל בגלות

אֲפֹשֶׁר לרמוז במה דאיתא בזהר הקדוש, דבשעת החרבן כשאמר הקדוש ברוך הוא לשכינה שתצא עם ישראל בגלות, אמרה לו, חוששת אני שמא תעזב ישראל בגלות ותשכחני גם אני. אמר לה הקדוש ברוך הוא, אני נתן להם מצות שיעסקו בהם, ובשבילם אני מגן עליהם בגלות, ובשבילם אני זוכרם ופוקדם וגואלם. ונתן להם מצות המילה והציצית והתפלין והתורה שיעסקו בה וכיוצא. והנה אפשר, ונדאי הוא בשעה שישראל מתחייבים איזה חיוב גדול בגלות ובאה מדת הדין לקטרט עליהם לחיבם, השכינה, בכח אלה המצות, מלמדת עליהם זכות ומתבטלת הגזרה.

השכינה מלמדת זכות על ישראל

וְזָהוּ הרמז, הוא מוצאת, היא פנסת ישראל שהם עדת ישראל, כשיצואים לדון

בחסידותו לאין עָרָף, וברור ש'אם חז"ל הכתירוהו בתאר 'חסיד' ודאי ש'היה נעלה בקדושתו מאד, ואם בן איף עשה דְּכָר כְּזֶה, אף זֶה גּוֹפֵא מוכיח ש'הנסיין לא היה כפשוטו אלא ש'היצר הרע בעצמו ללא כל לבושים התניב כנגדו.

ולכן כְּשֶׁזָכַח להנצל מהיצר הרע אמר: חזי דאת נורא ואנא בישראל, ואנא עדיפנא מינך, פרוש: אם כי עמד כנגדו היצר הרע עצמו בכחינת 'אש' ואלו הוא ירד באותה שעה לבחינת 'בשרא' הינו בשר ממש ללא כל חיות של קדושה, אלא גוף גשמי בלבד, ובכל זאת זכה להתגבר על יצרו ולנצחו, ולכן אנא עדיפנא מינך.

וישערו בנפשכם כי אם רב עמרם חסידא נתנסה כרגע אחד, ואיש לא פתהו על כף וכז, אלא ש'היה בנה נסיון כביר מצד היצר שרצה להכשילו, ובכל זאת כל כף היה גדול הנסיון, עד שהתגבר בגבורה על אנושית, אם בן עד כמה היה גדול נסיונו של יוסף הצדיק, ש'היה עבד, ובמצרים ערות הארץ, ובמקום שאין מכירים אותו, ובגיל צעיר כשהרתיחות הטבעית היא בתקופה, ועל כלם פתוי של שנים עשר חדש מדי יום ביומו, כמו שאיתא (תנחומא וישב ח), ולא רק פתוי אלא גם איומים והיתה מציקה ומצרה לו (שם) (ועיין יומא לה:).

ועד היכן הדברים מגיעים, נראה ממה שאמרנו (בראשית רבה פז) אמר (יוסף) אבא נתנסה, זקני נתנסה, ואני איני מתנסה, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שאני מנסה אותך יותר מהם, הרי שנסיונו גדול אף מעקדת יצחק ומאברהם בכבשן האש באור כשדים, והינו כמבאר וכז.

נמצא שנסיונו של יוסף היה הרבה יותר גדול מכפי שנראה כפשוטו, ואין לנו כל משג מעצמת התגברותו על יצרו, ולכן, לעמדת הלחץ הכבד של יצר הרע נאלץ להתדבק ב'דיוקנו של אביו', הינו במדותיו, וכשם שאביו

הארץ בפרשתנו שהקשה זה), ושם הקשה עוד מה שאמרו (ביומא לה:): יוסף מתיב את הרשעים הלא יוכלו לומר ש'דיוקנו של אביו ראה, ועל כרחק שאינו כפשוטו.

יתר על כן, מצד אחד גלו חז"ל את אשר התורה פתחה, ובנה מעטו חשיבות הנסיון, ואלו בויקרא רבה (לב) אמרו: יוסף גדר עצמו מהערה ונגדרו כל ישראל בזכותו. הרי שבאן העלו על גס את הנסיון, עד שכל ישראל נגדרו בזכותו, ואם לפי דבריהם שהצרו לדיוקנו של אביו כדי להמנע מלחטא, מה הגדלות בכך. וגם מפרש במדרש תנחומא (בראשית יב) מחשבה שלא חשב, לב שלא הרעה וכז. ועין בראשית רבה (ס"ז פ"ב) ובזהר הקדוש (ח"א קצ"א).

ברם, יסוד הדבר הוא שנסיונו של יוסף לא היה כפשוטו, בתאנה רגילה, שאם בן, אין רבותא בזה שצדיק בן צדיק עמד בנסיון בחטא גלוי ומפרש ולגביו אין בדבר זה נסיון גדול, אף כבר נתבאר (בפרשת וירא מאמר שני) שהצדיקים מתנסים בנסיון שלמעלה מלחיותיהם, כלומר, אם אצל המון העם מופיע היצר הרע בתור מפתה, הרי אצל הצדיקים הוא מופיע בעצמותו כפי שהוא 'שר של אש'.

ולפיכך כשהעמד יוסף במבחן קשה מעין זה, והיצר הרע בעצמו במלא כחותיו התניב נגדו להכשילו, לא נותרה לו כל בררה, אלא להזכיר זכותו של אביו, כי אמנם בדרך השבע לא היה יכול לנצחו, לאחר שהוא היה באותה שעה בבחינת 'בשר', ולא בשר במוכנו הפשוט - יצור גשמי, אלא בשר במדרגה פחותה ביותר כמו שנתבאר (שם).

ונחזי אכן מה שאמרנו (קידושין פא) גבי רב עמרם חסידא, שלקח סלם שעשרה אנשים לא היו יכולים לשאתו, משום שיצריה אלבשיה, וכל זה מגדל כח היצר שהבעיר בו, ו'הרי מצינו (גיטין טז) ש'היה ידוע ומפרסם

צרכיו עמה אלא שגראית לו דמות דיוקנו של אביו
(כו' כראיתא במס' סוטה, רש"י) (לט יא)

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זיע"א

דמות דיוקנו של אביו נראתה לו – יוסף שגן
מה שלמד לו אביו וראה בעל השמועה עומד
לנגדו

הנה אמרו ז"ל במדרש (ילקוט רמז קמו) 'ויבא
הביתה לעשות מלאכתו', ומה מלאכה
היתה לו, שונה וקורא מה שאביו למדו, ואיתא
בירושלמי (שבת פ"א ה"ב) 'כשמוזכרין שם תנא
או אמורא צריך לצייר לנגד עיניו כאלו בעל
השמועה עומד לנגדו'.

ועל דרך זה יוסף הצדיק כשקרא ושנה מה
שלמדו אביו, ציר לנגד עיניו דמות דיוקנו
של אביו, ועל ידי זה נתעורר לו זכותו של
יעקב לסייע בידו והגוי כשעור קומתו ממש כנ"ל:

נצח את השר של אש, כף אף הוא התחנן
שתעמד לו זכות אביו לנצח את שיא ההסתה
בבחינת 'את נורא'.

באור מאמר הגמרא יוסף מחיב את הרשעים

וכעת יתבאר לנו מה שאמרו (יומא לה:) יוסף
מחייב את הרשעים, ותמוה מאד וכי
אפשר לדמות סתם רשע ליוסף הצדיק, עד
שנאמר שיוסף מחייב את כלם. אמנם כמבאר
שנסיונו של יוסף הנה הרבה יותר קשה מנסיונות
אותם האנשים הפשוטים, ולפיכך יוסף מחייב
אותם משום שעם כל הקשיים עלה בידו
להתגבר על יצרו ונצחו, ובדאי שהם מסגלים
לנצח את יצרם הקל, לפי ערך יצרו של יוסף:

ויהי כהיום הנה ויבא הביתה לעשות מלאכתו
(רב ושמואל, חד אמר מלאכתו ממש וחד אמר לעשות

חגיגה

חגיגה) המזהיר לכאן ולכאן, והמאיר לנו את
הדרך בימים הקודמים לו ובחצי הדרך אשר
לאחריו, ונותן לנו פת ותעצומות להחזיק
מעמד עד ימי החג:

בני בנימין

ב"ש רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

צורת תבנית יד פשוטה לקבל שבים בשמים
מ"ח אלול עד חגכה

שמעתי מפה קדוש מדבר כבוד קדשת דודי
הקדוש רבי דוד מדינוב זיע"א ששמע
מכבוד מר אביו, הלא הוא הרב הצדיק רבי
צבי אלימלך זיע"א (בעל בני יששכר זיע"א), שאמר
בשם צדיקים, אשר מראש חדש אלול עד
חגיגה מאיר ברכיע כעין תבנית יד הפשוטה

מעלת וסגולת ימי החנוכה

אוהב שלום

רבי שלום מקאמינקא זיע"א

חגיגה – גר קטן המבליח את אפלת ימי החרף
עד שיאיר אור חג הפסח

לאחר סבות, בבוא החרף הגדול, כשנזכרים
ומתבוננים שעתה הולך ומתקרב חרף
ארץ כזה, ואנו נמצאים בחלק חשכת הגלות,
ואין לנו ימים קדושים ונעלים, שנוכל להתחזק
בהם ולהתחמם לאורם, עד ימי הפסח, אזי
רעדה התחזנו שלא נפל חלילה בךשת העצבות
ומכמרת האוש ורמנא לצלן, וצריך רחמים
מרבם לעבר ימים אלו בשלום.

לכך רחם עלינו בעל הרחמים, והדליק לנו
באמצע החרף גר קטן (הפונה על גרות

וכשהאדם מזכר ומטהר את כל עשיותיו ופועלוותיו ושיהיו רק לכבוד שמו ותברך ומיחד כל כחותיו ומעשיו בהגו"ה אמתיית, זה הענין של היחוד השני בחינת הגו"ה אלקני"ס.

וכשמקבל האדם על עצמו על מלכות שמים וממליך את השם יתברך על כל איבריו ועבד ליה דינה נאה בלבד ובאיבריו לשמר פיו ולשונו מלדבר דברי עתק והבאי חס ושלום רק בתורת ה' יתגה, זהו הענין של היחוד השלישי בחינת הגו"ה אדני"י.

וגם בספר הקדוש ישמח ישראל להרב הקדוש מאלכסנדר זי"ע מדבר מזה הרבה בכל יום מימי התנקה איך לקיים הי"ג מדות למעשה בפשטות, כי עבודת הצדיקים לא היתה רק עצם הכונה, אלא להלביש ולהנהיג זאת בחיי המעשה. ומה שדברו הצדיקים מהפונות, כי זו היתה עבודתם הקדושה ללמד איך בפעל לקיים זאת ולהשפיע בן גם על כל העולם.

ולכן בסדר היום שנתן הרב הקדוש רבי שלום שכנא מפרוהבישט זי"ע לתלמידיו כתב שצריך ללמד בכל יום בספר תמר דבורה, כי בספר זה מקאר כל ענין הי"ג מדות של רחמים בפשטות, ומדריך איך צריך האדם לקיים זאת בכל דרכיו ומעשיו, וכגון במדת חסד כיצד יש לעשות המצנה של גמילות חסד, ועל דרך זה בן הוא גם בכל המדות:

האררת אור הגנוז

בני יששכר

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

באור דברי רבי פנחס מקוריץ שהארת אור הגנוז מתגלה בהדלקת הנרות

אמר הרב הקדוש מורנו הרב פנחס זצוק"ל, שבכל חנכה בשעת הדלקת הנרות נתגלה

לקבל אותם בעלי תשובה אשר מאינה סבה נדחו מלשוב בעשרת ימי תשובה, ומתקבלת תשובתם עד חנכה.

היר פשוטה עד זאת חנכה

וסים על זה דודי, שלדעתו אין היד עוברת עד 'זאת חנכה', עד כאן. ואמתי לפי עניות דעתי רמז לזה בפסוק (ישעיה כו ט) 'בזאת יכפר עון יעקב', הינו בזאת חנכה אז היא גמר פפרת עון יעקב:

שיח יחוננו

רבי יחנן מטאלנא זיע"א

התעוררות הי"ג מדות בימי חנכה אמורה להביא את האדם להתעורר ולפעל בעצמו להתנהג על פיהם

בימי החנכה מתעוררים הי"ג מדות של רחמים, וכדאיתא במאור עינים (פרשת מקץ) שהי"ג פרצות שפרצו הינונים בבית המקדש היה מפני שלא אהזו באותו הדור בי"ג מדות בתחלה, וכשחזרו החשמונאים לאהזו בי"ג המדות של רחמים נתפרדו כל פועלי און, וזהו מה שמצאו פן אהד של שמן אהד' בגימטריה י"ג וכו'. **וצריך** לדעת שאין הענין רק לדבר מענין המדה, אלא העקר לעשות ולקיים בן בפעל, וכך גם הרב הקדוש מאפטא זי"ע מפרש זאת למעשה (אוהב ישראל לחנוכה), ובאר שם מה שפתיב בכתבי האריו"ל שגור הוא בגימטריא של ג' יחודים שהם הגו"ה אהי"ה, הגו"ה אלקני"ס, הגו"ה אדני"י.

שכל זה מכון כנגד מחשבה דבור ומעשה, והפונה בזה שצריך האדם לזכר ולטהר מחשבתו לקשר אותה בלתי לה' לבדו, ולקבל על עצמו לעבד את השם יתברך באמת ובאהבה ובתשוקה כל ימי חיו ואז הוא בחינת אהי"ה דהינו מלשון עתיד ומקשר את עצמו בהגו"ה אמתיית, וזהו ענין היחוד הראשון של בחינת הגו"ה אהי"ה.

הישועה, ליהודים היתה אורה בנס אור המנוחה להראות התגברות אור התורה אשר האור הראשון גנוז בה, על כן נתקן ל"ו גרות נגד אור הגנוז ששמש ל"ו שעות, וכבר כתבתי לך לעיל:

שלושה עדים נאמנים על הארת אור הגנוז

הנה העדתי לך שלשה עדים נאמנים אשר הארת אור חנכה הוא מבחינת אור הגנוז, הלא המה הרב עיר וקדיש בעל הרוקח ז"ל אשר דבריו מקבלים מאליהו ז"ל, וכן מדברי הרב הגאון מהר"ל מפראג, ידוע דבריו נאמרו ברוח הקדש והיה משתמש בספר יצירה, והרב הקדוש אשר היה סמוך לדורותינו מפרסם ברוח קדשו הרב מורנו הרב פנחס זצוק"ל מקארעץ.

על כן היא מצוה שנרמזת בתורה (שנגנו בה האור) בגניזה, וכן בזהר הקדוש לא תמצא מדברים מעניני גר חנכה (רק פעם אחד ח"א רלח: מזכר שם גר חנכה דרך העברה בעלמא, וכן בתקוני זוהר טו), והוא מטעם הנ"ל שהוא מן בחינת אור הגנוז.

חכמי הדורות האחרונים הם שהחלו להרחיב אודות הארת חנכה ויש בזה סוד כמוס

וקראו לזמנים האלה 'חנכה', שהוא חנוף לגאולה העתידה שיתגלה האור הגנוז. וכל מי ענינו ומרודינו משנפסקה הנבואה, האיר השם יתברך לנו הארת אור הגנוז בתורה על ידי מצות גר חנכה. וכבר ידעת שהאור הגנוז מביטין בו מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב.).

והארת גר חנכה היא הארה מן האור ההוא במעט קט, ועל ידה אנחנו יכולין להביט בתורה אשר האור גנוז בה, הבן. והנה לבעבור זה הדורות שהן סמוכין לגאולה, התחילו חכמי הדור לדבר מעניני המצוה הזאת מה שלא שיערו הראשונים, והוא סוד כמוס:

האור הגנוז, והוא אורו של מלך המשיח, עד כאן דבריו.

ונראה לי רמז הדבר על פי דברי התורה כפי מה שדברשו חז"ל (ברב"ד) 'והארץ היתה תהו' בבל, ובהו' מדי, ו'חשף' יון, 'על פני תהום' אדום, ו'רוח אלקים מרחפת' וכו' זהו רוחו של מלך המשיח, וסמיו ליה 'ויאמר אלקים יהי אור', הנה היא בריאת האור הראשון שנגנו.

על כן קראו לזמנים האלה 'חנכה', לשון חנוף (כמו שמתחבין הנערים למצות קודם הזמן של החיוב, כדי שיכירו וידעו בעת החיוב), שהוא חנוף להגאולה שתהיה אחר מפלת מלכות הרשעה, ועל כן נעשה הנס באור ההוא אור הגנוז, מעין אור העתיד אור של מלך המשיח, אור הגנוז שיתגלה בשלמות במהרה בימינו וכו'.

והנה פעם אבאר לך את אשר עם לכבי. האור הראשון היו מביטים בו מסוף העולם ועד סופו כמו שאמרו רז"ל (חגיגה יב), ונגנוז הקדוש ברוך הוא לצדיקים, והיכן גנוז, בתורה, כמו שכתבו קדמונינו בעלי רוח הקדש (וכל מה שהאדם רואה בכל פעם דבר חדש בתורה הוא מהאור הגנוז), על כן נקראת התורה אור.

ועל כן חכם (בהכמת התורה) עדיף מנביא (כבא בתרא יב.), כי על ידי התורה תגלה לו אור הגנוז בכל פעם, וכל אחד כפי עסקו ועמלו בתורה ועל ידי אור הגנוז יכול להביט בכל פעם נסתרות מסוף העולם וכו', (מה שאין כן הנביא לא בכל פעם תתגלה לו הנבואה).

והנה לבעבור זה רואים הצדיקים ראיה רוחנית למרחוק גם בעולמות העליונים כל אחד כפי השגתו בתורה, וכפי מה שמשגיג שם מאותו האור הראשון הגנוז.

והנה הימים הרשעים רצו לבטל התורה אור, אשר בה נגנוז האור הראשון, הנה בעת

וזה דבר חדש שלא היה מיום בריאת העולם, שצעל ירי תשוקת ישראל ותהפך כל מדותיהם ומעשיהם בטבע ממש בלתי שום פחד משום תאנה ומדה רעה, כי אפילו במעמד הקדוש שאז כל ישראל נתעלו בתשוקתם למעלה למעלה ופסקה והמתן והקדימו עשיה לשמיעה, לא השיגו דבר זה להפך כל מדותיהם ומעשיהם בטבע ממש בלתי שום פחד כלל:

סגולת הנרות

דברי שלום

רבי שלום מבראהין זיע"א

נר הנכה מסגל להאיר אפלו לאלו שקדשת השבת אינה מאירה להם

קבלנו מפי סופרים ומפי ספרים תלמידיו האלהי הפעל שם טוב זי"ע, כי ידוע כי האדם נקרא פתילה והמעשים טובים נקרא שמן, ועל הפתילה והשמן נאחו האור דקדשה, ואותן האנשים שאור מסכסכת בהן שאינם יכולים לקבל קדשת השבת, מפל מקום בחנפה מדליקין בהן, ויכולים להאחזו האור בהן.

כי פח התכמים גדול כל כף להאיר אפלו להקטנים במעלה, כי בן תקנו להדליק ודוקא למטה מעשרה (שבת כ"א:), שמועולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה, אלא בבחינת שרבוכי, כמאמר ח"ל (סוכה ה.). ודוקא בפתח תצרו מבחוץ – להאיר לבני רשות הרבים, אפילו שהם בבחינת רשות הרבים.

על כן יש בסגלת נר חנפה להאיר לאנשים הפחותים במעלה, אשר אור של שבת מסכסכת בהן, כי הקדשה אינה יכולה להאחזו בהם, כי הצונות הם כמו קוץ מכאיב וסילון ממאיר ותמנא לצלן, ובחנפה יכולים גם הם לקבל הארה וקדשה:

הדלקת הנרות

קב הישר

רבי צבי הירש קיידינאדור זיע"א

בעת הדלקת הנרות באים מלאכים לענות אמן על הכרכות

בכל מצוה ומצוה שאדם עושה נולדים ונבראים מלאכים קדשים ממונה, וכלל מצוה שנבראים ממונה מלאכים הן נקראים מחנה של מצוה זו. וזהו פשוט שבכל מצוה שמברכין עליה מתכנשין אליה אותן המלאכים ועומדין סביבות המברך ושומעין הברכה ועונין אמן, ורמז לדבר, מלאך הוא גימטריא אמן. ולכן כשישראל עונין בברכה או בקדוש ואומרים אמן, יבנו לאותן המלאכים שיענו אמן, כי אמן גימטריא מלא"ף. **ויכון** היטיב בכרכות של הדלקת הנרות לאומרים מתוך שמחה, באשר המצוה היא חביבה בשעתה לזמן פעם אחת בשנה, ולכבוד המלאכים קדישין הבאים להפית בשביל מצוה זו גדליק הנרות פשהו לבוש בבגד צליון כמו שהולך לבית הכנסת:

מאיר עיני חכמים

רבי מאיר מקורסטוב זיע"א

הארת הדלקת נר הנכה - עבודת הבורא עם הטבע בדבקות, והוא דבר חדש שלא היה אפילו במעמד מתן תורה

עקר הדלקת נר חנפה, שיתעורר האדם לקבל עליו על מלכות שמים שלמה עד שמגדל תשוקתו ותהפכו כל מחשבותיו ומדותיו ומעשיו בכל חושיו ואיבריו בקבלת תורה שבעל פה, להתחד בתורה שבכתב בתשוקה ונפיצה לרבות רצון השם ותברך, בבטול כל המסכים המבדילים בינו לבין קונו, עד שיופך לעבד להשם ותברך בכל טבעו ממש בדבקות לרצון השם ותברך באמת ובלב שלם בלתי שום פחד משום מדה ותאנה רעה חס ושלום.

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

על ידי התורה והמצוות בקדושה וטהרה זוכים
לנפש רוח הרמוזים בנ"ר

אין רוח ונשמה באים לאדם כי אם על ידי זכויות הרבה וקדושה וטהרה, וגם הנפש לא תמלא להיות שלמה עד שיהיה מתקן כפי הראוי לנפש, דאף על גב דהנפש אינה נחסרת משום אדם, מכל מקום אינה שלמה עד שיעשה התקון הראוי לה, וגם כן הנפשות אינן שוות דזו למעלה מזו, אכל הרוח והנשמה אינם באים כי אם על ידי מעשים טובים וקדושה וטהרה כראוי, וכמה וכמה שאינם זוכים לרוח, ומכל שכן לנשמה: **ועל** זה אמר שלמה המלך עליו השלום (משלי 1 כג) 'כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר', 'נר' ראשי תבות נשמה רוח, דהינו, הרוח והנשמה שהם 'נר', תלויים במצוה ותורה ודרך חיים תוכחות מוסר, על ידי הדברים האלה תוכל לקנות הרוח והנשמה, דכלא זה לא שייך שתקנה הרוח והנשמה. **ופרוש** 'דרך חיים', דהינו, אם רצית לקנות ה'נר' שהם הרוח והנשמה, צריך להתעסק בתורה ובמצוות, וכל זה יהיה בדרך חיים, דהינו יתקדש בקדושה ובטהרה עד שיהיה גופו ראוי לקבל החיים העליונים, וזה יהיה על ידי שתקבל 'תוכחות מוסר', דעל ידי המוסר יבצע גופך ותתקדש ותטהר, ואז תהיה ראוי לקבל הרוח והנשמה (פרשת נצבים, דברים ל יא-יד):

הנרות הללו

לב שמחה

רבי שמחה בונם מגור זיע"א

'שמונת ימי חנכה' – בכל יום נכללים כל
השמונה ימים

הגיד כבוד קדשת אבי אדוני ו"ל על הלשון 'שמונת ימי חנכה', דלא כתיב שמונה,

שכל שמונת הימים כאחד הם, זמן ומשג אחד, ובכל יום מימי חנכה נכללים כל השמונה, וזה שאומרים בכל יום 'וכל מצות שמונת ימי חנכה' – שכל ביום הראשון מזכירים ומכלילים כל השמונה, פי הם נכללים בכל יום.

ואיתא בחיד"א דבכל שמונת ימי חנכה

יחד מדליקין ל"ו נרות, ובשמים גם כן מדליקין, נמצא שבכל יום נכללים ע"ב נרות, שם ע"ב, ואיתא בגמרא (שבת כב:) הנחה עושה מצוה, הרמז להניח שישאר גם לאחר כך.

וכל מצות שמונת ימי חנכה הנרות כו',

בכל יום מימי חנכה אומרים 'שמונת ימי חנכה', כענין דכתיב באברהם אבינו עליו השלום 'בא בימים' (בראשית כד א) שבא עם כל הימים שהיו שלמים, וכן איתא בזהר הקדוש שבא עם ההארות של כל הימים, והכי נמי יש לבאר 'וכל מצות שמונת ימי חנכה' – בכל ההארות של כל השמונה, בכל יום, ימים שלמים (שנת חדשים):

הלל והודאה

מגן אברהם

רבי אברהם מטריסק זיע"א

על ידי הנרות מתעוררת החיות באדם לשורר
ולהודות לקב"ה

בחנכה על ידי הדלקת הנרות שאנחנו עושים במעשה, אז היא העת הנפש שיתבונן האדם בינו לבין קונו לעורר עצמו משנתו שהיה מצד התגברות יסוד העפר אשר הלה נשכים ולא ראה אור בתורה ותפלה, ויתחיל מעתה לעורר תנועת החיות אלהות שבו – שיהיה לו כסיפה ותשוקה גדולה לעבודתו יתברך, שיהיה לבו ויבשרו רבנו אל אל חי בשירות ותשבחות והלל והודאות.

הקדוש בעל בני יששכר זי"ע נזהר להדליק מיד אחרי ערבית ממש בתוך חצי שעה לצאת הכוכבים, אף בניו הקדושים וכל גאוני הצדיקים רבותינו ועמם הגאון הקדוש בעל דברי חיים זי"ע וכהנה רבים וגם שלמים הצדיקים ותמימים, הדליקו בכל לילה אחרי כמה שעות לצאת הכוכבים מרב הכנות וכננות שהיה להם טרם המצוה הגדולה הזאת התגלות אור הגנוז.

ואם תאמר למה לא הכינו עצמם מבעוד יום כדי שיוכלו להדליק בזמנה שהוא טוב מצוה מן המבחר, זה אינו, כיון דעקר התכלית מהדלקה שהיה פרסומי נסא, וכמו שכתב בזה המגן אברהם (סק"ה) שהדליק כשהוא לילה ובני ביתו מקבצים יחד, וזהו ליחיד שצריך לבני ביתו.

אמנם לממנה על הצבור וצריך ורוצה לקבץ בלבם תקפו של גס ולהתחזק באמונת אור התורה והמצוות פאשר בארו בספרים הקדושים, וצריכים פרסומי נסא על כזה ברב עם הדרת מלך מלכו של עולם להודיע מציאת אור אין סוף ותברך שמו לכל העולם, וכל המרבה הרי זה משבח באמירת דברי תורה על קטב זה בפני השומעים בהדלקת גר חגכה.

על כן אם פנתו לשם שמים עד שיקלו הבני עולם לביתם להדליק גר חגכה וכיוצא הסותרים מן השוק ויוכלו לחזר ולבוא לשמע ענין גר חגכה להאיר לנו מתוך חשכה בגלות החשוף והחל הלז.

וזהו עקר פרסומי נסא, וכדאמרינן ביומא (ע) מאי מצוה ברב עם הדרת מלך, מכל שכן בזה דעקר מצותו הוא משום פרסומי נסא ברב עם פנוצ'ר, דטוב יותר להמתין עד שיבואו השומעים כיון שמדליקין בבית הוא רק למטרה זו פנוצ'ר:

ועל ידי זה יש בכוח לעורר אתצרותא דלעלא בכל העולמות עד בחינת אדם דאצילות חכמה עלאה שמן משחת קדש, שהיה נשפע משם כל השפעות קדושות, ויזכה ליתרון אור החכמה שיאיר לו בכל איבריו (מקץ ושבת חנוכה):

פרסומי ניסא

נמוקי ארח חיים

רבי חיים אלעזר ממנוקאטש זיע"א
ישוב מנהג האדמורי"ם המתאחרים מלהדליק
הנרות

יש אומרים שבזמן הזה שמדליקין בפנים אינו צריך לזהר להדליק קדם שיכלה רגל מן השוק, ומכל מקום טוב לזהר גם בזמן הזה (רמ"א ח"ע"ב ג).

הנה שמעתי אחד מהאשכנזים המתנגדים שתמה על מנהג החסידים והצדיקים האדמורי"ם, בראשם המה רבותינו ואבותינו הקדושים זי"ע, שהדליקו גרות חגכה כמו שתי שעות אחרי צאת הכוכבים והוא הרבה אחר זמן שתכלה רגל מן השוק (שאינו רק חצי שעה אחר צאת הכוכבים).

והגם שפסק הרמ"א בזה פנוצ'ר לעיל דבזמננו שמדליקין בפנים אינו צריך לזהר להדליק קדם שתכלה רגל מן השוק, מכל מקום סיים פנוצ'ר שטוב לזהר גם בזמן הזה, ומי יחוש יותר לזהר מהיות טוב מדרגי החסידות מאשר צריכין אלו הצדיקים והחסידים, והלא נראה שממתינים עד שיבואו החסידים הנלוים אליהם כדי שיאמרו לפניהם תורה ויזמרו זמירות ועל ידי זה מאחרים הזמן, עד כאן דברי המלגלג הנזכר לעיל.

אמנם באמת השבתי זה כמה, הן אמת כפי ששמעתי מהזקנים היה זקני הגאון

בכורות, היתה התגלות קדשה השוה לקדשה שמתגלית על ידי גאלת ישראל.

שלושה מדרגות הנ"ל בעבודת האדם והנה כל הדברים הללו ישנם גם בעבודת האדם, שסדר עבודתו הוא 'סור מרע ועשה טוב' (תהלים לז טו), ובעבודה זו דסור מרע (נצחון המלחמה) שכל אחד ואחד מישראל ישנם ג' אפנים:

א, 'סור מרע' שענינו בעור הרע מקרבו שיהא כלי נקי וראוי להשראת השכינה, שבאפן זה הסור מרע אינו אלא הכשר והכנה לעקר עבודתו שהוא קיום מצות ה' – עשה טוב.

על דרך משל, המלך שרוצה להיות לו דירה בבית חדש, אזי מתחלה צריך לנקותה מכל טנוף ולכלוף, בן בעבודת האדם שתחלה צריך לבער הרע – ובעצרת הרע מקורב' (ובירם י א) – שלא יהיה שום לכלוף וטנוף חס ושלום, שהוא ענין סור מרע, ואחר כך אפטר להיות קיום מצות עשה שהוא על דרך משל תקון וסידור כלים נאים שעל ידי זה תהיה הדירה בפתחונים על ידי המשכת קדשתו; תברך בעולם.

ב, למעלה מזה הוא פאטר האדם אינו צריך לנקיון מטנוף ולכלוף, להיותו זהיר בקיום מצות לא תעשה, ובמלא הלא הוא כלי נקי – דמכל מקום צריך להיות אצלו העבודה דסור מרע, שהוא ענין של אתפכיא וקבלת על, שפופה את עצמו ומבטל את עצמו לקים רצון הבורא.

כי על ידי זה שהאדם הוא יש ומציאות בפני עצמו, הרי בזה גופא הוא סותר כפיכול להשראת השכינה, שאין הקדוש ברוך הוא שורה אלא על דבר שבטל אצלו; תברך, ודוקא פאטר האדם כופה ומבטל את עצמו, דהינו תנועה דסור מרע, אפטר להיות בו השראת הקדשה, ועל ידי אפן זה, העבודה ד'סור מרע' אינה רק הכשרה והקדמה, אלא זהו חלק מהשראת קדשתו; תברך.

ג, למעלה מזה הוא אפן ששניהם שוים: גם כשהאדם נקי מכל לכלוף, והענין ד'סור

קביעת תאריך הנס

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א מחלקת הרמב"ם והמאירי בתאריך נצחון המלחמה בחגכה

בענין זמנו של נצחון המלחמה בנס חגכה מצינו ב' שיטות בראשונים: א, דעת הרמב"ם שהיה בכ"ה בכסלו, ובלשונו: וקשגברו ישראל על אויביהם ואבדום בחמשה ועשרים בחדש כסלו היה ונכנסו להיכל כו'. ב, דעת המאירי שתגברת זה היה בכסלו בכ"ד בו'.

החלוק בין חנוכה פורים ופסח בקביעת התאריך

ונמצא שלדעת הרמב"ם ג' חלוקות בדבר: בפורים קביעת היום טוב אינה ביום הנצחון אלא ביום המנוחה; בחגכה קביעת היום טוב היא ביום שהיו בו ב' הדברים – נצחון המלחמה וגם הנס דפך השמן, שהם ב' דברים שונים שהיו בשני זמנים; ובפסח היו שני הדברים (נגוף למצרים ורפוא לישראל) בנושא אחד.

שלושת חלוקות הנ"ל – שלושה אופני גלוי קרשת הבורא בעולם

ולפי המבאר בכמה מקומות (בפנימיות התורה) שגדרו של יום טוב הוא, דהוי יום מיוחד שבו היתה (וישנה) התגלות והמשכת קדשה (נוספת) בעולם, יש לומר, ששלישת אפנים אלה מורים על ג' אפנים בגלוי קדשתו של הקדוש ברוך הוא בעולם:

בפורים היתה התגלות הקדשה בעקר בהצלת וישועת ישראל, ואבוד המן ונצחון המלחמה הם כעין הקדמה להתגלות זו; בחגכה גם בנצחון המלחמה היתה התגלות הקדשה, אבל דרגת הקדשה אינה בשוה להתגלות הקדשה שבנס פך השמן; ובפסח היתה התגלות קדשה אלקית נצלית כל כך שגלויה היה בב' הענינים בשוה, שגם בנגוף למצרים, מפת

ואיתא בעבודת ישראל, שימי חנכה וכן הנהגה על חדשי טבת שקט המסגלים לתקון החטא. וזה, והבינה אור, 'ולכבו יבין ושב ורפא לו' (ישעיהו י'). ובימי חנכה הזמן לשוב ולהתקרב אל השם יתברך, 'ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה', בכל השנה בזמן הזה יכולין להושע בתשועה גדולה (תש"ו):

רמזי מוסר בדיני חנכה

שם משמאל

רבי שמאל מסוכטוב זיע"א

השמן הנמשך אחר הפתילה – למוד להמשכות האדם אחר קונו בכל עת ובכל מצב

שמעתי מפורד קדשת אבי אדומ"ר זצלה"ה, כי כמו ענן השמנים שטבעם להיות נמשכים אחר הפתילה אף שנמשכים לכלות באש הבוערת פני הפתילה, כן בדינא זו צריך האדם להיות נמשך אחר השם יתברך, אף שלפי ראות עיניו יבוא לו מזה רע חס ושלום, כי בעסקו בתורה ובתפלה לא יהיה לו פנאי להרויח כדי פרונסתו וכדומה, אף על פי כן יהיה נמשך אחר השם יתברך ויבטח בשם ה' שהחולף בדרך ה' כל המאצעות שיבואו עליו הם לטוב לו, עד כאן תכן דבריו. **והנה** זו היא מדת הבטחון, וזהו חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, הפוף דברי היגונים הארורים שאמרו וכו' שאין לכם חלק באלגי ישראל.

והנה בעת הטובה, הינו שעיני השכל בהירים, אין זה כל כך רבותא לאדם וכו', שאיש שהוא מתענג על השם יתברך נקל לו להיות בבחינת שכל העולם ומלואו יהיה בעיניו כאפס וכאין ורק ה' יהיה מבטחו.

אכל בעת רעה, ששערי הלב והשכל סתומים, ואז להיות נמשך אחר השם יתברך

מרע, אצלו הוא באפן של כפייה ובטול, שעל ידי זה אינו בבחינת יש ומציאות בפני עצמו, מכל מקום ישנו עדין הפרש אצלו בין העבודה דסור מרע והעבודה ודעשה טוב, שבעשה טוב נרגש אצלו שמקום רצון העליון שבזה ממשך עליו קדושתו יתברך, ובסור מרע מרגיש שלילת המניעה, שכופה ומבטל את עצמו כי אם לאו הרי זה סתירה להשראת השכינה;

אכל יש מדרגה עליונה יותר בעבודה, שבטולו לרצון העליון הוא מחלט עד כדי כך שאינו מרגיש את החלוק בין הדרכים שעל ידם מביא השראת השכינה, אם זהו על ידי מניעת השלילה או על ידי המשכת הקדושה, להיותו בטל לרצון העליון ומקומו בלי שום חשבונות, ודוקא על ידי בטול מחלט זה שלמעלה מחשבון, המשכת הקדושה על ידי זה היא בתכלית השלמות (חלק ל עמוד 207):

קושיית הבית יוסף

בית ישראל

רבי ישראל מגור זיע"א

הלילה הראשון הוא חנכה לימים הבאים

בגמרא לא היה להדליק אלא יום אחד ונעשה גם והדליקו שמונה ימים. ומקשה הבית יוסף הלא לא היה הגם רק שבע ימים, וקבעים שמונה ימים. ואולי על פי המבאר בספרים שהקנת המצוה גדולה מאד, ולכך נקבע שמונה ימים, כי הלילה הראשונה חנכה להימים הבאים.

ואיתא בקול שמחה (מכתב לראש השנה) הבינה תגדל מהמעשה כי המעשה רז. כי באמת בהמצות יש סודות גדולות, ולא כן אדם זוכה להבין סודות המצות. אבל החנכה כל אחד יכול להכין עצמו להמצוה. וזה, כי המעשה רז והבינה אור - רמז על חנכה, גר חנכה. ובחנכה יש אותיות חנכה.

הקדשה, ולהאיר לכל העולמות שיפירו וידעו כי ה' לבדו הוא המושל בכל אפסי ארץ.

הטעם שנס חנכה אינו מזכר במשניות

ולכן אפשר משמע זה לא נזכר בפולגלי חנכה במשניות, הגם שיש בהם פלוגתת בית שמאי ובית הלל, כי המשנה סוד פנימית העולמות ושם אין צורך כל כך, רק נזכר הפלפול בכריתא שהוא לשון חיצונית, כמו שאמרו (שבת ק"ו) פוק תגי לברא, דהינו לרמוז כי עקר הבהירות לשלש הקדשה להאיר מבחוץ.

וזוה שכתב במקנן אברהם (ריש סי' תרע) נוהגין הנערים לסבב בחנכה, ומנהגן של ישראל תורה הוא. ורמז כי צריך להשפיע בחנכה למי שהוא במדרגת נער, ועל ידי הצדקה שנותנים לנערים, מתעורר למעלה צדקה וחסד להשפיע לאדם, הגם שהוא בכחינת נער:

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א

נר איש וביתו - השפעה על בני הבית כל ישכו בחשך רוחני

אמר חו"ל (שבת כ"א:) נר חנכה נר איש וביתו, פרוש שגם בני ביתו יארתו לאור הגנוז בתורה. גם נר שבת נחקן משום שלום ביתו (שם כ"ג:) ופרש רש"י (ד"ה שלום) שבני ביתו מצטערין לישיב בחשך, והכונה פנ"ל, שצריך האב להאיר לכל בני ביתו בנר שבת ואור התורה ודחנכה, בחינת נר מצוה ותורה אור.

ואם הוא מזניח חובתו ואינו מאיר להם באלו הנרות, אזי פשיגדלו יהיו מצטערין ומתערעמים על אביהם שהשאירם לישיב בחשך ללא שום רגש חי לתורה ולשבת קדש.

וזוה שאמרו חו"ל (שבת כ"ג:) הרגיל בנר הויז' ליה בנים תלמידי חכמים, ובפרוש רש"י (ד"ה בניס) על ידי נר המצוה דשבת ודחנכה בא אור דתורה, הינו בדברים הנ"ל:

ולבטח בו פנ"ל, היא רבותא יותר. וכמו שהיה יוסף הצדיק בבית הסהר עשר שנים בעציבו דלבא פנ"ל בשם הזוהר הקדוש.

וזוה ענין נר חנכה להאיר ברשות הרבים מקום החשך, לקיים (תהלים קלט) 'גם חשך לא יחשיך ממך', וזכו לזה על ידי שגזחו את היגנים שהם הפוף מזה פנ"ל.

ועל כן נר חנכה בשמאל, הינו כי שמאל דוחה, ואפלו שהוא בכחינת דחי שמדחים אותו מן השמים ואין מאירין לו פנים, גם כן יהיה נמשך אחר השם יתברך, ואפלו ברשות הרבים פנ"ל, ואפלו כגון יוסף בבית הסהר. ובאמת מן ההמשכה אחר השם יתברך בחשך פנ"ל השם יתברך מאיר לו במאמר הכתוב (ישעיה ט) העם ההלכים בחשך ראו אור גדול:

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוויניץ זיע"א

נר איש וביתו - מצות נר חנכה להשפיע קדשה על כל בני ביתו

ואמר במקרא תנו רבנן נר חנכה איש וביתו, דהינו פי 'נר' עולה רמ"ח איברין דנוקבא, היא פנסת ישראל, מתחזקת עם דודה בין תרין דרועין דמלפא, הם חסד והגבורה המורים על אהבה ויראה, והיחוד נרמז במלת איש וביתו. ורמזו חו"ל עוד כי אין די שביא האדם הבהירות לעצמו, רק להשפיע לכל ביתו שיעבדו גם כן את ה' באהבתו ויראתו, ולהשפיע להם קדשה על ידי הדלקת נר חנכה.

והמהדרין נר לכל אחד ואחד, דהינו אם בני ביתו הם אנשי לבב ויכולים למשך להם בעצמם קדשת ה', אז נר לכל אחד ואחד.

ואמר גם כן מניחו על פתח ביתו מבחוץ, כי עקר הארת חנכה לכל מי שיש בכחו להמשיך הקדשה מבחוץ, רצה לומר לאותן העומדים עדין מבחוץ ואינם משיגים

אוצרות גאוני הדורות

דמו של השעיר דומה לשל האדם (רש"י בראשית לו, לא), ועל ידי כך יעקב יחשב ש"חיה רעה אכלתהו" (שם לו, ג). וממילא: בין שיוסף אינו צדיק, שהרי מבאר בגמ' שבת (קנא): 'אמר רמי בר אבא, אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה', ואם שלטה בהמה ביוסף בהכרח שהיה חייב מיתה בגלל חטא לשון הרע שחייבים עליו מיתה, כמבאר בגמ' פסחים (ק"ח). שהמספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים וממילא תתבטל דבתו.

ועל פי זה יובנו דברי המדרש ש'יוסף לקה' בזה שאחיו שחטו שעיר עזים, שפנה סתרו את כל מה שאמר לעקב, ובכך הוכיחו שדבריו היו לשון הרע עליהם. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

פתחי תורה

רבי פתחיה הורנבליס זצ"ל

סברתו של יוסף שיש לשבטים דין בני נח היה רעה לעקב אבינו

לכאורה תבנת 'רעה' מיתר. ונראה לעניות דעתי הכונה, דמנה שאמר עליהם שאכלו אבר מן החי והוא אמר שאסור, היה 'רעה' אל יעקב, דהנה בפרשת דרכים (ס"א) כתב בשם הר"א"ם דהם היו אוכלין מפרפסת דאסורה לבני נח ומתר לישראל (עיין חולין לג), והם סוברים דיש להם דין ישראל, והוא סובר דיש להם דין בני נח.

וזוה היה רעה אל יעקב אבינו ע"ה, דמקשין האיך נשא שתי אחיות הא ערוה היא, והתרויח דהיה להם דין גרים מעת שמל אברהם אבינו ע"ה ובקטן שגולד הוא, ולכך מתר היה באחיות, וכל זה כשיש להם דין ישראל, מה

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם (לו ב)

זרע שמשון

רבי שמשון חיים נחמני זצ"ל

הטעם שאסור לאכל אבר מן החי הוא כדי שלא יהיה אכזרי

פרש רש"י, על פי הגמרא בירושלמי (פאה פ"א ה"א), שכל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו. שהיו אוכלים אבר מן החי, ומזולזלים בבני השפחות שהיו קוראים אותם עבדים, וחסודים על העריות. ובשולשם לקה. על אבר מן החי "וישחטו שעיר עזים" (בראשית לו, לא) במכירתו ולא אכלוהו חי ועל דבה שספר עליהם שקוראים לאחיהם עבדים, "לעבד נמכר יוסף" (תהלים קה, יז). ועל העריות שספר עליהם, "ותשא אשת אדניו" (בראשית לו, ז).

וצריך להבין, שדברי חז"ל מוכנים שיוסף לקה שנמכר לעבד והנסיון עם אשת פוטיפר, אף מדוע נחשב שלקה יוסף בזה ששחטו שעיר עזים ולא אכלוהו חי במכירתו.

ויש לומר, שחשש יוסף שישחטו אביו ששנאת האחים אליו נובעת מחמת שמצאו בו דבר עברה, שעל זה מתר לשנאו וכמבאר בגמרא פסחים (ק"ג): 'ולכן אמר לאביו שהסבה שהאחים שונאים אותו הוא מחמת שאוכלים אבר מן החי וזה גורם להם לנהג אתו באכזריות, וכמו שכתב בספר החינוך (מצוה תנב), שאסור אבר מן החי בא פדי למגענו מן האכזריות.

ולכן כשרצו השבטים לקחת את דם השעיר, שחטוהו פדין, ובזה רמזו ליוסף שמעולם לא אכלו אבר מן החי, ואם בן אין בהם מדת האכזריות. והטבילו את פנת יוסף בדם השעיר כדי לרמז שיוסף לא היה צדיק, שהרי עשו כן כי

שנרחיק את עצמנו משכם ונסעו מזה, וכזה גופא 'מבקשים עליך נְכִלֵי דָתוֹת', שגם על פי דת של תורה לא תגן עליך המצוה של כבוד אב, כי אביך שלח אותך רק לשכם.

שאין פן כשהיה להם דין בני נח עבר על שתי אהיות, ולפי זה לפי סברת יוסף היה להם דין בני נח, והיה רעה אצל יעקב אבינו ע"ה, וזה שכתוב רעה אצל אביהם'.

ויראו אתו מרחק ובטרם יקרב אליהם ויתנכלו אתו להמיתו. ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלמות הלזה בא ועתה לנו ונהרגהו (לז יח-ט)

וַיִּקְנְאוּ בוֹ אַחָיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדְּבָר (לז יא)

צֶלַח רִכַּב

רבי יצחק ב"ר אברהם שלמה זצ"ל

ואביו שמר את הדבר - רמז לשלשת גזרות ונו

לפי שהיונים גזרו לבטל מהם שבת ומילה וראש חדש, וזהו ויקנאו בו בישראל אחיו אלו בני עשו וישמעאל שגזרו על ישראל לבטל מהם מילה ושבת וראש חדש, ואביו רמז להקב"ה תפרף שמו שמר ראשי תבות ש'בת, מ'ילה, ר'אש חדש, שהחזיר את המצות לישראל על ידי שסיעם במלחמה לבני חשמונאי ונצחום.

ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים גלכה דתינה (לז יז)

לָחֵם אֲשֶׁר

רבי אשר אנטייל יהודה מילר זצ"ל

הליכת השבטים לדתו כדי שלא תג מצות כבוד אב על יוסף

פרש רש"י ומבקשים עליך נְכִלֵי דָתוֹת. הנה דברי רש"י הללו עדין צריכים באור, איזה נְכִלֵי דָתוֹת היו מבקשים בזה שאמרו גלכה דותינה. ויש לומר דהנה לכאורה קשה אמאי לא הגן על יוסף מצות כבוד אב, וצריך לומר כי אביו אמר לו 'לך נא וראה את שלום אחיך וגו' בשכם, ואלו הוא הלך להלאה משכם, וזה לא הוי עוד בכלל צווי.

ומעתה זה שכתב גם פן רש"י ו"ל, כי שמעתי אמרים גלכה דתינה, דהינו

נחלי דבש

רבי אריה יהודה ליב הלוי זצ"ל

לאחר שהתלנה מלאך גבריאל עם יוסף נמלכו להמיתו בידים

צריך באור שמתחלה כתב ויתנכלו אתו להמיתו, ומה זה שכתב אחר כך ועתה' לכו ונהרגהו, גם מלת 'הלזה' הוא מלה כבדה, ובמקום אחר פרש רש"י שהוא לשון חשיבות כמו 'רץ אל הנער הלז' (זכריה ב ח), וזה לא שייך כאן.

ובארתו כי אין בשום מזל ומלאך לשנות הטבע הבחירה באדם בלתי ה' לבדו, והנה דרשו ו"ל (תנחומא ב) וימצאהו איש זה גבריאל שהנדמן עמו ללותו בדרך, וידוע שהמלאך ההוא הוא ממנה על החלומות, לך בטרם יקרב אליהם ויתנכלו אתו להמיתו על ידי ערמה ונכליות ולא להרגו בידים, כי דבר מלצר הוא, וכמאמר ו"ל (כ"ד פד יד) שסו בו את הפלבים, שבזה פטור מדיני אדם.

אמנם אחר שקרב אליהם וראו את המלאך גבריאל אתו, אז אמרו 'הנה בעל החלמות הלזה בא', דהינו גבריאל שהוא בעל החלומות בא עמו, והוא מציל אותו מן הפלבים, ועתה אין תקנה רק לכו ונהרגהו בידים, שבזה אין פח בידו להציל מבעל הבחירה.

חומת אנך

רבי חיים יוסף דוד אבולאי זצ"ל - החיד"א
 חיה רעה אכלתהו - רמו לנסיון אשת פוטיפר

אִכְשֵׁר דַּנְצַנְצָה בו רוח הקדש בפיו, והפננה שפננה רוח הקדש כף הוא, חיה רעה אשת פוטיפר, שהסטרך אחרך נכנסה בה, והיננו שהשתדלה מאד בכל עז להכשיל יוסף, כי בזה היתה תלויה גאולת ישראל ותקון אדם הראשון, ואם חס ושלום יוסף חוטא נחרב העולם, זאת היתה לסטרך אחרך להסיתו הסת כפול ויתר הגנם לראות שיכשיל יוסף ח"ו, וה' לא עצבו ונצול, והיה תקון לאדם הראשון, וישועת ישראל מהגלות.

אֵךְ זאת החיה מחשבה רעה הקרוש ברוד הוא מצרפה למעשה, ונחשב באלו חיה רעה אכלתהו, אבל האמת טרף טרף יוסף, היה לו טרדא וטרורף אחר טרוף אף שהיה אחר כף בבית הסהר כמו שאמרו ו"ל, אבל אחר כל הטרורף נשאר יוסף צדיק באמונתו, ונצול בחמלת ה' עליו.

וַיִּקְמוּ כָל בְּנֵי וְכָל בָּנָתָיו לְנַחֲמוֹ וַיִּמְאָן לְהַתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי אֵרֶד אֶל בְּנֵי אָבִי שְׂאֵלָה (לו לה)

לקוטי בשמים

רבי יחיאל מיכל שלמה ברמאן זצ"ל
 יראת בני יעקב מהתאבלות יעקב על יוסף

פרושו דהאי קרא אמר זקני הרב הה"ג רבי יששכר בער ו"ל, שהיה בימי נעוריו חבר לזקני הגאון רבי אבלי זצ"ל כשפאו לנחמו על מות בנו יחידו זקני רבי יחיאל מיכל ו"ל, דלקאורה מה זה הלשון ויקמו, הנה ליה למימר ויבואו.

אבל תז"ל אמרו דכל המתאבל על המת, יתור מדי, סופו שיתאבל על מת אחר, אשר על כן קמו כל אנשי ביתו בתזקה לנחמו, כי יראו הם לנפשם פן ימותו. ויענם יעקב כי

וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בכור ויקרע את בגדיו. וישב אל אחיו ויאמר הילד איננו ואני אנה אני בא (לו כט-ל)

זרע אברהם

רבי אברהם מימון זצ"ל

מאיוה גיל אדם נענש על עונותיו

פרש רש"י, שהטעם שראובן לא היה במכירה, הוא מפני שהיה עסוק בשקו ובתעניתו על שבלבל את יצועי אביו. וצריך להבין, מה ראה ראובן דוקא עכשו להתחרט על חטאו שבלבל את יצועי אביו? עוד צריך לבאר מהו שקרא ראובן ליוסף "הילד", ולא מצאנו אחרים שקראו לו כן.

ויראה לבאר בהקדם את דברי המדרש (במ"ד י"ח, ד), שאין בית דין של מעלה מענישים לאדם שהוא פחות מגיל עשרים, וכן מובא בגמרא בשבת (ט"ט). ולפי זה סבר ראובן, שמאחר ובזמן שבלבל את יצועי אביו היה פחות מגיל עשרים, הרי שאינו ראוי לענש, וכזה היה מתנחם עד עתה. אף כשראה שיוסף נענש בזה שאחיו מקנאים בו ושונאים אותו, על אף שהיה רק בן שבע עשרה, חשש שבעולם הזה בן נענשים בפחות מגיל עשרים, ולכן התחיל לשוב בתשובה בשק ובתענית על מעשה בלעה.

וכששב ראובן אל הבור וראה שיוסף איננו, וסבר שנהרג או שגלגל לעבד, מידי ויקרע את בגדיו, כי אז ראה בבורו שגענשים בעולם הזה גם בפחות מגיל עשרים, ולכן אמר "הילד איננו", פרוש שעל אף שהוא ילד שהיה פחות מבן עשרים, בכל זאת נענש, ואם כן, "ואני" שבלבתי את יצועי אביו, "אנה אני בא", כי אם כן הדבר הרי שגם אני נענש על עונתי. (כאדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויכירה ויאמר כתנת בני חיה רעה אכלתהו טרף
 טרף יוסף (לו לג)

ותנח בנדרו אצלה עד בוא אדניו אל ביתו (לט טז)

בן דוד

רבי משה זווייף זצ"ל

ותנח בנדרו אצלה – רמזו לנרות חנכה

פרשו וז"ל פסוק זה רמזו לענין גרות חנכה, וז"ת ותנח ראשי תבות ו'תניח גרות חנכה, כגודו ראשי תבות בגבול דרו, דהינו בתוך גבה יו"ד טפחים מהארץ, אצלה ראשי תבות א"ף צ"ריף לפני המזוזה, גם ראשי תבות א"תה צ"ריף ל'הדליק ה'גרות עד בוא אדניו אל ביתו, דהינו רמזו למשך זמן הדלקתה, כמאמר וז"ל (שבת כא:) עד שתכלה רגל מן השוק, והוא עד בוא אדניו אל ביתו, דהינו עד שתכלה רגל האנשים מן השוק ויבואו לביתם.

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו (מ כג)

נחלת יעקב

רבי יעקב ב"ר מרדכי משעפס זצ"ל

חטאו של יוסף שלא המתין מלבקש משר המשקים עד יום השלישי

עין שם בפרוש רש"י דמביא דברי המדרש רבה דיוסף יענש על הבטחתו לשר המשקים. ושמעתי כמדמה בשם הגאון הצדיק רבי יוסף הנאב"ד פאזען, דמאד תמוה דיוסף יענש בשביל זה שנתים ימים לישב בבית אסורים, והלא חז"ל אמרו אין סומכין על הגס (פסחים ט: ד כתובות כא:).

והרץ כי יוסף פתר לשר המשקים בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשו והשיבך על כנף, ומיזד אמר 'כי אם זכרתי אתך, ובאשר כי הקב"ה מדרדק עם הצדיקים כחוט השערה חשוב זה חטא לגבי יוסף, כי היה צריך להמתין עד יום השלישי טרם צאתו ממנו, והיה לו לבטח בשני הימים הראשונים לה' יתברך שמו שיוציאהו, ומרדק היטב הכתוב ויהי מקץ שנתים

גם הוא אינו מתאבל יותר מדי על מיתת יוסף, רק שירא הוא לנפשו מן הגיהנום, וכמבאר ברש"י בשם המדרש שסימן היה מסור בידו מפי הגבורה אם לא ימות אחד מבניו בחייו מבטח הוא שאינו רואה גיהנום.

מלא העמר

רבי אריה לייב ב"ר משה צינץ זצ"ל

העומד למות בקרוב אין מתו נשכח ממנו

וימאן להתנחם כו'. רש"י פרש שאין תנחומין על החי, ומקשין הנה ליה ליעקב להרגיש שהוא חי. ואפשר הא דמקבלין תנחומין על המת הוא משום שנספח ממנו, אחר שיש ביניהם חלוק עולמות, שזה בעולם הזה והמת כבר נעתק לעולם אחר, אבל אם החי עתיד למות בקרוב, אם בן קרובים לבוא למחצה אחת ואינו שוכחו, ולזה חשב שלכך אינו מתנחם, כי ארד אל בני שהוא גם בן עתיד למות, לכן לא קבל תנחומין.

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי (לט ב)

שיבת סופר

רבי ישעיה ארנפלד זצ"ל

אמונת יוסף בהשגחת הבורא יתברך ככל המצבים

העיד הפתוב על צדקתו של יוסף שהאמין תמיד בהשגחת הבורא ב"ה, ואם היה מצליח לא תלה בחכמתו ובכחו ובעצם ידו כי אם בתסדי ה' עליו, וכן בעת צרה ומצוקה לא עזב בטחונו מה'. וזה ויהי ה' את יוסף, רצה לומר שהיה מאמין שהקב"ה עמו, בין שהיה איש מצליח בעת שזרחה לו שמש הצלחה, בין ויהי בבית אדניו המצרי שהיה נמקר לעבד.

ימים', כי השנתיים היה עבור השני ימים.

מקרא מפורש

רבי יצחק יהודה טרינק מסוטנא זצ"ל

שכחת יוסף משר המשקים

כבר עמדו מפרשי התורה על הכפל ולא זכר וישפחהו. אבל לכאורה תמויה למה במשך שנתיים ימים לא שלח יוסף לשר המשקים להזכירו את הבטחתו באשר טוב לו,

אבל יוסף בעצמו נתחרט אחר כך למה שם בשר זרועו ובטח בכך אדם שאין לו תשובה, וישפחהו קאי על יוסף, שהשר המשקים לא זכר את יוסף, ונגם יוסף נתחרט על בקשו את שר המשקים ושכחו לגמרי מבלי לעשות איזה צעד להזכירו. וזה פרוש דברי המדרש (בר פט א) 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' זה יוסף, שעמדו המפרשים, כי יוסף באמת אחר כך שם ה' מבטחו מבלי להשתדל להזכיר את שר המשקים.

חנוכה

חיים מירושלים

רבי חיים אברהם גאגין זצ"ל

הטעם שלא חיבו חכמים לעשות משהו ושמהו בחנכה

והנה חקרו המפרשים דמאי שנא פורים דחיבו חז"ל לעשות משתה ושמתה ויום טוב, ולא כן בחנכה דלא חיבנו כי אם להודות ולהלל ולעשות זכר לגס בהדלקת הגרות של חנכה. ובספר בינה לעתים (דיוש יט) תרץ לזה, דחינו טעמא דפורים היתה הגזירה שלא יזכר שם ישראל עוד, דחינו בר מנן פליה, אבל בחנכה לא גזרו כי אם לבטל מהם מצות ה', ואל קנא ונאקם בעד תורתו ומצותיו, ומסתמא הקב"ה תתברך שמו ודאי יעשה בהם נקמה, וזה אינו כל כך גס גדול, ולכן לא חיב כי אם להודות ולהלל, אבל בפורים שהיה נוגע לישראל שלא יעשה בהם פליה, לכן חיבוהו חז"ל בשמתה ומשתה ויום טוב, יענין שם.

ונצחום ולא מצאו כי אם פך אחד של שמן וכו', לשנה קבעו ועשו אותו יום טוב וכו'. ויש לדקדק מה זו השאלה מאי חנכה וכו', ואמאי פתחו בזה הלשון בלשון שאלה, וספיר הנה להו למימר תנו רבנן וכו', אבל על פי האמור הנה נכון, ונקדים עוד מה שמתרץ עוד הרב בינה לעתים לחקירה הנזכרת דבחנכה לא חיבוהו חכמים כי אם הודאה והלל לבד, משום שהגס אינו כל כך גדול יען היה הגס בירושלים על אדמת הקדש ובית המקדש קיים, וזכותם ודאי יעמד לימינם להציל אותם מיד אויביהם, לא כן גס של פורים שהיה בזמן הגלות ובית המקדש חרב, והיה הגס שנעשה בזמן ההוא גס גדול וראוי לעשות משתה ויום טוב, יענין שם.

וזה אפשר לומר שרמזו רז"ל ועקר שאלתם שישאלו מאי חנכה וכו', רצה לומר מה ענינו של חנכה שלא חיבוהו חז"ל במשתה ושמתה כי אם דוקא בהודאה לבד, לזה הביא הברייתא דקאמר ענין הגס איך היה, תדא קרמזו באמרם 'שכשנכנסו גוים להיכל' וכו', רצה לומר שהיה הגס בירושלים ובית המקדש, ואם כן ודאי יעשה הקב"ה גס בזכות ארץ

ועל פי זה יובן פונת מאמר רז"ל בפרק במה מדליקין (שבת כא), מאי חנכה, דתנו רבנן בכ"ה בכסלו יומי חנכה תמניא אנון וכו', שכשנכנסו גוים להיכל טמאו כל השמנים, וכשגברה מלכות בית חשמונאי

נמצא שגם הגס של יום הראשון בנר המערבי שיף גם כן, והוא התחלה לגס הגדולה של חנכה שנתן ה' ברכה בשמן, שאלמלא לא עשה הקב"ה הגס דכל ימי חנכה לא היה נעשה גם כן הגס דיום הראשון בנר המערבי בחנם, ולכן מזכירין הגס גם ביום הראשון. (פר' בהעלותך)

ראשי בטימים

רבי ליעזיה מוסיקאט זצ"ל

עשית שמונה ימי חנכה להורות שגם הטבע הוא בבחינת גס

לתרץ קושית הבית יוסף מפני מה אנו עושין שמונת ימי חנכה, פירן דהגס לא היה רק על שבעה ימים.

יש לומר על דרך שאמרו וישמן על ראשך לא יחסר' דהוא הרוחניות, והם טמאו כל השמנים, הינו שהיו אומרים שאין העולם מתנהג רק בדרך הטבעי, ובאמת כל הטבעים גם כן הם בבחינות רוחניות דהם בנסים כמו שגאמר 'המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית', וכמו שסדרו אנשי כנסת הגדולה יעל נסיד שפכל יום עמנו בסוד נסים נסתרים כמו שכתב רבנו הרמב"ן זלה"ה בפרושו על התורה, ואז הראה לנו השי"ת הגס בגלוי, להראות דגם הטבעיים הם בבחינות נסים, והגס היה על שבעה ימים ואנו עושים שמונה ימי חנכה להורות דגם הטבע הוא בבחינת גס.

לחם שלמה

רבי שלמה זלמן ארנבייך זצ"ל

מצות פרסומא נסא בחנכה להראות גדל כח החכמים

הנה הקשו המפרשים למה דוקא בגס חנכה אנו מפרסמין ומדליקין בפתח החצר מבחוץ ואין עושין כן במצה לאכלה בחוץ, וכן אין קורין המגלה בחוץ.

ישראל והמקדש. עוד רמזו באמרו טמאו כל השמנים וכו', הפונה שכל מגמתם היה לבטל מהם העבודה והמצות, ולכן ודאי יעשה הקדוש ברוך הוא גס עמם, ולזה סימנו רז"ל ואמרו 'קבעו ועשו יום טוב וכו' רצה לומר דלא חזבו כי אם יום טוב בהלל והודאה לבר, לא משתה ושמתה, באפן שרמזו השני תרוין הנזכר.

מאיר נתיבים

רבי מאיר מרגליות זצ"ל

נס נר מערכי ביום הראשון

הקשה בית יוסף למה קבעו שמונה ימים, פירן דבשמן שבפך היה בו פדי לתדליק לילה אחד נמצא שלא היה נעשה הגס אלא לשבעה ימים, ותרץ פמה תרוצים, מלכד מה שתרוץ גם כן דודי זקני הט"ו.

ולי הצעיר גראה דלהכי קבעו שמונה ימים בשביל הגס, שגם ביום הראשון היה נפר ונודע הגס של חנכה, כדאמרינן במסכת שבת (כב:) עדות הוא לישראל שהשכינה שורה, מאי עדות, אמר רב זו נר מערכי שנותן בה שמן כמדת חברותיה, וממנה היה מדליק ובה היה מסים, פרש רש"י הטבת הנרות שדלק כל היום, ואינו מטיבו עד הערב, עכ"ל.

נמצא אף שפכל יום יום מימי השנה נעשה גס במנוחה, אף זה היה כל השנה בלה והיו רגילים בזה הגס, ושוב לא קבעו עליו כלום, אולם כשראו ביום א' דחנכה שגם בו נעשה הגס הזה שהיה נר המערבי דולק בגס כל היום, ובדאי לא עביר קב"ה נסא לשקרא, והבינו וירדעו שהם מוכנים לגס גדול מזה, שבודאי תן ה' ברכה שיהיו עוד דולקים והולכים, דאי לאו הכי למה עושה הקדוש ברוך הוא הגס הזה בנר המערבי, פירן שפכר נטמאו כל השמנים ולא יוכלו לקיים הדלקת המנוחה לערב, ולמה הוא הגס הזה בנר המערבי.

להראות לנו חכמים בתורה שבעל פה, כי באותו זמן נתרבו קראים וצדוקים עד שהיו מכריזין להשביע את הכהן הגדול שלא יהיה צדוקי, והנה הפני יהושע הקשה למה היה נצרך הגס, הא ליכא פי אם ולד השמאה שהוא מדרבנן, ואם כן למה נעשה גס כזה, ואין הקב"ה עבד נסא לשקרא, אלא להראות לנו חכמים, להודיע בפנינו קימו למעלה מה שקבלו למטה.

ובזה מפרש פסל לשון 'רבך את ריבם' גם 'דנת את דינם', שהיה הקב"ה דן את הדין כמוהם כשעמדו עליהם 'להשפיתם מתורתם', ותורה שבעל פה שהוא נכלל בכלל 'ולהעבירם מחקי רצונך', ולא אמרו 'מחקיך', כי אלו הם דברי תורה כתובים בתורה הם, אף דברי סופרים אינו בכתב מפרש, ורק הם בבחינת רצון, 'חקי רצונך', מן ברוך שבחר בחכמים ומשנתם וכפתוב (דברים יז) 'ועשית ככל אשר יורה גו', והספקת בגס חנכה עמהם.

קמץ המנחה

דבי אריה ליב ב"ר משה צינץ זצ"ל
ראית החנכה לזכר גס שרירת פח השמן

בגמרא (שבת כא): אָמַר רב פִּתְנָא, דַּרְשׁ רב נְתַן בר מניומי משמיה דרבי תנחום, גר של חנכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה, פסולה, פסולה וכמבוי.

ידוע הקושיא למה עושין שמונה ימי חנכה הא ליום אחד הנה סגי, ולא נעשה הגס רק שבועה ימים. ונראה לישיב על פי פשוטו, ונמשיל משל לסוחר אחד שנסע לשוק ולקח עמו כמה שקים מעות לקנות בו סחורה, וארע שפגעו בו לסטים ולקחו השקים מן התבה, רק שק אחד נשאר לו עם איזה מאות ר"ט, והנה הסוחר חזר לחזר אחר הגזלה למצא הגזלנים, ויחד נדר לאמר אם יהיה אלקים עמי להשיב לי השקים אזי יתן מפל

ונראה לעניות דעתי, דהנה החתם סופר העיר דגס השמן לא ראו רק הכהנים שהיו עובדין בבית המקדש, אכל עם בני ישראל שלא באו לתוך ההיכל לא ראו הגס כלל, והלא גם זה לא ראו שלא נשאר רק פך אחד של שמן, אולי נשאר יותר רק הכהנים אומרים כן, ורבנו החתם סופר ז"ל כתב דראו הגרות דולקות מתוך הפתחים שהיו מכניזין יחד והיו גבוהים עשרים אמה, יצין שם.

ולא ידעתי, כי אף שראו הגרות דולקות שמונה ימים, אכל איך ידעו שלא היו עוד קנקנים שמן טהור חתומים בחותמו של כהן גדול, אכל האמת הוא שהאמינו ישראל להכהנים מתתיהו ובניו שהיו צדיקים וקדושים, וכיזן שהן אומרים שהיה גס בשמן והתקינו לדורות שיצדיקו שמונה ימים, האמינו ישראל להם ולא סרו מדבריהם מיין ושמאל ח"ו.

ולכן מצוה יותר לפרסם בגר חנכה מבשאר מצות, דבשאר מצות ראו ישראל בעיניהם הגס, אכל בגר חנכה לא ראו בעיניהם רק האמינו לכהנים מורי התורה, ולכן אנו מפרסמין הגס להראות ולהורות כי אנו אין לנו רק לשמע דברי חכמי הדור בכל דור ודור ואין לנטות מדבריהם ח"ו כענין גס חנכה, וזה עקר גדול לכל התורה הקדושה לעשות כמו שצינו חכמי ישראל בכל דור ודור, וחביבין דברי סופרים יותר מיינו של תורה כמבאר במדרש רבה (שה"ש פ"א) על 'כי טובים דרין מנין', וברישולמי ברכות (פ"א ה"ד) דחביבה תורה שבעל פה להקב"ה מהתורה שבכתב, יצין שם, וזהו עקר תורה שבעל פה לקיים ולשמע דברי חכמי הדור.

תורת יחיאל

דבי עקיבא יוסף ב"ר יחיאל שלדינגר זצ"ל
תכלית גס חנכה להראות לנו חכמים

ועוד פרש אבי מורי, גס חנכה בעקרו בא

וימבוי, לכאורה אינו דמיון, דכאן ההפך על פי האור, והאור שלממלה הנה שופע גם למטה, ונכר האור כי טוב הוא להזכיר הגס, ודענן שאמריו הרואה גר חנכה מכרף, משמע אפלו אינו רואה הפלים שמדליקין בו. אף אם עשו זכרון לגס של השארת הפלי שפיר דומה לספה ולמבוי, שצריך לראות הפלי למען ישים אל לבו כי השארת הפלי בגס יותר, שהוא סלוק בחירת הרשעים.

אֲבֵן יִשְׁבֵּה - אַמְרֵי יִצְחָק

רבי יצחק מאיר קאצנלנבוגן זצ"ל
ולך עשית שם גדול וקדוש - הזכרת שם שמים ככראשונה

בנסח על הנסים לחנכה אנו אומרים וילך עשית שם גדול וקדוש' כו', ובנסח על הנסים לפורים אין אומרים בן. ובאר כבוד אדוני אבי מו"ר הגאון ז"ל בשם זקנו הגאון ר' מאיר הלוי ז"ל על פי הגמרא ראש השנה (יח:) וזה לשונו: בשלשה פתשרי כו' [שגזרה מלכות יין שמד שלא להזכיר שם שמים על פיהם], וכשגברה מלכות החשמונאים התקינו לכתב השם של הקב"ה כמקדשם. עד כאן דברי הגמרא. ולכן לזכר זה התקינו הנסח בעל הנסים לחנכה לומר וילך עשית שם גדול וקדוש'.

שק שנעשה לו נס ג' ר"ט לצדקה, והנה הוציא הוצאות עד שהחזרו לו כל השקים שגזלו ממנו.

והנה גבאי הצדקה תבע ממנו נדרו, ויעש חשבון עמו הנה שמונה שקים היה לי וגזלו שבעה ואחד נשאר ואתן לך מכל השבעה, והשיב לו הגבאי טעות הוא בך, שאתה צריך לתן מכל השמונה, פי הגס שהשאירו לו השק גדול מכלם, שאחר שכבר נטלו השבעה, למה השאירו לך השק הלזה, אלא ודאי בגס היה השארת שק זה, שלולי נשאר לך השק הלזה, לא היה לך על הוצאות תפיסת הגזלנים, נמצא שהנס שנסאר לך השק הלזה גדול מכלם שהוא סבה להצלת כלם.

והנמשל, בודאי מה שהקשו שביום ראשון לא היה נס, דהא גופא נס הוא, שהרי ראוהו הרשעים שפשפשו בכל העזרה, אם בן מה שנשאר גופיה היה בגס עד אשר טח עיניהם מראות ולא שלטו ידיהם בפף הלזה, ומה גם באותו דור שהמה ראו בן תמהו על שהשאירו הפף הלזה, והוא נס יותר שהוא סלוק בחירה, שבידך היה לטלו ונעשה נס שלא חלו בו ידי השונאים לטלו, וזה גדול מכלם שנטלה מהם בחירתם.

והשתא מוכן שפיר, דודאי מה שדמו לספה

מעשי צדיקים - וישב

רבי מנחם מאמשינוב זיע"א, נשאל על ידי הרבי האם יש לנכד רצון ללמד, השיב הסב, אכן יש לו חשק רב ללמד, אף לא רק דברי תורה בלבד, כי אם גם את שאר החכמות. **אמר** לו הרבי, 'אספר לך מעשה שהיה עם אבי, הרה"ק **רבי יעקב דוד מאמשינוב** זיע"א". בילדותו, בחנו אביו, הוא סבי הרה"ק

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (ו'א) **ברט"י**, בקוש יעקב לישיב בשלוח, קפץ עליו ורגזו של יוסף. צדיקים מבקשים לישיב בשלוח, אומר הקב"ה, לא ידן לצדיקים מה שמתקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישיב בשלוח בעולם הזה.

חסיד שהגיע עם נכדו לנסיעה אל הרה"ק

לא יֵעָשׂוּ רָעָה לַיהוּדִי. הֵם נִעְנּוּ לוֹ וְקָבְלוּ זֹאת עַל עַצְמָם, וְרַבֵּי שְׁשׁוֹן עִמַּד בְּתַפְלָה. בּוּ בְּפֶרֶק הַיּוֹטֵב מִצַּב הַיְלָד, וְתוֹרַף זְמַן מוֹעֵט שֶׁב לֹאִיתָנוּ.

הַמַּעֲשֵׂה גֵּרָם קְדוּשׁ ה' עֲצוּם בְּכָל רַחֲבֵי הַמְּדִינָה, כְּאוֹת הַוּקְרָה הַעֲנִיק הַשָּׂר לְרַב גְּלִימָה יְקָרָה וְקוֹמָה חֲרוּזֵי בְּדִלָח בְּדַגְמָא פְּרָסִית, מְרַהֲבֵת עֵין.

הַרְב לְבַשׁ אֶת הַמְּלַבּוּשׁ הַיְקָר, כְּדִי שִׁיזְכְּרוּ עַל יְדוֹ אֶת קְדוּשׁ שֵׁם שְׁמַיִם שֶׁנִּשְׁעָשָׂה לְעֵינֵי הַגּוֹיִים, מֵאֵז הַחֲלוּ לְכַוּנוֹת בְּשֵׁם **חַכְמ** שְׁשׁוֹן **עַנְמָא** (פְּרָסִי), עַל שׁוּם הַדְּגָמָה הַפְּרָסִית שֶׁעַל הַחֲלָצָה, כְּדִי לִזְכֹּר וּלְהַזְכִּיר אֶת מֵאֲרַע קְדוּשׁ הַשֵּׁם בְּרַבִּים. (אֲבִירֵי בַבֵּל)

וַיִּתְנַהֵּוּ אֶל בֵּית הַסֵּהר מְקוּם אֲשֶׁר אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי שֵׁם בְּבֵית הַסֵּהר (לֵט כ)

בְּשִׁנַּת תַּרְל"ה, הַתְּמַנָּה הַרְה"ק **רַבֵּי אֶהֲרֹן הַלְבָרְשֵׁטְס** זִיע"א, בָּנּוּ שֶׁל הַרְה"ק **רַבֵּי חַיִּים מִצְאֲנֵז** זִיע"א, לְרַב וְדוּמ"צ בְּצִאנְז וְאֶחָרֵי כּוּ לְרַב בְּכָל הַגָּלִיל בּוּ הָיוּ כְּשֻׁלְשִׁים עִירוֹת, עַל כֵּן כָּנָה רַב ה'קָרְיִיז', 'מַחוּז' בְּאִיִּישׁ.

בְּיָמֵים הָהֵם הַתְּגוּרָר בְּצִאנְז בַּעַל שְׁרָרָה, שֶׁהָיָה גַם בַּעַל זְרוּעַ הַמַּטִּיל פְּחָדוֹ עַל הַכָּל, פִּעַם נִתְבַּע אוֹתוֹ אֶדָם לְדִין תּוֹרָה לְפָנָי רַבֵּי אֶהֲרֹן, וְסָרַב לְבּוֹא. מִשְׁנִשְׁלַח שְׁמֵשׁ בֵּית הַדִּין לְבֵיתוֹ, הֵעִז פְּגִים כְּלַפְיוֹ בְּאֶמְרוֹ, "אִם לְפָלוּנִי יֵשׁ תְּבִיעָה כְּלִשְׁהֵי כְּנַגְדִי, שִׁיתְּבַעֲנִי בְּעַרְכָּאוֹת".

מִשְׁשָׂמַע רַבֵּי אֶהֲרֹן כִּף, צָוָה עַל הַשְּׁלִיחַ לומר לוֹ, שֶׁעַל פִּי מִצְוֹתוֹ עָלְיוֹ לְהַתְּצִיב לְפָנָי בֵּית הַדִּין, אַף הִלָּה הַכְּרִיז בְּעִזּוֹת "אֵינְנִי מְכִיר לֹא בְּרַב, וְלֹא בְּבֵית דִּינוֹ".

שׁוּב שָׁלַח רַבֵּי אֶהֲרֹן לְהַתְּרוֹת בּוּ, שְׂאֵם לֹא יֵעֲמַד לְדִין תּוֹרָה, יְנִדוּהוּ וַיִּתְרִימוּהוּ מִלְּבוֹא בַּקְּהֵל, כְּדִין 'מְסַרְב'. גַּם הַתְּרָאָה זֹ

רַבֵּי יִצְחָק מְוִרְקָא זִיע"א בְּפְרָשַׁת הַשְּׁבוּעַ. לְאַחַר שִׁשְׁמַע מִפִּי אֶת הַפְּרָשָׁה אָמַר לוֹ, "כֵּן, אֵתָּה יוֹדַע, אֲבָל צָרִיף שֶׁתְּרַצָּה עוֹד יוֹתֵר".

בְּשִׁבוּעַ הִבָּא כְּאֲשֶׁר בְּחֵנוּ, אָמַר לוֹ שׁוּב אוֹתָם דְּבָרִים. מְדִי שְׁבוּעַ בְּשִׁבוּעַ, הָיָה חוּזַר וְאוֹמֵר לִילָד שְׁעָלְיוֹ לְרַצוֹת עוֹד יוֹתֵר. שְׁבוּעַ אֶחָד פְּקָעָה סְכָלְנוֹתוֹ שֶׁל הַקְּטָן מִלְּשִׁמַּע זֹאת וְהוּא אָמַר "אָבָא, אֲבָל אֲנִי רוֹצֶה וְרוֹצֶה, וְעַדִּין אֵתָּה אוֹמֵר שְׂאִין דִּי בְּכָר".

הַשִּׁיב לוֹ אָבִיו, "כְּוַנְתִּי לוֹמֵר לָךְ, שֶׁלְרַצוֹת לְלַמֵּד פְּרוּשׁוֹ לֹא לְחַפֵּץ שׁוּם דְּבָר אַחַר, מִלְּבַד הַלְמוּד". הוֹסִיף רַבֵּי מִנְחָם וְאָמַר לְנַעַר, "אֲצַל יַעֲקֹב אָבִינוּ נֶאֱמַר, 'בְּקֵשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשֻׁלְחָה, קֹפֵץ עָלָיו רָגְזוּ שֶׁל יוֹסֵף'.

לְכַאוּרָה תְּמוּהָה, וְכִי מַה בְּקֵשׁ יַעֲקֹב, אֶרְמוֹנוֹת, אוֹצְרוֹת זָהָב, מִסְתַּמָּא רַצָּה שֶׁתְּהֵא לּוֹ דִּירָה מְרוּחַת יוֹתֵר, לְמַעַן יוּכַל לְעַבֵּד אֶת ה' מִתּוֹרַף שְׁלֹחָה וּמְנוּחַת הַנְּפֶשׁ. הַכִּי לֹא מְגִיעַ לִיעֲקֹב שְׁלֹחָה לְעַבּוּדַת ה', וּמִדּוּעַ קֹפֵץ עָלָיו הַרְגָזוֹ. הַתְּרוּץ הוּא, אֶמְנָם אֲכֹן מְגִיעַ לוֹ לֵישֵׁב בְּשֻׁלְחָה, אוֹלָם זֹאת, אֵין צָרִף לְרַצוֹת. (מַגְדוּלֵי הַתּוֹרָה וְהַחֲסִידוֹת)

וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי בֶן זָקֵנִים הוּא לוֹ וַיַּעֲטֵה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים (לֵא ג)

מַגְדוּלֵי חַכְמֵי בְּגוּד הָיָה הַמְּקַבֵּל **חַכְמ** שְׁשׁוֹן **כֵּן רַבֵּי מְרַדְכֵי שְׁנִדּוּף** זִיע"א, בַּעַל קוֹל שְׁשׁוֹן וְעוֹד, בְּיָמָיו חָלָה אֶחָד מִבְּנֵי הַשְּׂרִים הַגְּדוּלִים בְּבְגָדוֹ, וְלֹא נִמְצְאָה תְּרוּפָה לְמַחְלָתוֹ. כְּאֲשֶׁר רָאוּ אָבִיו וְאִמּוֹ שֶׁאֲפָסָה כָּל תְּקוּהָ מִבְּנָם, וְהַרְוּפָאִים נוֹאֲשׁוּ מַחֲיָיו, בָּאוּ לְבֵיתוֹ בְּבִכּוּיּוֹת וּבְזַעֲקוֹת מְרוֹת, וְהַתְּחַנְּנוּ כִּי יַצִּיל אֶת בְּנָם מִמְּחֻדָּם הָעוֹמֵד לְמוֹת.

אָמַר לָהֶם חַכְמ שְׁשׁוֹן כִּי הוּא מוּזָן לְהַעֲתִיר בְּעַדוֹ, בְּתַנְאֵי שִׁימְקָבְלוּ עַל עַצְמָם שֶׁלְעוֹלָם

השומעים בכאב, אף הוא ענה בתקף, "לא, אין כאן חלול ה', חלול ה' הוא כאשר שוכחים ח"ו לנגע אחד את בורא העולמים".

צפנו שני הצדיקים הקדושים את הסוד עינם, מה טעם נשלח רבי אהרן לבית הסהר למשך ששה שבועות, במהלכם אף הסתלק אביו הקדוש לשמי מרום. (באהלי צדיקים)

ועשית נא עמדי חסד והזכרתי אל פניו והוצאתני מן הבית הזה (מ יז)

עם תחלת פרעות הקומוניסטים בקיץ תרע"ט, נמלט הרה"ק רבי דוד מסקוויא זיע"א עם חסידיו ואנשי ביתו ממעון קדשו בסקוויא, בהגיעו לקיבו הזכיר מספר פעמים את הפסוק, 'הוצאתני מן הבית הזה וגו', והשומעים לא הבינו משמעות הדבר.

רק בהגיע מוצאי שבת קדש פרשת וישב, ט"ו לחדש כסלו תר"פ, אז נסתלק רבי דוד לעולם שכלו טוב, הבינו את דבריו הקדושים על הכתוב בפרשת השבוע. הוא הובא למנוחת עולמים בבית החיים בקיבו, ולאחר זמן עקב מארעות התקופה, העברו עצמותיו הקדושות לבית החיים הקדש. (מסע הקודש לראחמסטריווקא)

ולא זכר שור המשקים את יוסף וישפחהו (מ כג)

ספר הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זיע"א ב'שבת חגכה. בבית זקני הרה"ק רבי אהרן מטיטוב זיע"א נכד הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א שררו תדיר עניות ודחוקות נוראה, אף למרות זאת, מקומו הקבוע בבית המדרש היה בין תנור לכיורים, והוא מעולם לא אבה לקבל פדיונות, כשאר הצדיקים בני דורו.

לא השפיעה עליו, והוא הגיב עליה בלעג, "אם יטילו עלי חרם, אטיל אני אותם בבית הסהר".

העירה היתה כמרוקחה, סערת מחאה עזה התעוררה בקרב הצבור, על בזיון כבודו של הרב הנערץ, בכאב לב תבעו את עלבונו ואת עלבונה של תורה, ודרשו להחרימו ולנדותו.

למחרת הופיעו על קירות בית המדרש כרזות באותיות של קדוש לבנה, המודיעות על החרמת האישי החצופי. הלה קים את איומו, והגיש תלונה לערכאות על הרב ועל בית דינו, עוד באותו יום נעצרו הרב וחסדיו בית הדין, עד לברור המשפט.

בתדהמה ובמרירות לב קבלו בני העיר את הדיעה, כי נגזר על רבם מאסר למשך ששה שבועות. כל זמן היותו בכלאו, לא נחו ולא שקטו, והשתדלו בכל האפשרויות לפדותו משביו.

ברוח נכאה ונכסו שליחים אל אביו, הרבי הישיש מצאנז, וספרו לו על מאסרו של בנו הגאון. נענע הצדיק בראשו ומלמל, "כל מאי דעביד רחמנא, לטב עביד, כאשר שיה אחרון בעלי התוספות מהר"ם מרוטנברג, בבית הכלא יסד ישיבה במקום, למד תורה, ועבד את הבורא יתברך בכל לבו ובכל נפשו".

"אתם רואים", פנה אל השליחים רכונג הראש, "גם בכלא יכולים לעבד את ה' יתברך".

כשהגיע הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א לצאנז, שיה רבי אהרן עדין בבית הסהר, פנו אליו אנשי העיר, ובקשוהו להשתדל אצל מחתנו הדברי חיים, ש'יפעל למען שחרור בנו.

לתדהמתם, גם הרבי מבעלזא דחם בעקיפין, "ומה בקך, אם יושבים בבית הסהר, הלא גם דוד המלך עליו השלום ישב בכלא, וגם הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זיע"א".

"הלא יש בדבר חלול שם שמים", העירו

מעשי צדיקים לחנוכה

לְעִיר יְהוּדִי שֶׁבָּכַל פְּעַם שֶׁשָּׁב מִמִּסְעוֹתָיו הִיָּה מְשַׁגֵּר לוֹ מְעוֹת, וְהוּא שָׁלַח לוֹ סְכוּם הַגּוּן.

בְּשִׁמְעוּ זאת, גָּאוּ רַגְשֵׁי חֲרָטָה בְּלָבוֹ, עַל אֲשֶׁר שָׁם בְּטַחוּנוֹ בְּבִשָּׁר וְדָם וְהִזְנִיחַ אֶת דְּרָכּוֹ מִקֶּדֶם, שֶׁלֹּא לְבַטֵּחַ אֶף וְרַק בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. יֵצֵא רַבִּי אֶהְרֹן בִּשְׁנֵית לְבֵית הַמְּדֻרָשׁ, הַנִּיחַ יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה, וְאָמַר, "לֹא אֶלֶף מִכָּאן עַד שִׁישְׁכָחוּ מִמֶּנִּי וּמֵאֲשֶׁר הִבְטִיחוּנִי".

הוּא עֹמֵד בְּמָקוֹם כֹּל אוֹתוֹ לִילָה מִתְפַּלֵּל בְּכִי מֵר, וְאָכַן נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ, הַלּוּמְדִים פָּנּוּ כֹל אֶחָד לְבֵיתוֹ, וְלֹא זָכְרוּ מֵאוֹמֶה מֵאֲשֶׁר אֲרַע אֲמַשׁ, וְאֵת דְּבַר הַכִּסְפִּים שֶׁהִתְחַיְבוּ לְתַת לְנֶכֶד הַבַּעַל שֶׁם הַשְּׂרִי בְּצַעַר בִּינּוּתָם.

סִיִּם הַרְבֵּי מִטְשׁוּרְטָקוּב אֶת הַמַּעֲשֶׂה, וּפְרַשׁ עַל פִּי אֶת הַפְּסוּק 'וְלֹא זָכַר שׂר הַמְּשֻׁקִּים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ', וְכִכֵּר הַתְּקַשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים, לְפָשֵׁר יִתּוֹר לְשׁוֹן 'וַיִּשְׁכַּחְהוּ'.

אֵלֶּא, אָמַר הַרְבֵּי, תַּבַּת 'וַיִּשְׁכַּחְהוּ' נֶאֱמָרָה עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁשָּׁם תְּמִיד מִבְּטָחוֹ בַּה', וְעַתָּה שָׁם בְּטַחוּנוֹ בְּשׂר הַמְּשֻׁקִּים. מִשְׁעֵלָה הַדְּבָר עַל דַּעְתּוֹ, הַתְּחַרַּט עַל כֹּף, וְהִתְפַּלֵּל שֶׁשׂר הַמְּשֻׁקִּים יִשְׁכַּחְהוּ, וְכֹן הִיָּה. (יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל, מוֹעֲדִים)

בְּן וּבַת עוֹלֵי יָמִים הָיוּ לְרַבִּי אֶהְרֹן, הֵבִן נִקְרָא צְבִי, עַל שֵׁם אָבִיו רַבִּי צְבִי בְּנוֹ יְחִידוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֶׁם טוֹב, וּבְגִדְלוֹתוֹ הָיוּ מִפְּרָסֶם כְּרַבִּי הִירְשֵׁלִי מִסְּקוּיָרָא, חֲתָן הַרַה"ק רַבִּי צַחֲקֵי מִסְּקוּיָרָא זִיע"א.

פַּעַם אַחַת הִיָּה יוֹם צוּם בּוֹ הִתְעַנּוּ כָּלֶם, גַּם הֵבִן וְהַבַּת הַקְּטָנִים. אַחַר הַצוּם לֹא נִמְצְאָה בְּבֵית וְלוֹ פְּרוּסַת לֶחֶם לְטַעַם אַחַר הַצוּם, וְהִכִּיס רִיק, רַק גְּרוּשׁ אֶחָד הִיָּה לוֹ. נִתְּן הַצַּדִּיק אֶת הַגְּרוּשׁ לְבֵיתוֹ, שֶׁתְּקַנָּה בּוֹ מַעַט לֶחֶם עֲבוּר הַיְלָדִים.

בְּרַחוּבוֹת הַעֲיָרָה הָיוּ טִיט וְרַפְּשׁ, וְנִגְעֵלֵי הַיְלָדָה הָיוּ קְרוּעוֹת, לְכֹן הִתְלִיקָה וְנִפְלָה, וְהַגְּרוּשׁ נִשְׁמַט מִיָּדָה הַיִּשָּׁר לְתוֹךְ הַבוּץ, וְנִגְעֵלֶם. הִיא שָׁבָה הַבְּיָתָה מִמְּרַת בְּכִי, הַדְּבָר נִגַּע לְלָבוֹ שֶׁל רַבִּי צְבִי, הוּא נִכְנַס לְבֵית הַמְּדֻרָשׁ הַסְּמוּךְ לְבֵיתוֹ, בּוֹ שָׁהוּ אוֹתָהּ שְׁעָה יְהוּדִים רַבִּים, וְאָמַר בְּמַר לָבוֹ, "הֲלֹא נֶכֶד הַבַּעַשׁ"ט אָנִי, וְאִין אִישׁ שֶׁם עַל לֵב לְדַעַת, מֵהִיכֹן יִרַק זֶה חִי".

הַדְּבָרִים עָשׂוּ רָשָׁם עַז עַל הַלּוּמְדִים, שֶׁהִתְעוֹרְרוּ עַל אֲתֵר לְאָסֹף הַתְּחַיְבוּיוֹת לְסְכוּמִים הַגּוּנִים עֲבוּר צָרְכָיו. בְּרַגַּע שֶׁשָּׁב אֶל בֵּיתוֹ, נִקַּשׁ עַל דַּלַּת הַבֵּית שְׁלִיחַ וּבִפְיוֹ בְּשׁוֹרָה, הַגִּיעַ

מעשי צדיקים חנוכה

לֵב חֲדָשׁ בְּזִכְרוֹת קְדוּשַׁת הַיָּמִים

בְּהִשְׁתַּחֲוִיתוֹ הוּא לֹא אָמַר נוֹאֲשׁ, וְנִסָּה שׁוּב וְשׁוּב, כְּשֶׁהוּא הוֹגָה שְׁעוֹת בְּדַפִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הַגַּם שְׁאִינוֹ רוֹאֶה הַצְּלָחָה, עַד שֶׁהִגִּיעַ הַיּוֹם בּוֹ זָכָה לְעֶזֶר מִמַּעַל.

הִיָּה זֶה בִּימֵי הַחֲנֻכָּה, מֵאַחַר שֶׁחֲלַק מִבְּחוּרֵי בֵית הַמְּדֻרָשׁ בְּעִיר נִתְּפַתוּ לְשַׁחֵק בְּקַלְפִּים, הַזְּהִירוּ

מִשְׁחֵרִית יָמָיו, בְּעֵרָה בְּלַב הַרַה"ק רַבִּי לֵיבוּשׁ מֵאוּפּוּלָא זִיע"א תְּשׁוּקָה גְּדוּלָה לְקַנְּן תּוֹרָה וּלְקַרְבַּת אֱלָקִים. הוּא הִלָּךְ אֶל בֵּית הַמְּדֻרָשׁ בְּשֵׁאִיפָה לְלַמֵּד תּוֹרָה, אֶף כְּאֲשֶׁר הַחַל לְקַרָא בְּסִפְרִים, נִכַּח לָךְ אוֹת שְׁאִינוֹ מִבִּין מֵאוֹמֶה.

התאונן הרבי מאוסטרובוצה, שעל פי הדברים יוצא שעליו להמתין עד יום שמיני של חנכה, ואין בכחו לסבל את היסורים עד אז. עוד אמר, הרי איתא בגמרא (בבא בתרא טז:) 'אבו טובה היתה תלויה בצנארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד נתרפא', הרי כל צדיק הוא בבחינת אברהם אבינו ע"ה, הממשיך חסד ורפואה, אם כן מיד כשרואים אותו, צריכה להגיע רפואה. (ממענות אריות)

בזכות יום ששי דחנכה

בעצומים של ימי החנכה המסגלים, באו אל הרה"ק **השפת אמת** זיע"א חסידים מאחת העירות שפרצה בה מגפת דבר שגבתה חללים בנפש, והזכירו עצמם לפניו שיברכם ובני העירה ינצלו מאימת המשחית.

היה זה ביום הששי של חנכה, והשפת אמת השיבם, שעתה בזכות יום ששי של חנכה שפידוע מסגל לרפואה בהיותו מקוון כנגד 'בורא רפואות', יצטרף להם הו"ו של יום ו'א"ו דחנכה לתבת 'דבר', ותחת 'דבר' יקיים בהם הפתוב (תהלים מז ט), 'ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם'.

הפנה כזה על פי מה שאמר הרה"ק רבי בונם מפרישיסקא זיע"א על הפתוב 'ישלח דברו וירפאם', שבשמי מרום ישנו מלאך בשם 'דברו', שעל ידו שולח ה' יתברך את הרפואה לכל החולים.

על זה היו מקונים חסידים ראשונים כשהיו שותים לצרף רפואה, בשעה שהיו מברכים שהכל נהיה ב'דברו', שיתרפאו בזכות המלאך המכנה "דברו". ואכן המגפה נעצרה, ונושעו אנשי העירה. (ממענות אריות)

אביו רבי יחיאל מיכל בשעה שיצא כדרכו לבית המדרש בשעת ערב, לכל יתרועע עמהם.

אולם הבחורים שחפצו שישאר עמם, נעלו בעדו את הדלת, והוא נשאר לאונסו בבית המדרש למשך כל הלילה.

נשהוא מתירא מאזהרת אבא, עמד וספר שיחו בבכי אצל ארון הקודש, עד שגרים בבכי נסער, ויהי בחלומו, הקריאו לו מן השמים את הפסוק מנבואת יחזקאל (לו טו), 'ונתתי לכם לב חדש ורוח חדש אתם בקרבכם והסרתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר'.

פיו שהקיץ משנתו, הרגיש שהתחולל שנוי כביר בנפשו, רוח ה' צלחה עליו, רוח חקמה ובינה להבין ולהשפיל, לשמע ללמד וללמד את כל דברי התורה.

בבקר נפתחו בעדו דלתי בית המדרש והוא שב לביתו. אביו בקש להענישו, כי חשד שעבר על אזהרתו, אך הבן הבטיחו שלא השתתף במשחק ואמר, אתו לך אות, והביע נכונותו להבחן על הספקיו בלמוד במשך הלילה הארוך.

פיו שבחננו, הפתע האב להוכח כי חל בו שנוי כביר והאמין לדבריו, מאז ואילך שקד על דלתות התורה הקדושה לילות כימים, ועשה חיל באורחא. (בלבת אט)

הרפואה נתנה בימי השמונה

נשחלה הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובוצה זיע"א, בשנת תרס"ג, וסבל מאבנים במורה, הגיע אליו הרה"ק **השפת אמת** זיע"א בימי החנכה לבקרו, ואמר לו כי שמנת ימי החנכה, מסגלים לרפואה, כדאיתא בגמרא (מגילה יז:) דרפואה נתנה בשמיני.

לחטוף עוד הדלקת נר חנוכה

מצב בריאותו של הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א בעל השומר אמונים, מעודו לא היה כראוי, לא פעם היה כפסע בינו ובין הפך החיים. אחד הנסים שארעו עמו היה בחנוכה, אי לכך ערך הרבי ביום זה מדי שנה סעודת הודאה.

היה זה בשעת תפלת ערבית של ליל ד' ודחנה, לפתע הרגיש הרבי ברע, הוא מהר לסיים את תפלתו, ועל מפתח פתחו אליו החיש צעדיו, קרס ארצה מתעלף.

התלמידים מהרו לפעל ולנסות להחזיר את חיותו, התיזו עליו מים קרים, שפשפו את ידיו ואת לבו במרקחות חריפות, ורק אחר מאמצים מרבים, שבה אליו הכרתו, והוא שכב על רצפת החדר ללא נע, באפיסת כחות.

בשארית כחותיו רמז שיזעיקו אליו רופא. אחד התלמידים מהר לקרא לרופא הראשון שפגש, היה זה ברנש קל דעת ואפיקורס, שבדק את הצדיק, ואבחן שהדפק חדל מלפעל, והמצב הגיע עד כדי סכנת נפשות.

בלית בררה, הציע שיזעיקו אל הרבי רופאים נוספים, ויחדיו ינסו לטכס עצה כדת מה לעשות, לעת עתה הלך לביתו, עד שיקראוהו בשנית. אחר שיצא הרופא, פקח הרבי את עיניו ורמז שיניחו סמוך למשתו את נר החנוכה, והחל לברך בלחישת מתוך אפיסת כחות.

מרנע לרגע התחזק קולו יותר, ויותר, טרם סיים את הברכה השניה, 'שעשה נסים

לאבותינו, קפץ ממטתו, וסיים בכל חגוד ובאש התלהבות, 'שעשה נסים לאבותינו בימים ההם ובזמן הזה'.

אחר עשה עבודתו סמוך לנר חנוכה כדרך בקדש, ואחר הורה לפתח ברקוד, כאשר גם הוא מצטרף למרקדים. באמצע הרקוד צוה הרבי, קראו לכאן את הדוקטור האפיקורס, יבוא ויראה במו עיניו כי יש אלקים בשמים.

הלכו לקרא לרופא, ולא אמרו לו את הסבה לקריאתו, הוא נחפז לבוא, בחשבו שהחולה ככל הנראה שרוי עתה ברגעיו האחרונים, ואולי נתן יהיה עוד לעשות משהו להציל.

כאשר קרב לבית הרבי, שמע את קול הזמרה והרקודה, ולא הבין פשר דבר, בהכנסו לא האמין למראה עיניו, הרבי רקד במקצת מעגל התלמידים בהתלהבות גדולה.

אחר זמן אמר הרופא, כי אלולי ראה זאת במו עיניו, לא היה מאמין כי הדבר יתכן. במחו של אותו רופא שמעולם לא קרא ושנה, חלפו באותו זמן קדוש הרהורי תשובה, ומני אז והלאה נעשה לאחד מידידי הרבי הנאמנים.

הוא התקרב לדרך התורה ולאמונת ה' לפי ערכו, וכמעט מדי יום בקר אצל הרבי. אף בזמן שנסע הצדיק לחוץ לארץ, לנהו אותו רופא עד לחופי הים, שם עלה הרבי על ספינתו.

לימים הסביר הרבי, שבאותו שמוצב בריאותו גרוע ביותר, התחזק בדעתו ואמר "כנראה נגזר עלי ללכת מהעולם הזה, אחרת לפחות עוד מצוה אחת של הדלקת נר חנוכה בשארית כחותי, כאשר בעלמא דקשוט, כבר לא תהא לי האפשרות לעשות זאת".

את הברכות, והדליק את הנרות בחפזה כיהודי פשוט שבפשוטים. אחר פנה בענות חן אל רבי משה מרדכי ואמר לו, "הרואה אתה, הלא אמרתי לך כי אין בכלל מה לראות אצלי". (משה איש האלוקים)

תענוגות החיים שלי

יהודי מפתח תקנה, הזמן בליל חנכה על ידי שכניו לשחק עמם בימי החנכה הקדושים, אך הוא דחה את הצעתם, באמרו כי הוא נוסע לבני ברק אל הרה"ק **האמרי חיים מוויז'ניץ** זיע"א לראות את הדלקת הנרות של חנכה, והכריז "אלו הן תענוגות חיי".

כנהוג, אמר האמרי חיים אחרי ההדלקה את המזמורים כשהוא מתהלך בבית המדרש אנה ואנה, וכן גם היה נוהג בעת השירה. בעברו סמוך לאותו יהודי מפתח תקנה, הצביע לעבר הבחורים שעמדו על המדרגות ולחש באזניו, "מה אתה אומר על תענוגות החיים שלי". (מאיר החיים)

הרבי המתין לבוא מנוחה החדשה

מדי שנה בשנה, היה דרכו של הרה"ק **הדברי חיים מצאנז** זיע"א למשכן את מנורת חנכה בעבור עניני צדקה במשך השנה, וקודם חנכה, היה משלם את מחירה ופודה אותה מידי המלוה.

אחת השנים בהתקרב ימי החנכה, משהזכירו בני הבית לרבי אודות המנוחה הממשכנת,

השיב שיש עדין זמן לפדותה, וכך נשנה הדבר מספר פעמים, בכל פעם בה בקשו בני הבית או המשמשים מעות לפדות המנוחה, דחה הדבר בטענה שיש עוד זמן.

בכח מחשבה זו, עלה בידו לקבץ את שארית כוחותיו מתוך מסירות נפש, ובזכות השתדלותו המפלאה לקים מצוה זו, עזר לו ה' יתברך והוא שב לאיתנו כבראשונה. (הרבי הקדוש עמ' כג)

אין בכלל מה לראות אצלי

מדי יום ביומו, נוהג היה הרה"ק **רבי שלמה מזוועהיל** זיע"א לפקד את שריד בית מקדשנו הכתל המערבי, ולא חדל ממנהגו זה, גם בעתות הפוגרומים המסכנים.

באחד מימי החנכה, פגש הרה"ק **רבי משה מרדכי מלעלוב** זיע"א ברבי שלמה בכתל כפסים תפלתו, הצטרף אליו, ולנה אותו בדרכו חזרה אל העיר.

בהגיעם העירה, הביע רבי משה מרדכי את משאלתו בפניו כי חפץ הוא להמשיך עמו אל ביתו, להיות נוכח במחצתו בשעה שמדליק את נרות החנכה, ברם רבי שלמה ברב ענותנותו השיבו בבטול, "וכי מה יש לך לחפש אצלי, הלא אצלי אין בכלל מה לראות, אינך צריך לבוא".

רבי משה מרדכי שלא חפץ להמרות את פי הצדיק, בחר לוותר הפעם על מבקשו, ונפרד מרבי שלמה. אך למחרת הקדים והתיצב בזוית ביתו של הרבי מזוועהיל, והמתין בעינים כלות לשובו של רבי שלמה מתפלת ערבית, כדי לחזות בעבודת קדשו בעת קיום מצות היום בהדלקת נרות החנכה.

בהגיעו לביתו, הבחין מיד ברבי משה מרדכי העומד מן הצד וצופה בו, כיון שפך נגש מיד אל החנכיה, וללא גנונים מיוחדים הצית בזריזות את הגפרור, ברך במהירות

מעיד נִכְדוּ כ"ק אֲדָמוֹר רַבִּי דָּוִד חַי אַבְיִחְצִירָא שְׁלִיט"א, "כִּד הָוִינָא טְלִיא, בְּמִשְׁךְ כַּמָּה שָׁנִים, כְּשֶׁהֵייתִי בֶן שָׁבַע וּשְׂמוֹנָה, עָשָׂר וְאַחַת עֶשְׂרֵה, הָיָה מוֹר זְקֵנִי אֲצִלְנִי בְּתַאפִּילָתָהּ בַּחֲנֻכָּה וּמֵאֲשֶׁר רָאוּ עֵינַי אֲנִי מַעֲיֵד, אִיךְ הָיָה מְדַלֵּיק גִּירוֹת חֲנֻכָּה.

לא כְּפִי שְׁאֲנוּ רְגִילִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבֵר כְּשִׁמְשׁ, הָיָה מוֹר זְקֵנִי מוֹשֵׁךְ פְּתִילָה אַרְבָּה מְבֻזָּרִי הַשִּׁמְשׁ וּבָהּ הָיָה מְדַלֵּיק כָּל הַגִּירוֹת. מוֹבֵן שֶׁהַפְּתִילָה הָיְתָה נִחְרָכֶת וְהוֹלְקֶת, בְּמוֹ עֵינַי רְאִיתִי שֶׁהָיוּ שְׂתִימִים מֵאַצְבָּעוֹתַי מְלַפְפוֹת בְּאֵשׁ מִכָּל עֲבְרִיהֶן, וְכֵן הָיָה מְדַלֵּיק אֶת הַגִּירוֹת, וְהוּא לֹא חָלִי וְלֹא מְרָגִישׁ.

עד הַיּוֹם, כְּשֶׁאֲנִי מְדַלֵּיק אֶת גִּירוֹת חֲנֻכָּה, מוֹרְצֶדֶת לְנֶגֶד עֵינַי תְּמוּנַת אֲצָבְעוֹתַי שֶׁל הַסֵּבָא קוֹדֵישָׁא כְּשֶׁהֵן מְקֻפּוֹת אֵשׁ". (תולדות הבבא סאלי)

חליפה מיחדת לכבוד החג

שח רַבִּי בֶן צִיּוֹן מוֹצֵפִי שְׁלִיט"א, סֵפֶר רַבִּי דָּוִד חַיִּים זצ"ל, נִכְדוּ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים מִבְּנֵי דָּאָד זִיע"א, הֵבֵן אִישׁ חַי, שֶׁלְסָבוּ רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים, הָיוּ חֲלִיפוֹת מִיְחָדוֹת לְכָל חַג וּמוֹעֵד.

חליפה לְשַׁבֵּת, חֲלִיפָה לְיוֹם טוֹב, חֲלִיפָה לְחוֹל הַמוֹעֵד, חֲלִיפָה לְרֵאשׁ חֹדֶשׁ, לְפוּרִים, לְחֻנּוּכָה, וְאֶפְלוּ לְחֻמְשָׁה עֶשֶׂר בְּשִׁבְט וְלְחֻמְשָׁה עֶשֶׂר בָּבָב, הַכֹּל כְּדִי לְכַבֵּד אֶת הַחֻגִים וְהַמוֹעֲדִים. כְּאֲשֶׁר סִפְרָתִי זֹאת לְרַה"ק רַבִּי מֵאִיר אַבְיִחְצִירָא זִיע"א, הֵגִיב וְאָמַר "זֶה הֵלֵם אוֹתוֹ". (אבירי בבל)

גם כְּשֶׁהִגִּיעַ יוֹם עֶרֶב חֲנֻכָּה, הִשִּׁיב הַדְּבָרִי חַיִּים שֶׁעָזְרוּ נוֹתָרוּ מִסִּפֵּר שְׁעוֹת לְפָדוֹת אֶת מְנוֹרַת הַחֲנֻכָּה. בֵּינִי לְבֵינֵי פְּנֵה הַיּוֹם, הִרְבִּי כְּבֹר הַתְּפִלָּה תְּפִלַּת עֲרֻבִית, אִךְ הַמְּנוֹרָה עָזְרוּ לֹא נִפְדָּתָה לְתַמִּיהַת בְּנֵי הַבַּיִת.

לפתע, בְּשָׁעָה מְאַחֶרֶת בְּלִילָה, נִשְׁמַע קוֹל רַעֲשׁ מַחוּץ לְחֻצַּר בֵּית הַרְבִּי, בְּפִתַח עֲמֻדָה עֲגֻלָּה מְכַבֶּדֶת, מִמְּנֶה יְרֻדָה הָאִשָּׁה הַנְּגִידָה בְּאֶלְבָּאן מֵהָעִיר לְעַמְבֻּרְג, וּבְגִידֶיהָ מְנוֹרָה חֲדָשָׁה גְדוּלָה וְנֹאָה.

היא שְׁאֵלָה אֶת בְּנֵי הַבַּיִת הָאֵם הַרְבִּי כְּבֹר הַדְּלִיק אֶת הַגִּירוֹת. רְצוּנָה עָז לְנִדָּב לוֹ אֶת הַמְּנוֹרָה הַנֹּאָה בְּמִתְנָה, אִךְ לְצַעֲרָה הַתְּעַכְבָּה בְּדַרְךָ מִסִּפֵּר שְׁעוֹת, מִפְּאֵת הַשְּׁלֵג וְהַקָּר הַגְּדוּל, לְכֹן הִגִּיעָה בְּשַׁעַת לִילָה מְאַחֶרֶת.

המטמטים בְּקֹדֶשׁ מַהְרוּ לְבִשֵׁר זֹאת לְרַבִּי, שֶׁשִּׁמַּח שְׂמִיחָה גְדוּלָה, וּמִיַּד הַחֵל בְּהַכְנֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת לְהַדְּלִיק הַגִּירוֹת. הַכֹּל רָאוּ נִכּוּחָה כִּי הַרְבִּי חִזָּה זֹאת בְּרוּחַ קֹדֶשׁוֹ, וְהִמְתִּין עַד שֶׁתִּגִּיעַ אֵלָיו הַמְּנוֹרָה הַחֲדָשָׁה. (גדולת יהושע)

להדליק עם הפתילה של השמש

נכדיו יוֹצֵאֵי חֲלָצִיו שֶׁל הַרַה"ק הַבַּבְּא סֵאֲלִי זִיע"א, אֲשֶׁר הַתְּבָרְכוּ בְּעֵינִים מִיִּטְיֹבוֹת רוֹאִי, יָדְעוּ מִנְעוּרֵיהֶם כִּי כָּל מַהוּתוֹ שֶׁל זְקֵנִם, הִיא 'נְשִׁמָּה לְלֹא גוּף', אַחֲרֵי שֶׁבְּמִשְׁךְ עֶשְׂרֹת שָׁנִים זָכַר אֶת גּוּפוֹ וְטָהַר אֶת כָּל חוּשָׁיו, עַד שֶׁלֹּא הָיְתָה לְטֹבַע כָּל שְׁלִיטָה עָלָיו.

הנסיים וְהַמוֹפְתִים שֶׁהָיָה מַחוּלָּל כְּלֵאֶחָר יָד, לֹא הָיוּ כַּח סְגָלִי גְרִידָא, כִּי אִם תּוֹצֵאָה שֶׁל עֲבוּדָתוֹ, עָמְלוּ וְיִגִּיעָתוֹ, עַד כְּלוֹת כַּחוּתָיו וּמַעֲבָר לְקֻצָּה גְבוּלוֹת הַיְכָלֶת הָאֲנוּשִׁית.

יומא דהילולא

המשרה על שכמו להורות לבני ישראל דרכי ה', בכל הגליל ינהו אחריו בישראל, ועל פיו יצאו ויבאו כאשר ישאל בדבר ה'. אחר כתב מגדל עבודתו הקדושה, שרבונו ואביו לא היו רבנים, ורק מחמת גדל קדשתם ויראתם, נשמעו דבריהם לכל הגליל, וינהו אחריהם ללמד תורה ויראה. כן שאלו מהם עצות כאשר ישאל איש בדבר אלקים, כי היו בעלי רוח הקדש ותפלתם ודבורם בקדשה עשו פרי' (שו"ת דברי חיים)

בקדושתו המפלאה, לא השתמש בשום דבר טרם הטבילו במקוה טהרה, לרבות מקטרתו, סדיניו, ומצעיו. לזמנים כשהיה מטל על ערש דווי עד שאשתקיל מילוליה ולא היה בכחו להוציא הגה מפיו, הציעה הרבנית על מטתו סדין שלא הטבל. והנה הבחינו המקורבים שהרבי ממאן לשכב, ומרמז משהו בידו. לא ידע אף אחד מה כונתו, עד שלבסוף נזכרה הרבנית מה שעשתה, החליפה סדין כשר, והרבי שכב במנוחה על מטתו. (צדיק מה פעל)

בין תלמידיו הרבים היו הרה"ק רבי אורי מסאמבור, הרה"ק רבי שלמה מסאסוב, רבי יחיאל מיכל היינענר אב"ד ניוזב, המרש"ם מבערזאן.

ספר הרה"ק רבי יואל מסאטמר זיע"א, כששישב הדברי חיים בשלחנו הטהור, אמר שצורתו הקדושה של רבנו מסגלת ליראת שמים, כאשר שמע תלמידו, אבי, הרה"ק בעל קדשת יום טוב זיע"א את הדברים, נסע במיחד לעיר סטרעטין, כדי לחזות בצורת פני קדשו. (אור הגנוז)

אורו של רבנו זרח בשנת תקס"ו, כבן בכור לאביו הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין. אביו הקדוש העיד על יחוסם כי אבותיו במשך ששה עשר דורות היו נוטרי הגרית ובעלי רוח הקדש. וכן ידע את שלשלת היחוס דור אחר דור עד דוד המלך ע"ה.

השרף הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זיע"א אמר פעם לתלמידו וממלא מקומו רבי יהודה צבי, אבי רבנו, כי בניו הם מגבורי דוד המלך ע"ה. ואלו רבי יהודה צבי התבטא כי אלו לא בא לעולם אלא להביא את נשמת בנו רבנו, היה די לפניו.

בשנת שחרותו, הסתופף עם אביו בצל הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זיע"א, אחר הסתלקות רבי אורי בכ"ג אלול תקפ"ו, עברה ההנהגה לבנו הרה"ק רבי שלמה, אך הוא הסתלק כעבר מספר חדשים, והעדה המיתמת נתנה את עיניה בגדל תלמידו רבי אורי, הרה"ק רבי יהודה צבי, אבי רבנו.

רבי יהודה צבי התישב בעירה סטרעטין, בה הנהיג את עדתו הגדולה שמנתה אלפי חסידים במשך שמונה עשרה שנה עד יום י"א איר תר"ד, בו חשכו המאורות, ורבי יהודה צבי נסתלק לבית עולמו, אחריו נתבקש רבנו למלא את מקומו, כשהוא נסמך לרן על ידי הרה"ק רבי ישראל מרז'ין זיע"א, שהפליג בשבחו ואמר כי 'הוא איש פלא'.

שמו יצא לשם ולתהלה, גאוני מצוקי ארץ מדינת גליציה, הרבו דברי שבח ותהלה אוזותיו. כתב עליו הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א, כי הוא מלא מקום אביו, וישימו

הרה"ק רבי אברהם ברנדיין זיע"א מסטרעטין

בְּחַמֵּשׁ שָׁנִים קָדָם הִסְתַּלְקוּתוֹ, חָלָה קִשּׁוֹת וְנָפַל לְמִשְׁכָּב, כְּשֶׁהוּא מְדַכָּא בְּיִסּוּרֵים קָשִׁים עַד אֵין שַׁעוּר, נִטַּל מִמֶּנּוּ כַּח הַדְּבּוּר, וְלֹא הָיָה בּוֹ כַּח לְזוּז עִם יְדֵיו וְרַגְלָיו, אֲךָ הוּא הִמְשִׁיר בְּדָרְךְ עֲבוּדָתוֹ בַּקֶּדֶשׁ בְּמִסִּירַת נַפְשׁוֹ.

הַנְּהִיג אֶת חֲסִידָיו קְרוּב לְעִשְׂרִים וְאַחַת שָׁנִים מִשְׁנַת תַּר"ד וְעַד שְׁנַת תַּרְכ"ה, בְּלִיל מוֹצֵשׁ"ק אֹר לֵג' טַבַּת, זֹאת חֲנֻכָּה שְׁנַת תַּרְכ"ה, יִצְתָה נְשָׁמָתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּטַהֲרָה. הַמוֹנֵי חֲסִידִים בָּאוּ לְלוּוֹתוֹ לְדָרְךְ בֵּית הָעוֹלָמִים, וּמְנוּחָתוֹ כְּבוֹד בְּסִטְרַעֲטִין. (דגל מחנה יהודה, קו ציפור, עלים לתרופה)

צִאָּאָאָ

לֵא הָיוּ לוֹ כִּי אִם אַרְבַּע בְּנוֹת, אֶת מְקוּמוֹ מֵלֵא חֲתָנוּ, הַרְה"ק רַבִּי אֹרִי לֵנֵר מְדַאָּהֲטִין זיע"א. רַבִּי יִשְׁכָּר בְּעִירֵשׁ אֵיִיבְנִשְׁטִיין מְדַאָּלִינָא, רַבִּי אֶהְרוֹ לֵנְדָא - בְּרַנְדוֹיִין מְפֻלְעֵטְשִׁין, רַבִּי פִּנְחָס בְּרַנְדוֹיִין מְבִרְז'אָן. (הם טיינו את סם מטפחתם כִּיבִּינּוֹ לְרַבִּינוֹ)

מֵאֲמֵרוֹתָיו

וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקֶה אֶת פְּנֵי הָאָדָמָה (בראשית ב' ו) אֵד' לְשׁוֹן שְׁכָר, אָדָם שְׁיִשׁ לוֹ לֵב נִשְׁכָּר, 'יעלה מן הארץ', מֵהָאֲרָצִיּוֹת שְׁלוֹ, 'והשקה את פני האדמה', הוּא מִמְשִׁיר הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת לְכָל הָעוֹלָם. (דגל מחנה יהודה)

נִמְשָׁל הָאָדָם לְכָלִי חֶרֶס, טְבִילָתוֹ מִסִּיעַת לְטַהֲרָה, בְּכָךְ שֶׁהִיא מְסִיעָתוֹ לְשִׁבְרָ לְבוֹ בְּתִשּׁוּבָה שְׁלָמָה. כִּי כֵן הָדִין בְּכָלִי חֶרֶס, שְׁאִם טְבִילָה לֹא תוֹעִיל, שְׂבִירָתוֹ מוֹצִיאָתוֹ מִטְּמֵאָתוֹ, וְהוּא הוּא שְׂבִירוֹן לֵב הָאָדָם. (צדיק מה פעל)

פִּנְעִם נִסַּע חֲסִיד מְחִסִּידֵי פֶרְמִישְׁלָאן לְיוֹם הַשּׁוּק בְּעִיר דוֹרְנָא, בְּאֲמַצַּע הַדָּרְךְ אֲחֻזָּתוֹ צָנָה, וְלֹא הָיָה לוֹ מְקוֹם לְהֵנִיחַ וּלְחַמֵּם גּוּפוֹ. מֵאַחַר שֶׁהִעִיר דוֹרְנָא הֵיטָה קְרוּבָה לְסִטְרַעֲטִין אָמַר בְּלִבוֹ, אֲכַנֵּס לְסִטְרַעֲטִין וְאֶלּוֹן שָׁם לִינֵת לִלְיָהּ, וְאַחַר אֲחֻזָּר לְבֵיתִי.

הוּא עָשָׂה כֵּן, הִלָּךְ לְסִטְרַעֲטִין וְהִגִּיעַ אַחַר חֲצוֹת לִלְיָהּ, וְנָכַס לְקְלוּזֵי הַגְּדוּל וְנִשְׁתַּטַּח עַל הַסְּפֶסֶל שֶׁאֲצֵל הַתַּנּוּר. בְּיָנִיתִים הַתְּנַבְּרָה עָלָיו מִחֻלָּתוֹ, וְהָיָה צוּעֵק מִיִּסּוּרָיו עַד שֶׁשָּׁמַע זֹאת רַבְּנּוֹ, וְכֵן אֵלָיו לְשֵׁאל מַה מְצוּקָתוֹ.

הֵלָה לֹא הִכִּיר אֶת רַבְּנּוֹ, וְסִפֵּר שֶׁנִּצְטַנְּן בְּאֲמַצַּע הַדָּרְךְ, אָמַר לוֹ רַבְּנּוֹ, "אַל תִּדְאָג, אֲעֲשֶׂה אֶת כָּל מַה שְׁיִשׁ בְּיָדִי לְרַפְּאוֹת אֹתְךָ, וּבְלִבְדִּי שְׁלֵא תַצַּעֲקֵךְ, שְׁלֵא תַעוֹרֵר אֶת הַרְבֵּי וְאֶת הַחֲסִידִים מִשְׁנָתָם".

רַבְּנּוֹ שֶׁהָיָה בְּקִי בְכִמְהָ מִיַּי סְגֻלוֹת וְרַפּוּאוֹת, טָפַל בּוֹ בְּאַהֲבָה וּבְמִסִּירוֹת, וְרַפָּא אוֹתוֹ מִמְחֻלָּתוֹ, גַּם הִבִּיא לוֹ מֵאֵכֶל וּמִשְׁתֵּה כְּדֵי שִׁיטְעַד אֶת לְבוֹ, וְכֵן הִבִּיא לוֹ כְּרִים וְכִסְתוֹת מִבֵּיתוֹ וְהִצִּיעַ לְפָנָיו מִשְׁכָּב כְּדֵי שְׁיָנוּחַ עַל מִשְׁכָּבוֹ, וְלֹא זָז מִמֶּנּוּ עַד שֶׁחִטְפָּתוֹ שָׁנָה.

אַחַר הִלָּךְ לְמִשְׁמַשׁ, וְצָוָה עָלָיו שְׂיֵאמַר לְחֲסִידִים שְׁלֵא יִתְפַּלְלוּ בְּבִקְרָ בְּקְלוּזֵי הַגְּדוּל, וְלֹא יִגְבִּיחוּ קוֹל בְּתַפְלָתָם, כְּדֵי שְׁלֵא יִקְיִצוּ אֶת הַחוּלָה הַיֵּשֶׁן בְּמִקוֹם. הַחֲסִידִים הִתְפַּלְלוּ בְּקְלוּזֵי הַקְּטָן, בְּשַׁעֲרֵי עֶשֶׂר בְּבִקְרָ גַּעוּר הָאוֹרֶחַ מִשְׁנַת הָעֲבָרָה, וְעַמַּד בְּמִטָּתוֹ בְּרִיא וְשָׁלֵם.

אַחַר הִלָּךְ לְחֹדֶר רַבְּנּוֹ, לְסִפֵּר לוֹ עַל חֲסִידָיו הַיְקָרִים, שֶׁהֵם רַחֲמָנִים בְּנֵי רַחֲמָנִים וְטוֹרְחִים לְכָל עֵנִי, אֲפִלּוּ אֵינֵם מְכִירִים אוֹתוֹ. כְּשֶׁנִּכְנַס, הִכִּיר מִיַּד שֶׁרַבְּנּוֹ הוּא הַחֲסִיד, וְאַחֲזָתוֹ חִיל וְרַעְדָה, אָמַר לוֹ הַרְבֵּי, "הֵכִי חֲשַׁבְתָּ שְׂרַבִּי פְטוּר מֵהַמְצוֹת".

חנוכה

הדלקה עושה מצוה

רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א הלך פעם אחת לבית המדרש, ועמד על הפתח ולא רצה להיכנס, ואמר שבלתי יוכל להיכנס בו, על כי הוא מלא על כל גדותיו מפה לפה מתורה ותפילה עד בלי ימצא מקום להיכנס בו. ויתמהו כל העומדים אתו על המראה הגדול, והלא אדרבה אין שבח גדול מזה כשבת תורה ותפילה מלאים בתורה ותפילה. **הסביר להם הענין, כי אין זה נחשב למעלה כשבת הכנסת או הבית המדרש מלא מתורה ותפילה, שהוא מחמת שהדיבורים של העולם אינם יוצאים מן הלב בכוונה שלימה ורצויה, על כן לא יוכל להיות להם עלייה למרום, ונתמלא הבית מפה לפה בתורה ותפילה עד שלא יוכל הנכנס להיכנס בו, מה שאין כן אילו היו מתפללים העולם בכוונת הלב כראוי היו הדיבורים הקדושים פורחים למעלה ולא ישאר מהם כלום למטה, כמאמרא חז"ל 'כל אורייתא דלאו היא בדחילו ורחימו לא פרחת לעילא' (באר משה' הרה"ק רבי משה מקוזניץ זיע"א, פרשת נח).**

פעם אחת שאל גאון אחד הרה"ק בעל התניא זיע"א: מנין לכם שאתם אומרים שלימוד התורה צריך להיות באהבה ויראה דוקא, ואם לא אינו עולה למעלה? והשיב לו הרה"ק, שזה מפורש בזוהר הקדוש 'אורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא'. אמר לו הגאון ההוא: אנחנו אין פוסקים מהזוהר כי אם מהגמרא. והשיב לו שזה מפורש גם בגמרא, בש"ס בבלי. **ולא ידע אותו גאון למצוא זאת. עד שהראה לו הרב בעל**

התניא במסכת פסחים (ג:): רבא רמי כתיב (תהלים נז יא) 'כי גדול עד שמים חסדך', וכתיב (שם קח ה) 'כי גדול מעל שמים חסדך', הא כיצד, כאן בעושין לשמה וכאן בעושין שלא לשמה, הרי מפורש שהלומד לשמה היינו בדחילו ורחימו מ'על שמים' עולה למעלה, וכן להיפך, בלומד בלא דחילו ורחימו 'עד שמים' אינו עולה למעלה רק נשאר מטה, ונתפעל הגאון מאוד ('אור ישרים' עמוד רמב).

הרה"ק בעל חלקת יהושע מביאלה זיע"א הסביר ענין 'הדלקה עושה מצוה ואין הנחה עושה מצוה' במעשה הידוע שרבינו הקדוש אור שבעת הימים הבעש"ט זיע"א נכנס פעם לבית כנסת אחד ואמר, שבית הכנסת מלא תורה. והיה נראה להם כשבח גדול. אולם אחר כך הסביר שהרי כתוב בזוהר הקדוש, שאורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא, נמצא כשדברי התורה לא פרחא לעילא הם מתקבצים בבית המדרש, ובכך פירש 'הדלקה' שעולה למעלה 'עושה מצוה', 'ואין הנחה' שנשארים מונחים בביהמ"ד 'עושה מצוה' (הרה"ח רבי חנניה יוסף אייזנבאך שליט"א, 'יחננו ויברכנו' עמוד קז).

הישועה תלויה בטהרה וקיום המצוות

לפעמים מתנה היה הרה"ק רבי שלמה מזוועהל זיע"א את הישועה בקבלה טובה שיקבל מבקש הישועה על עצמו. אשה אחת שהתגוררה בתל אביב רבתי רחוקה היתה משמירת תורה ומצוות. חייה יכלו לזרום כך הלאה במורד אלא שאז קפץ עליהם רוגזם של מיחושים וייסורים

ליצלן, אלא שאצל מישהו אחר, וכנראה שהתחלפו הבדיקות, אבל אשה זו בריאה היתה אולם מאז ומקדם.

חזרה האשה תל אביבה, איתנה ברוחה. שוב לא היו חייה תלויים ועומדים לה מנגד בברכתו של רבינו ובתנאיו המגבילים. אם אין מחלה, הרי אין כאן לא הבטחה ולא טהרה לא כשרות ולא שבת. אט אט נטשה את הדרך, החלה מזלזלת בחמורות ובקלות, עד ששבה לכסלה, ירחם ה'. אבל לא לאורך ימים זכתה לשלווה.

כעבור תקופה קצרה ביותר שבו היסורים ופקודה. החישה פעמיה לבית החולים. נבדקה והנה המחלה קיימת. עקבות ברורים שלה נראו בכל הבדיקות. מצבה היה קשה הרבה יותר מאשר בפעם הראשונה. כעת הסכימו הרופאים כי דוקא בפעם השניה נפלה טעות באבחון הרפואי. כשהיא מרתתת וחרדה עד עמקי נשמתה על אצה שוב אל בית הרה"ק, שם התודתה על טעותה והתחרטה על אשר באיולתה עזבה את דרך החיים. מהיום, כך הבטיחה, כבר לא תתחכם והיא תעשה ככל אשר תצווה. אבל הרה"ק רבי שלמה הפטיר לעומתה באנחה: כבר מאוחר מדי ('סודי עולם' ח"א עמוד 528).

יסוד נס חנוכה, מגלה לנו הרה"ק רבי שלמה מראדומסק זיע"א הוא בזכות הטהרה וקיום המצוות, ובזכות זה אנו מתקיימים בגלות עד לישועה הקרובה לבוא. ואלו דבריו בספר 'תפארת שלמה': נסים ונפלאות עד אין מספר. זכר עשה לנפלאותיו כו'. לשון זכרות והשפעה, כמו שנאמר 'נתת ליראין נס להתנוסס', פירוש, שיצמיח ממנו עוד ניסים רבים אין מספר. וזהו שנאמר 'על הניסים כו' שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה', שיתעורר גם עתה החסדים שהיו בימים

קשים מנשוא שהבהילוה בדחיפות אל בין כתלי בית החולים הדסה שבהר הצופים. אחרי סדרת בדיקות מדוקדקות ויסודיות שעברה, לא נותר כל מקום לספק. הרופאים גילו בגופה גידול ממאיר רחמנא ליצלן, והם הודיעו לה בפנים חתומות כי חייה בסכנה. שבורה ורוצצה החלה לחפש משען ומשענה. איכשהו שמעה בתל אביב הסואנת את שמעו של הרבי שהכל רצים אצלו להיושע. עלתה ירושלימה והגיעה אל הבקתה שברחוב רפפורט.

שמע רבי שלמה לבכיה ולמועקתה. נענה ואמר לה: אם תקבלי עליך להשמר בטהרה, תוושעי. את כל אשר לו יתן איש בעד נפשו. סברה וקבלה והבטיחה כי מהיום תזהר ותדקדק בהלכות הבית. אף בעלה שראה שצרתו צרה הסכים כמוה, באין אפשרות אחרת. עד שהיו נזהרים בענין אחד השפיע הדבר על כל אורח חייהם, והם החלו לדקדק בהלכות נוספות כמו שבת וכשרות. ביתם הפך להתנהג כבית יהודי והם היו לאנשים דתיים. וככל שהיו מתקדמים והולכים בשמירת המצוות, הלכו יסוריה ופחתו, הלכו ונעלמו. הרגשתה השתפרה לאין ערוך עד שחזרה להיות בריאה ושלמה כאחד האדם.

חלפה תקופה והגיעה האשה לביקורת רפואית לבית הרפואה 'הדסה' שבהר הצופים, עמדו הרופאים והשתוממו על שעדיין יש לזו בין החיים. ערכו בה שוב בדיקות מקיפות ויסודיות והנה אין כלום, לא שמץ ולא סימן לא גרורה ולא כתם. לא האמינו הרופאים למראה עיניהם. שבו ובדקו וסרקו, והנה גופה של האשה נקי לגמרי מכל עקבות של מחלה ממארת. וכיון שאין דבר זה תואם את כלליהם ואת אשר למדו בבית הספר לרפואה, וכיון ש'צדיק גוזר' לא מופיע בספרות רפואית, נמנו וגמרו כי ודאי טעות היתה כאן והמחלה שמצאו בה לראשונה לא היו דברים מעולם, כלומר, היה גידול רחמנא

וכיון שראה רבינו שאין איש יודע על סמך מה נהגו בני מרוקו לאכול את החגבים הבאים לארצם בלי מסורת ברורה על היות שמם חגב ועל היות מבנה גופם מהסוגים המותרים באכילה, רצה לאסור את הדבר. אבל בענוותנותו כי רבה עדיין לא רצה לסמוך על העדויות שאסף, עד שירד לחקר הדבר הן מהבחינה ההלכתית ומסקנות סוגיית הגמרא, והן מההיבט המציאותי של סוגי החגבים המותרים והאסורים. ואחרי שהסיק איך אמור להראות החגב הכשר, הוכיח כי סימנים הללו אינם מצויים במינים אלו, ומכך הגיע רבינו למסקנה ברורה וחדה כי היתר החגבים שנהגו בו במרוקו היתר שגוי הוא, וכי האוכלם כאוכל שאר שקצים ורמשים.

רבינו הרעיש הרבה על דבר האיסור ואיסורו התקבל על בני סאלי עירו ובפרט על יראי ה' שבהם. ומעשה היה באדם אחד שלא שת ליבו לאיסור זה והמשיך לאכול מאותם חגבים, והראוהו בחלום שהיה אוכל שקצים ורמשים. וראו זה פלא, וכדברי רבינו בספרו 'פרי תואר' (סימן פה): 'וגדול הנס האחרון שעשה ה', שתמיד דבר רגיל היה לבוא מין זה לשנים או לשלושה שנים ולא אחר טפי מארבעה. ובשעה שפרסמתי איסורם וחכמי העיר הטו אזנם ואסרום, מאותה שנה לא נראו עוד במערב למעלה מעשרים שנה (באור החיים' תולדות רבינו האור החיים הקדוש, בהוצאת 'עוז והדר' עמוד 100).

כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה ז'ע"א (תנוכה): והנה זהו הענין מה שבגר חנוכה אסור להשתמש לאורה הוא גם כן כמו שכתבנו, למען לא יהיה אחיזה לסט"א מהנאות עולם הזה בנרות הללו. והוא על דרך המבואר באור החיים הקדוש (בפרשת שמיני) כי בארצות המערב שנהגו לאכול החגבים, הנה בכל שנה ושנה השחיתו הארבה

ההם גם בזמן הזה. וזה הרמז בפסוק 'מה הערבון אשר תתן לי, פירוש, שיהיה לנו גם עתה בזמן הגלות כח להיות לנו קיום בכובד הגלות. 'ותאמר חותמך ופתילך ומטך אשר בידך', 'חותמך' רמז על בחינת צדיק יסוד עולם השומר חותם הברית קודש. 'ופתילך' הם מצות ציצית ותפילין ותפלה. 'ומטך', פירוש, מטה כלפי חסד. **באלה העינים יש לנו קיום בגלות כמו שהיה בנס חנוכה על ידי פך השמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, פירוש, שהכהן גדול היה משומרי הברית על ידי טהרת מחשבות.**

ויסוד גדול זה שבזכות הטהרה וקיום המצוות זוכים לישועה ולגאולה, כתוב הדר הוא גם אצל הרה"ק האביר יעקב זע"א, ואלו דבריו בספרו 'פתוחי חותם' (פרשת וישב): וזהו שאמר הכתוב 'הכר נא למי החותמת' הוא חותם אות ברית קדש ואות השבת ואות המועדים, 'והפתילים' קרי ביה תפילין וקרי ביה פתילים היא מצות הציצית, 'והמטה' היא התורה שנדרשת מ"ט פנים טהור כו', ובזכות אלה המצות 'הכר נא אותם והוציא את ישראל מן הגלות.

אין לנו רשות להשתמש בהם

מאז ומקדם היה מנהגם של יהודי מרוקו, כאשר תקפה מכת ארבה את עריהם ושדותיהם, לתפוס מהחגבים המעופפים ולאכלם. בעיני רבינו האור החיים הקדוש זע"א לא מצא הדבר חן כבר מאז ילדותו, שכן הבחין כי זקנו הקדוש נמנע מלאכלם, וגם אין דעתו נוחה באוכלי החגבים. והנה הגיעה הבצורת של שנת תפ"א, ושוב ראה רבינו את הקהל נוהג התר באכילת החגבים, משל היה זה דבר פשוט ומוסכם שאינו דורש כל תנאים הלכתיים.

קעת התעורר רבינו לעמוד על טיבו של התר, לתהות על קנקנו ולראות אם יש בו ממש.

ההכנה להמצוה מכל שכן בהמצוה עצמה. וכל הלילה היה מתבונן עצמו בזה הרעיון, ובבוקר נכנס לקודש פנימה, כי היה לו איזה דבר נחוץ, וכשפתח את הדלת קם הרבי מכסאו ואמר לו: בודאי העיקר הוא ההכנה להמצוה, דעשיית המצוה הוא רק כוחו של הקב"ה, ואף כי גם ההכנה היא עזרו וכוחו של השי"ת ולא ידנו פעל כל זאת, אבל מחסדי השי"ת נחשב לפניו כמו שהיה יגיעתנו ועבודתנו לבחור בחיים.

וכן סיפר הרה"צ ר' פייביל שלום דעמבינסקי זצ"ל שגם הוא החביא עצמו פעם בקודש פנימה אצל דודו, הרה"ק הישמח ישראל, בחנוכה וראה גם הוא איך שהרה"ק הסתובב ושוטט ברעיוניו למשך זמן בדביקות נפלאה, ואחר כך כשהדליק המנורה היה נראה כאחד האדם וכו'. ושאלו אח"כ: האם ההכנה להמצוה גדולה יותר מהמצוה עצמה? וגם לו השיב כאמור, ובהוספה, דבודאי כן הוא, שהרי עשיית המצוה הוא רק מאתערוותא דלעילא איך שמשפיעים אז מן השמים, ולכן מועיל אף כשעושים את מעשה המצוה בפשטות, מה שאין כן בהכנה למצוה שזה כבר תלוי בפעולת האדם באתערוותא דלתתא, אז צריך האדם להרבות בפעולותיו ולהכין עצמו כדבעי (ילקוט אורות רבותינו' מערכת הכנה).

נסיעה לצדיק

רגיל היה הרה"ק החכמת אליעזר מסערט ויזניץ זיע"א לספר כי בהיותם בגלות בעיר דז'ורין יחד עם אביו הרה"ק המקור ברוך זיע"א, בשנת תש"ב, בערב שבת חנוכה נשמעו דפיקות על הדלת. בפתח עמד החסיד המופלג ר' משה מיכל קוסטינר, שהלך רגלית בדרך רחוקה ממקום שהותו בגולה, וחירף את נפשו במסירות נפש עילאית לבוא להיות משובתי שבת אצל הרה"ק המקור ברוך. באותה תקופה ניתנה הוראה לחיילים

והחגב את יבול הארץ, ומיום שאסר להם לאכלם הנה לא נראה עוד חגב אחד בכל גבול הארץ ההוא, עיין שם בדברי קדשו זיע"ע. והוא מטעם הנ"ל כי כאשר אכלו ישראל את החגבים ונהנו מהם, לכן היה שליטה להסט"א להרע להם. ועל ידי ההבדלה מהם נפתרו ונבדל כח הסט"א מהם, כן צריך לפרוש שלא להנות מנר חנוכה בצרכי תשמיש עולם הזה ולא יהיה שליטה לסט"א לאחוז בהם ובאורם הגדול, כי קודש הם כנ"ל.

הכנה להדלקת נרות חנוכה

הרה"ק רבי יהודה הורוויץ מדזיקוב זיע"א היה ואמר בשם רבו הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל, כי מעבודת בית המקדש אנו למדים שההכנה למצוה חשובה יותר מהמצוה עצמה, שהרי הטבת המנורה, שהיא הכנה למצות ההדלקה כשרה היתה רק בכהן, ואילו ההדלקה עצמה כשרה גם בזר. ואמר הרה"ק מדזיקוב, כי מטעם זה הוא מקפיד לעמוד על רגליו בעת הכנת נרות חנוכה, ונהג כך גם לעת זקנותו כאשר נחלש כחו מאוד. והיה מתמה מדוע הספרים הקדושים מאריכים מאוד מקדושת נרות החנוכה ואינם מזכירים כלל ענין הכנת הנרות, והרי לפי המבואר היתה הטבת הנרות בבית המקדש עיקר העבודה, וההדלקה עצמה היחה כשרה בזר (אוצר אפרים' פרשת בעלותך).

סיפר הרה"ח ר' חיים בער מאוסטרובא ז"ל ששמע מהשו"ב במינסק, שהיה פעם באלכסנדר בחנוכה אצל הרה"ק הישמח ישראל זיע"א. ובלילה הראשונה קודם הדלקת נר חנוכה החביא את עצמו בבית הרבי לראות הכנת הרבי להדלקה. וסיפר שראה כשרחץ את ידיו מהמקוה, והמטפחת עדיין בידו, רץ אנה ואנה סמוך להשולחן כמו חצי שעה ופניו היו בוערות כלפי אש. וכשראה זאת היה מחשב עצמו במחשבתו: אם זו היא

כתב בתולדות אדם' להרה"ק רבי יהושע מאוסטרובא זיע"א: תנו רבנן, מצות חנוכה נר איש וביתו. היינו, שהצדיק ממשיך הארה על כל הדבקים אליו, אבל מכל מקום נקראת ההארה על שם הצדיק, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, היינו שהצדיק רואה שיתעוררו כל הדבקים אליו מעצמם להארה כדי שתהיה נקראת על שם, וזה נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין פליגי בית שמאי ובית הלל אי פוחת והולך או מוסיף והולך, היינו הצדיקים שהם המהדרין מן המהדרין רואים שיתעוררו כל הנלויים אליהם שיהיו גם כן בבחינת פוחת והולך כוחות הדינים מעל כנסת ישראל, ומוסיף והולך בקדושה להאיר עיניהם ולבה של ישראל ברוחניות ובגשמיות, אנסו"ע.

וכתב הרה"ק העטרת ישועה' מדז"קוב זיע"א (חנוכה אות טו): מה דמבואר בספרים דבחנוכה יש שפעת הצלחה, ובכח ראשי העדה להנחיל אז עושר וכבוד לזרע ישורון. אכן דרך היותר גדולה היא להשפיע אז אור תורה, דעיקר אור חנוכה רומז לרזין דאורייתא וסתרי תורה כנודע, וכמבואר במגלה עמוקות (פרשת בהעלותך) דנר מערבי הוא נגד בחינת סוד, ואליה פונים כל קני המנורה, עיין בדבריו הקדושים. גם להמשיך יראת שמים, כי ירא'ת שמי"ם, הא' בסוד אלף, עולה ח' פעמים נ"ר נגד ח' ימי חנוכה... הרצון, כי עיקר מצות נר חנוכה הוא על יראת ד' אשר תכונה בשם 'פתח ביתו מבחוץ', כמו שאמרו ז"ל בש"ס שבת דף ל"א ע"ב דדומה למי שמסרו לו מפתחות פנימיות ולא מסרו לו מפתחות חיצוניות, ועיין ברש"י ז"ל שם [בד"ה יראת שמים], והיינו, שלא ישים רעיון לבו על צרכי גשמיות כלל, רק ידבק עצמו

השומרים, שכל יהודי המתהלך בחוצות קריה יש לירות בו ללא שום התראה, אך ר' משה מיכל רוח אחרת היתה עימו וידע כי בשבת חנוכה יש להיות במחיצת הצדיק, אף אם הדבר כרוך בסכנת נפשות. החכמת אליעזר היה מרבה לספר עובדא זו, בעת רצונו לתאר ולהדגים דמותו של חסיד אמיתי.

זכה ר' משה מיכל לתשלום של גמול בעד מסירות נפשו שהלך רגלית בדרך מסוכנת ביותר אל המקור ברוך, בעת שנסעו בניו החכמת אליעזר ואחיו הרה"צ ראש הישיבה זצ"ל במסע הקודש להשתטח על קברי אבות ברומניה, בחודש סיון תשנ"א, והקדישו את יום כ"ג סיון לנסיעה מיוחדת לקברי משפחה ולביקור בטרנסניסטריה. בבוקר השכם נסעו במיוחד לכפר מורפה שם טמון ר' משה מיכל. בית החיים במורפה נמצא בשדה פתוח ברחובה של עיר, וכמעט לא נמצאו שם מצבות שלמות. בהוראת קדשו של החכמת אליעזר שביקש מכולם שיחפשו את קברו של ר' משה מיכל התפזר הקהל בשטח בית החיים במורפה לחפש את חלקת הקבר. לבסוף אחרי חיפושים מרובים ומאמצים מצאו את הקבר ואמרו על הקבר פרקי תהלים וקדיש. והגיד על זה ראש הישיבה: כנראה שר' משה מיכל זכה לכך, משום אותה שבת חנוכה בה חירף את נפשו כדי להיות משובתי שבת חנוכה בצילא דמהימנותא (טובות זכרונות' עמוד ת).

אדם אחד שהיה באחד מימי החנוכה בכותל המערבי לפנות ערב, שאל את הרה"ק רבי שלמה מזוויהל זיע"א שהיה שם: האם להישאר להדלקת נר חנוכה אצל הכותל או ללכת לראות הדלקת נר חנוכה אצל הרה"ק רבי נחום מרחמסטריווקא זיע"א. אמר לו רבי שלמה ללכת לרבי נחום, בהוסיפו שאת הכותל יהיה לו תמיד (יסוד צדיק' עמוד רלה).

בערגה שהוא עדיין זוכר כיצד הרגיש בחוש בעת שסכוהו בשמן כיצד עצמותיו מתיישרות וכל גופו חוזר למבנהו הבריאי. והיה מסיים באנחה: היכן ניתן להשיג כיום קורטוב מאותן שמן זית. כעבור זמן הוטב לו והוא החלים. משום כך היה טוען תמיד שהוא חב לרבי נפתלי מרופשיץ את חייו. ולמרות שלא הרבה להשתטח על קברות צדיקים היה פוקד פעמים רבות את ציונו של רבי נפתלי שבלאנצהוט. כמו כן לא אמר תחנון ביום היארציית שלו "יא אייר כי בזכותו ניצל (רבינו הקדוש משינאווא' עמוד יד).

שח הרה"ח ר' יחזקאל בעסער, מגדולתו של הרה"ק רבי שלמה חנוך מראדומסק זיע"א בעניני רפואות: בתו של הרה"ח ר' ישראל משה קושיצקי ז"ל (סבו של ר' יחזקאל, מצד אמו ע"ה) ושמה 'רבקה הורוויץ', חלתה במחלת ה'רויז' [-שושנה]. ומן המותר לציין, כי אז היתה זו מחלה מסוכנת ביותר, שכן כמעט ולא היו רפואות עבור ריפוי המחלה, ומצבה איפוא הלך והורע מיום ליום. החולה נלקחה לבית החולים בברעסלוי, ושם החליטו הרופאים כי חייבים מיד לנתחה ולקטוע את רגלה. ואולם, אחותה מרת פרומעט בעסער ע"ה, אמו של ר' יחזקאל, שגרה אז בקטוביץ מהרה להגיע לבית החולים בברעסלוי, והביאה עמה צנצנת שמן אשר נותר ממנורת חג החנוכה של בעלה הרב נפתלי בעסער זצ"ל. שכן, מששמע הרה"ק על דבר המחלה ציוה למשוך ולמרוח מן השמן הזה על רגלה של החולה. **בשמוע הרופא המנתח את הדרישה המוזרה החל לצעוק וללעוג מכל הענין. הוא כינה את כל בני המשפחה בשמות גנאי וסירב בכל תוקף לקיים את מצות הרבי.**

בני המשפחה ניהלו וויכוחים סוערים עם הרופא, ואף הסבירו כי אם בין כה וכה חייבים לנתח ולקטוע את הרגל, מה יזיק איפוא הדבר

ביראת ד'. אך 'בשעת הסכנה', היינו בזמנינו שאנו משועבדים תחת עול האומות, ואין בנו כח כל כך לסבול המיצר ומצוק, ואין באפשרי לעבוד את ד' בעקא, 'מניחה על שלחנו', יראו צדיקי הדור לפעול אצל שוכן שחקים, שישפיע מחיה וכלכלה על שלחנו של אדם.

ומנותר קנקנים

פעם קרה מקרה שהרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א כמעט וקיפד את פתיל חייו. היה זה בהיותו כבן שבע שנים, כאשר דודו הרה"ק רבי אביגדור רבה של דוקלא זיע"א בא לבקר את אחיו ברודניק. כשסיים את ביקורו ליווהו רבינו, בן אחיו, עד למרכבתו. כשעלה והתיישב בה נזכר ששכח לקחת משהו מהבית. הוא שלח את הילד להביאו וכשרץ הביתה קרהו אסון. עגלה דוהרת עמוסה בגזרי עצים הפילה את הילד ועברה עליו. מיהרו לקרוא לרופאים שבדקו את הילד והתיאשו מחייו משום שכבדו נחלק ונחצה לשנים.

דודו רבי אביגדור זצ"ל שחש רגשי אשמה על מה שקרה לילד בשליחותו, נשא את ידיו לשמים וקרא: רבוננו של עולם, אם היה אמור להוולד לי בן זכר, הריני מוחל עליו, ובלבד שתשלח ברחמין הרבים רפואה שלמה ליחזקאל! מה נורא הדבר, שה'דברי יחזקאל' אכן החלים ואילו לרבי אביגדור נולדו בנות בלבד.

חסידי מספרים שהפעולה הראשונה שהדברי חיים, אבי הילד, עשה היתה למשש בידי הקדושות את חלקי גופו שנפגעו, ובזאת התיישרו עצמותיו. גם בימי זקנתו המופלגת הפליאו כל הרואים את זקיפות קומתו וגוו הישר. **בנוסף לכך שלח האב רץ מיוחד אל הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א שיתפלל לרפואתו. הרבי מרופשיץ שלח שמן זית לסוך בו את גופו של הילד. לעת זקנותו כאשר היה חלוש וגופו דאב, היה מספר**

בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל זי"ע מקאצק. סגולה לשושן (רוז) רח"ל, ליקח שמן הנותר בקנקן ('פלעשיל') מנרות חנוכה ולמשוח על גבי הרוז. ואמר רמז על זה 'מנותר קנקנים נעשו נס לשושנים', ודייקא מן הקנקן ('הפלעשיל') השמן הנותר ('שיח שרפי קודש' חנוכה אות לו).

סיפר הר"ר מרדכי בלום שזקיני הרה"ח המפורסם רבי ישראל רוזנצווייג זצ"ל שלחו בשעתו לשאול את הרה"ק מתולדות אהרן זיע"א איך עושים את הסגולה הזו, שהיה זקוק לרפואה על שושנה ברגלו. והשיב לו, שיוציא כמה טיפות שמן משיירי השמן שנותר בכוסות השמן, וישפכנה לתוך כד השמן, ומשם יוציא השמן וימרחם על רגלו ויועיל לרפואה ('זכור לאברהם' ח"ד עמוד עא).

באם ינסו למשוח את הרגל בשמן זה. הרופא המשיך לסרב, אבל בסופו של דבר הצליחו בני המשפחה לשחד את האחות בבית החולים, והיא משחה את השמן על רגלה של החולה.

למחרת היום, כאשר העלו את החולה על שולחן הניתוחים הבחינו כל הרופאים בנס, כי הרגל הבריאה לגמרי ואין צורך כלל בניתוח. החולה הורדה משולחן הניתוחים ונשלחה לביתה. כאשר הודיעו את הבשורה הטובה להרה"ק. הגיב ואמר כי זאת סגולה ידועה עוד מתלמידי הבעש"ט זלה"ה, ככתוב בפזמון 'מעוז צור': 'ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים', היינו כי מן השמן של החנוכה נעשה נס לשושנים - למחלת השושנה ('מלכות בית רדומסק' עמוד 206).

פרשת וישב

פאה פ"ז ה"ה) 'כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין אתה יודע מה טיבה צא וראה מה הציבור נוהג ונהוג', וכדי לברר הלכה שנתחבטת בה, תואיל להילות אלי לטיול ברחוב היהודים, ונראה בני ישראל איך נוהגים בראותם רב וכלב, היעמדו בפנינו או ישבו ('הגאון מלבי"ם' ח"א עמוד קכב).

על הפסוק (בראשית לו א): 'וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן', כתבו במדרש (בראשית רבה פד): מה כתיב למעלה מן הענין 'ואלה המלכים' וגו', וכתיב הכא 'וישב יעקב'. אמר רבי חוניא: משל לאחד שהיה מהלך בדרך וראה כת של כלבים ונתיירא מהם וישב לו ביניהם,

כת של כלבים

פעם נגש אחד מן הקנטרנים אל הגאון המלבי"ם זצ"ל ואמר לו: רבינו, מזמן אני מתלבט בשאלה קשה ולא ידעתי פתרונה: הנה נאמר במדרש: משל לאחד שהיה מהלך בדרך וראה כת של כלבים ונתיירא מהם וישב לו ביניהם, מכאן שכדי להנצל מן הכלבים העצה היא לשבת ביניהם. מאידך יודע כל בר בי רב את ההלכה, שהרואה תלמיד חכם הולך ובא צריך לעמוד לפניו, ילמדנו רבינו: אחד שרואה רב וכלב הולכים ובאים כאחד, איך עליו להתנהג? היעמוד או ישב? ענה המלבי"ם בחיור: שאלה קשה שאלת, אולם משאלתך המוחכמת הזאת אני משער שלא בין עמי הארץ חלקך, ובודאי גם ידועים לך דברי חכמינו (ירושלמי

תרנגול מפוטם בסם המות, ונתן לו. והשיב גם כן כך. ולקח העני את התרנגול לביתו שהיה בקצה העיר, והצניעו. לימים בא בן המלך, עיף ויגע מצידת חיה ועוף, וביקש מעני זה שבא אצלו ליתן לו שום דבר מאכל, ונתן לו זה התרנגול לאכול. וכשרצה לאכול, אמרו הרופאים שעמו בדוק תחלה, ונמצא סם המוות. ובא הדבר למלך, והתנצל שהוא ממנו, ואז הודה המלך שאמת אתו... ודפח"ח.

ובספר 'כהן פאר' להרה"ק מבענדין זיע"א (דרוש כב לשבת תשובה): ובאמת מה שאדם עושה לחבירו עושה לעצמו... וכן בכל דבר שאדם עושה, הן בין אדם למקום והן בין אדם לחבירו. כדאיתא שהיה אחד רוכב על הסוס, ופסח אחד ביקשו שיקח אותו על סוסו, והושיבו לפניו ונתן הרסן בידיו. ואחר כך כשבאו לעיר, צעק הפסח לבעל הסוס שיירד. ובעל הסוס נתמלא חימה, והלכו להשופט והוכיח שהצדק עם בעל הסוס. ואמר השופט: אתה חבת בעצמך כי למה הושבת אותו לפניך, ולמה נתת הרסן בידו.

על הפסוק (בראשית לו ב): 'אֵלֶּה תִּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת אָחִיו בְּצֹאן וְהוּא נָעַר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה וְנָשֵׁי אֲבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבָתָם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם; פירש רבינו האור החיים הקדוש זיע"א: ויראה כוונת הכתוב היא על דרך אומרם ז"ל בקש יעקב אבינו לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, והוא אומר 'אלה תולדותיו של יעקב', פירוש, מה שעבר עליו מהרוגז, שהכתוב בא להודיע מכירת יוסף וצערו של יעקב הוא יעקב הגורם במה שביקש לישב, דכתיב וישב יעקב ובזה תולדותיו הם אלה יוסף בן וגו' ונתגלגלו

כך כיון שראה אבינו יעקב עשו ואלופיו נתיירא מהם וישב לו ביניהם.

ופירש הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זיע"א בספרו 'דברי אביב': כמו אם הכלבים רואין את האדם, מחמת שהם יש להם מורא מבני אדם, מתחזקים ונובחים. ואם אדם יושב ביניהם, רואים שאין להם בפני אדם זה מורא, כיון שיושב ביניהם, וישתוק ולא מכה להם. כך הקליפה ימ"ש, כיון שרואה את הצדיק מחמת שיש להם מורא מתחזקת כנגדו, זהו רמז עשו, שיש להם מורא בעד קדושת הצדיק יעקב ע"כ מתחזקין כיון שראו שהצדיק יושב ביניהם ואין עושה להם כלום ישתקו.

פעם אמרו לפני הרה"ק האמרי אמת' זיע"א בשם הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זיע"א שאמר לפרש כוונת המדרש, כי באמת אין הכלבים רוצים להזיק לאדם, רק חושבים שהאדם רוצה להזיק להם ולכך מפחידים ומייראים אותו. אולם כאשר האדם הולך ויושב ביניהם, אז רואים הם שאינו עושה להם שום רעה וממילא שותקים הם ולא מזיקים. ואמר האמרי אמת: לי נראה שכוונת המדרש כי כלבים הם עזי פנים (ישעיה נו יא), אולם כשרואים שהוא גם כן עז פנים שיושב ביניהם הם עוזבים אותו (ליקוטי יהודה החדש').

האדם גורם לעצמו

כתב הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זיע"א (קונטרס אחרון) ששמע מרבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א: משל למלך שנהג ליכנס בין עניים לפקח בעסקם, ואחד היה משיב תמיד 'כל מה שאדם עושה, בין טוב או רע, הכל עושה לעצמו'. וחרה למלך על שאינו מחזיק לו טובה ומשיב לו כך. וצווה לעשות

גם השנה שלאחריה לא היתה טובה מקודמתה, אולם למזלו של ר' משה היה הרוזן מחוץ לביתו, לרגל מסע ציד, וחזר רק בסוף השנה. עתה כבר חייב לו זמי חכירה של שנתיים, אך בידו לא היה יותר מסכום חכירה עבור חצי שנה. כאשר בא ר' משה אל הרוזן הצעיר בידיים ריקות ושוב ביקש ממנו ארכה, גער בו ופקד על משרתיו להלקותו ולהשליכו החוצה, תוך שהוא מאיים עליו שבאם לא יביא את מלוא הכסף בראשית השנה, ישליך אותו ואת בני משפחתו לכלא, ואילו את הפונדק יחכיר לאחר.

מוכה בגופו ושבור ברוחו שב לביתו. הוא סיפר לאשתו את כל מה שקרה, והוסיף כי אין לו מושג כיצד ייצא מצרה זו ומאין יקח את הסכום הגדול החסר לו. אמרה לו אשתו: הזכר אתה את היהודי שעבר אצלנו פעם וסיפר לנו אודות רבי ישראל בעל שם טוב, יהודי קדוש החי במעז'בוז, לא הרחק מכאן. והיא המשיכה: סיפורים רבים מתהלכים אודותיו, כיצד הושיע אנשים רבים שהיו נתונים בצרה צרורה. שמע בקולי ואייעצך: סע אליו מיד, ובטוחה אני שהוא יעזור לנו.

בעל הפונדק לא התלהב מהרעיון, כי הוא לא האמין לסיפורים שסופרו על אודות הבעש"ט. אולם היות וידע כי מצבו נואש ורק נס יכול לחלצו מהצרה, וגם אשתו לחצה עליו יום יום, החליט לבסוף לנסות את מזלו במעז'בוז. משנכנס ר' משה למחיצתו של הבעש"ט נתמלא אימה ופחד, ומרוב הערצה ויראת כבוד, לא מצא עוז בנפשו לפתוח את פיו. רק לאחר שהתאושש, סיפר בפני הבעש"ט את כל אשר אירע לו וביקש את ברכתו.

הרגיעו הבעש"ט באומרו: יהודי צריך לשים מבטחו בה' שלא יעזבו. לאחר מכן נתן לו הבעש"ט מטבע של כסף ואמר לו: ביום השוק הקרוב שיערך בכפר מגוריך, תסתובב בשוק, ואת הדבר

הדברים, כי האדם גורם לעצמו את כל אשר תבאנה עליו. כי אין דבר רע בא מהאדון הטוב לכל, ובפרט לידידיו יעקב וכיוצא בו.

השפעת פרנסה על ידי הצדיק

בכפר קטן ליד העיר מעז'בוז גר יהודי ירא שמים בשם ר' משה, שחכר פונדק מהאציל הפולני וויסוצקי, והיה עובד קשה כדי להוציא את פרנסתו מהפונדק שחכר. חכירה זו של הפונדק באה לר' משה מאביו שחכר עוד מאביו של הרוזן. במשך התקופה היו שנים טובות יותר, והיו שנים בהן לא היתה מצויה הפרוטה. לא תמיד היה קל לשלם את דמי החכירה, והרוזן הזקן היה מתייחס בהבנה ונותן הנחה לאביו של ר' משה. בנו, לעומת זאת, לא היה טוב ליהודים. הוא היה פזרן מטבעו, ועל אף שאחוזותיו הכניסו לו סכומים גדולים, הוא בזבז יותר מהכנסותיו, ועל כן סבל ממחסור תמידי בכסף.

פעם אחת הייתה שנה קשה. הקיץ היה חם ויבש, וכדרכה של שנה שחונה, לא היה בידי האיכרים פרוטה בשביל לקנות בפונדק. עברו ימים עד שנכנס משהו לפונדק, וגם כשהופיע אורח בודד, אכל ושתה בהקפה. לאחר קיץ כזה היה החורף קשה במיוחד, כל הדרכים היו מכוסים שלג, כך שהכפר היה מנותק מישובי הסביבה ועובר אורח לא נראה בו.

כל הכסף שר' משה חסך במשך הזמן בשביל דמי החכירה, אזל עבור אוכל לאשתו ולילדיו, ובבוא היום לא היה בידו די כסף עבור דמי החכירה. הוא בא אל האציל בידיים ריקות וביקשו כי תינתן לו ארכה, כדרך שאביו המנוח היה נוהג לתת במקרים שכאלה, עד שירווח לו ויוכל לשלם את חובו. לא ברצון הסכים הרוזן הצעיר לארכה של ששה חודשים, אך לבסוף נאות.

בצלו הם חסים. הללו הביאו חם ומלח, סמל ההשתעבדות של הצמיתים לאדוניהם.

כל אלה עברו בדרכם לארמון, ליד הפונדק של ר' משה. ככל שראה אותם, נפלה רוחו של ר' משה ומצב רוחו נעכר. אם לא אשתו שהאיצה בו, היה מוכן לשכוח בחפץ לב מהפרווה ולהשאר בבית. בלית ברירה נטל את פרוות הכבשה וברגליים כושלות יצא בדרכו אל הארמון. הוא נעצר בכניסה כמי שרגליו אינן מוכנות לשאתו יותר, וחיכה. בינתיים הוסיפו האורחים לזרום ובכניסה הורגשה תכונה רבה. פתאום הבחין אחד המשרתים הראשיים בר' משה ובצחוק על פניו קרא לעומתו: הגם אתה הבאת מתנה לאדון? הבה, תן אותה הנה! וכאילו מתוך חלום ראה ר' משה כיצד נחטפת פרוות הכבשה מידי והוא הובל לפתח אולם הקבלה הגדול, שם אמרו לו להמתין.

המשרת הביא את הפרווה אל הרוזן, שישב בחברת ידידיו האצילים, והכריז: הנה המתנה שהביא לך מושקה היהודי, החוכר של הפונדק! הרוזן נטל את הפרווה, העיף בה מבט אחד והשליכו חזרה אל המשרת, כשהוא מרגיש את עצמו מבווייח לנוכח אורחיו רמי המעלה שבודאי ימלאו פיהם שחוק, על כך שיהודי מעז להתל בו במתנה מגוחכת זו.

דבר הפרווה שעשע את האורחים ביותר. אחדים מהם, שהמשקאות כבר התירו את לשונם, החלו להתלוצץ על חשבון המארח. ואילו אחד מהם לקח את הפרווה ליד ובדקה בתשומת לב, עד שלפתע קרא בהתרגשות: ראו נא ראו איזה פרווה נפלאה זו! בחיי טרם ראיתי פרווה כה מעניינת! עתה התקלה כולם סביב פרוות הכבשה כשכל אחד רוצה לראותה ולמששה בידי.

האיש פרש את הפרווה ועיני כולם כמעט שיצאו מחוריהם מרוב השתוממות: במרכז הפרווה הופיע לנגד עיניהם תבנית של אותיות שהצטרפו

הראשון שיציעו לך קנה מיד ותביאו אלי, ולאחר מכן אגיד לך מה לעשות הלאה. ר' משה חזר לביתו, אחוז עצבות ומרה שחורה, כשהוא מתפלא: כיצד חושב הבעש"ט לעזור לו ולמשפחתו עליידי קניית מציאה בלתי ידועה בשוק? את ספקותיו גילה גם לאשתו, אך אמונתה בצדיק הייתה בלתי מעורערת, והיא עודדה אותו לעשות כדברי הצדיק.

ביום ראשון הקרוב, כאשר נתכנסו האיכרים בכפר ליום השוק, יצא גם הוא לכיכר השוק והסתובב אנה ואנה. עד מהרה ניגש אליו איכר צעיר והציע לו למכירה פרווה של כבשה. בתחילה חשב ר' משה לדחותו, וכי מה צריך הוא לפרווה של כבשה? אך מיד נזכר בדברי הבעש"ט וקנה את הפרווה. האיכר ביקש מטבע כסף ור' משה נתן לו את המטבע שקיבל מהבעש"ט.

כשהפרווה בידו, מיהר עתה למעזיבוז והתייצב בפני הבעש"ט. ליטף הבעש"ט בעדינות את הפרווה, הפכה מצד אל צד, ואמר: איזו פרווה נפלאה? איזו פרווה מצויינת? זו פרווה מיוחדת במינה! עשית עסק טוב בהחלט. ועתה הסכת ושמע: בשבוע הבא חוגג הרוזן וויסוצקי את יום הולדתו. אצילים רבים, מקרוב ומרחוק, ישתתפו בחגיגה וכולם יביאו לו מתנות. גם אתה תביא לו מתנה - את פרוות הכבשה הזאת!

ר' משה חזר לביתו אבל וחפוי ראש. הלא בין המתנות הרבות והיקרות שיקבל הרוזן, תיראה המתנה שלו כבדיחה גרועה. הרי זו פרווה פשוטה ביותר, שאינה גדולה דיה אפילו בכדי לעשות ממנה מעיל לאיכר העני ביותר. אך גם הפעם עודדה אותו אשתו לעשות כהוראת הבעש"ט.

יום הולדתו של הרוזן הגיע. אצילים מכל קצווי המדינה באו בכרכרות הדורות כדי לחגוג את המאורע המשמח. כולם הביאו מתנות יקרות, אותן מסרו למשרתי הרוזן שהעמידו את התשורות באולם הקבלה הגדול. גם משלחות של איכרים באו לאחל אריכות ימים לפריץ רב החסד אשר

כתב הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זיע"א (נועם אלימלך פרשת מקץ): דהנה יוסף הצדיק היה במדרגה גדולה כנ"ל שהיה משפיע לעולמות עליונים ועל ידי זה בא השפעה לעולם התחתון, וזה שראה בחלומו (בראשית לז ז) 'וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מֵאֲלֹמִים אֲלֹמִים בְּתוֹךְ הַשָּׁדָה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֵמָתִי וְגַם נִצָּבָה, רמז להשפעות פרנסה.

כבוד הבריות

הגאון רבי דוד בכר, היה מגדולי הגאונים שבדורו, וחי בתורכיה. כדי לקבל מושג מה מתוקף גדולתו יש להתבונן כיצד ובאיזו הפלגה היה כותב אליו ועליו הגאון בעל 'נודע ביהודה', שכידוע היה תקיף מאד בתשובותיו ולא חת מפני כל. רק שנים יצאו אצלו מכלל זה: האחד, חתנו רבי יוסף הצדיק שעליו הוא כותב שכל רז לא אניס ליה ושעיניו הן כאפיקי מים על כל הש"ס, והשני, שעליו כתב בהפלגה עוד יותר גדולה, הוא רבי דוד בכר. אפשר לחוש בעליל בעת קריאת התשובה של ה'נודע ביהודה' אליו כיצד הוא יושב ורועד בידיו וברגליו.

הסיפור שלפנינו אירע ביום נישואי אחד מילדיו. שמחת החתונה התקיימה בעיר רחוקה ממקום מגוריו. מספר שעות לפני החופה יצא רבי דוד לדרך בעגלה רתומה לסוסים כמנהג אותם הימים, אבל הדרך התארכה משום מה. רבי דוד הסתכל בשעונו וראה שעדיין המרחק ניכר ושעת החופה מתקרבת. רבי דוד הצטער על כי האורחים כבר מחכים ונגרמת להם טירחה מיותרת והוא עודנו כה רחוק, לכן האיץ בבעל העגלה לזרז את הנסיעה. בעל העגלה מצדו הצליף בסוסים ככל יכלתו, אבל ללא הועיל, והנסיעה הוסיפה להתנהל בעצלתיים. עבר עוד זמן מה וסבלנותו של רבי דוד פקעה במקצת, והוא פלט לעבר העגלון: שלומיאל שכמותך, אינך יכול לזרז קצת את הנסיעה? העגלון הגביר

למלים, שחתמו את שמו, שם משפחתו, שם אביו ותאריך לידתו של הרוזן ויוצקי, כשמסביב סמל המשפחה של הרוזן. כולם התלחבו מעבודת האמנות היחידה במינה שנתגלתה לפנייהם, והנרגש מכולם היה כמובן הרוזן בעצמו שמעולם לא ראה עבודה כה נפלאה.

מיד ציווה הרוזן למשרתיו להביא את היהודי לפניו. ר' משה היה בטוח שהרוזן עומד עתה להתעלל בו על המתנה העלובה שהביא לו והחל לבקש רחמים על עצמו, על אשתו ועל ילדיו. אולם הרוזן רעם עליו בקולו: הגד לי היכן השגת את הפרווה הזאת. ור' משה

החל לספר לרוזן את כל הסיפור: כיצד נסע למעז'בוז אל הבעש"ט, כיצד יעץ לו הבעש"ט ללכת לשוק, לקנות את מה שיזדמן לידו וכיצד לקח, בסופו של דבר, את פרוות הכבשה אל הרוזן, שוב לפי עצת הבעש"ט.

עתה התברר לכולם כי הבעש"ט הקדוש עמד מאחורי כל הפרשה. כל בני החבורה האצילה החלו להמטיר מתנות לר' משה, כדי שיקחם לבעש"ט ויבקשו שיברך אותם. הרוזן ויוצקי הכריז בנוכחות כל האורחים, כי הוא מוותר על כל החוב שר' משה חייב לו ומכאן ואילך הוא רשאי להחזיק בפונדק חינום אין כסף.

לאחר מכן ציווה הרוזן לעגלונו האישי, שירתום את הכרכרה ההדורה ביותר, כדי לקחת את ר' משה הביתה, כשהוא עמוס בזהב וכסף ומתנות שקיבל. הוא התמהמה מעט בביתו, רק בכדי לספר לאשתו מה שאירע לו, ולאחר מכן עלה שוב על הכרכרה ופקד על המשרתים להסיעו למעז'בוז אל הבעש"ט, בכדי לספר לו כל מה שעבר עליו ולהודות לו (תפארת הצדיקים' עמוד 7: 'כל סיפורי בעש"ט' ח"ג עמוד צב)

ושמעתי על המעשה הזה, שכאשר שמעו תלמידי של רבי דוד את מה שעשה, והעיקר כדי שהעגלון ימחל לו, התפלאו ושאלוהו: כיצד היה מוכן לוותר על חצי מהעולם הבא שלו? אמר להם: **הרי אמרו רבותינו ז"ל שהמלכין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, מוטב שאפסיד חצי מהעולם הבא שלי מאשר שאפסיד הכל ולא תהיה לי תקנה** (לבוש יוסף' ח"ב עמוד קפא).

אמרו חז"ל במסכת בבא מציעא (טז): דרש רבא: מאי דכתיב ובצלעי שמחו ונאספו... קרעו ולא דמו. אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שאם היו מקרעים בשרי לא היה דמי שותת לארץ. ולא עוד, אלא אפילו בשעה שעוסקין בנגעים ואהלות אומרים לי: דוד, הבא על אשת איש מיתתו במה. ואני אומר להם: מיתתו בחנק, ויש לו חלק לעולם הבא, אבל המלכין את פני חברו ברבים - אין לו חלק לעולם הבא. אמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: נווח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילכין פני חברו ברבים. מנא לן - מתמר, דכתיב (בראשית לח כה) **'הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה**.

ופירש הרה"ק האביר יעקב זיע"א בספרו 'לבונה זכה': **דהבא על אשת איש מיתתו נמסרה לבית דין, ולפיכך מיתתו כפרתו. אבל המלכין פני חברו, הרי אמרינן דהוי כאילו שופך דמים, ואפילו הכי אין בית דין ממיתין אותו, אם כן נשאר עגשו לשמים, וכמעט שאין לו חלק לעולם הבא, דלא יוכל לעשות תשובה גמורה כל כך המפטרותו מעונש מיתה**.

את הצלפותיו בסוסים וסוף סוף הגיעו למקום החתונה. מיהר רבי דוד וירד מן העגלה, שילם לעגלון את שכר טירחתו, נכנס אל האולם וכולם יצאו וערכו את החופה.

לאחר שנשתיימה החופה, התחיל רבי דוד בכר לשאול: היכן העגלון, היכן העגלון? כולם תמהו לפשר שאלה זו, אבל רבי דוד סירב לנמק את הסיבה שבשלה הוא מחפש את העגלון. כאשר נתברר לו שהעגלון כבר יצא את המקום לדרך, ציוה מיד להכין לו עגלה אחרת, עלה עליה וביקש מבעל העגלה השני לדלוק אחרי העגלון הראשון. כמה שעות התנהל המסע עד שלבסוף מצאוהו. מיד ירד רבי דוד מן העגלה, עמד בפני העגלון הקודם וקרא כלפיו: אנה מחל לי על שהעלבתך כאשר קראתיך 'שלומיאל'. נתעקש בעל העגלה והשיב לרבי דוד: ואני באמת אינני מוחל לך! נתעצב רבי דוד ותמה: מה פירוש הדבר, והלא אני מבקש ממך מחילה, מתחרט אני על שאמרתי לך מה שאמרתי, כי הלא ראית שכה מיהרתי וכה רציתי להגיע לחתונה בלא איחור. אבל העגלון בשלו, והוא חוזר ואומר: אינני מוחל!

חזר רבי דוד ופנה אליו בנימה מפיית: מוכן אני לפצות אותך בהרבה ממון ובלבד שתמחל לי! אבל העגלון מתעקש ואיננו מתרצה. משהמשיך בסירובו אמר לו רבי דוד: אם כן, מה אתה רוצה בכל זאת כדי להתפייס ולמחול לי? השיב העגלון: אתרצה ואתפייס לך אם תתן לי מחצית העולם הבא שלך! לא היסס רבי דוד בכר והשיב לו מיד: מחצית עולם הבא שלי נתון לך, ועתה הואל נא למחול לי! והעגלון נתרצה, ובאותו רגע סלח ומחל לו. בכתבים שבהם הובא הסיפור הזה נאמר: 'ורצה לתת לו כל הונו ולא הסכים עד שנתן לו חצי עולם הבא שלו' (שאל אביך ויגדך ח"א עמוד רסו).

שימחת הסוד

על נסיה וסודותיה

ככל שהסוד גדול יותר, כך נמשך חיות ואור גדול יותר למתחברים בו, לאמר; "יש לי אב כה גדול שיכול שמתגלה הוא נסאר נעלם וגבור מעל גבורה".

אמנם, אף שיכול ימי זמני הקודש וקיום מצוותיהם וחוקיהם מסתתר האב, ולא כל בן זוכה להרגיש צפוניות וטוב האלוכי שיכול מצווה ומצוה, לא כן בסגולת ימי החנוכה שאין זה סוד, וגלוי לכל בהרגש ממשי שיכול אחד ואחד מהבנים - אף שאין לו רשות להשתמש בהם ולהשיגם בטלמות - זוכה להתעדף ולהתענג לטעום מרחוק מאור הגנוז.

אוצר הארז"ל - חנוכה

בשורה חדשה לכל ישראל אשר כל הבנים המתענגים יתחדשו בירת עז להיות מוסיפים והולכים באור עבודתם למלכם ואבירם הרם והנסיא.

לנעו, לטעום ולהנות מפרד"ס הארז"ל בימי החנוכה - גם למי שאין לו עסק בנסתרות

מנהגי ורמזי הארז"ל השווים לכל נפש | לקט נפלא מכל כתבי וסידורי הארז"ל להבנת כוונות המצוות והתפילות | ליקוט צדיקי החסידות | כוונת הרש"ש בסדר נאה ומשובח ונעים לעין המכונן

אור הגאולה לישרי לב

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
 ארמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיז
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרזב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של הרה"ק רבי אלעזר מקוזניץ זיע"א

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
 והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
 - מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך